

Talousarvio 2018

Taloussuunnitelma 2019 - 2020

Kaupunginvaltuusto 11.12.2017
(Korjattu Kv 26.2.2018 § 6)

Sisällysluettelo

Sisällysluettelo.....	1
1. KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS VUOSIEN 2018 – 2020 KEHITYSNÄKYMIIN	2
2. TALOUSSUUNNITTELUN LÄHTÖKOHDAT.....	3
2.1. Suhdannenäkymät.....	3
2.2. Kuntatalouden kehitysnäkymät	4
2.3.1. Sote- ja maakuntauudistus	6
2.4. Varsinais-Suomen työllisyyskehitys	6
2.5. Väestön kehityssennusteet.....	7
3. SOMERON KAUPUNGIN STRATEGIA 2025	9
4. TALOUSARVIO JA TALOUSSUUNNITELMA.....	12
4.1. Talousarvion laadinnan lähtökohdat.....	12
4.2. Talousarvion sitovuus	13
4.3. Vuoden 2018 talousarvio	14
4.4. Tuloslaskelma ja rahoituslaskelma.....	18
4.5. Taloussuunnitelma 2018 – 2020	19
5. TYTÄRYHTEISÖT	24
6. KÄYTTÖTALOUDEN PALVELUSUUNNITELMAT, MÄÄRÄRAHAT,	27
TULOARVIOT JA TAVOITTEET TEHTÄVÄALUEITTAIN	27
7. INVESTOINTIOSA.....	81
8. RAHOITUSOSA.....	86
 Liitteet:	
Tuloslaskelma (sisäiset ja ulkoiset)	86
Talousarvioasetelma	87

1. KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS VUOSIEN 2018 – 2020 KEHITYSNÄKYMIIN

Someron kaupungin vuosi 2017 on toteutumassa alkuperäisestä reilusti alijäämäisestä talousarviosta huolimatta näillä näkymin jopa ylijäämäisenä, ja joka tapauksessa oleellisesti talousarviota parempana. Vaikka tästä on muodostunut vuodesta toiseen toistuva jatkumo, ei tilanteen säilymiseen ole syytä tuudittautua.

Vuoden 2018 taloussuunnittelun lähtökohdat ovatkin olleet oman kaupunginjohtaja-aikani vaikeimmat. Vuonna 2017 alkanut valtionosuuksien alenema jyrkkenee vuonna 2018 suorastaan romahdusmaiseksi, kun valtionosuuksiin ennustetaan yli miljoonan euron vähenemistä. Viime vuosia piinannut työllisyystilanne puolestaan on parantunut vuoden 2017 aikana selvästi, mutta sillä ei ennusteta olevan vielä merkittäviä vaikutuksia vuoden 2018 kunnallisveron tuottoon.

Kaikkiaan vaikuttaakin ilmeiseltä, ettei vuoden 2018 tilinpäätöstä tulla kääntämään ylijäämäiseksi ainakaan ilman kertaluonteisia sote-kiinteistöihin liittyviä tulosvaikutteisia omistujärjestelyjä. Näin siitäkkin huolimatta, että tähän talousarvioehdotukseen sisältyy valtuuston jo päättämä tuloveroprosentin korotus.

Yleisesti ottaen kiinteistöpolitiikan onnistumisella on merkittävä vaikutus kaupungin talouteen. Tähän liittyen vaihtelevasti etenevä valtakunnallisen sote- ja maakuntauudistuksen valmistelu on tuonut uudenlaisia mahdollisuuksia kunnille. Yksityiset hoivapalveluyritykset ovatkin kiinnostuneet myös Someron sote-kiinteistöistä, mikä avaa mahdollisuuksia välttää sote- ja maakuntauudistukseen liittyvää ns. kiinteistöriskiä ja toisaalta nykyaikaistaa kaupungissa sijaitsevia palvelutuotantokiinteistöjä. Kaupunki on jo tehnyt asiassa valmistelua koskevia periaatepäätöksiä, joiden pohjalta tehtäneen varsinaisia päätöksiä vuoden 2018 aikana.

Muilta osin vuoden 2018 toimintaa värittää erityisesti Kiiruun uuden koulukeskuksen valmistuminen ja käyttöönotto. Tämäkin jättää perinnökseen tilahallinnollisen haasteen, sillä kaupungin on löydettävä onnistumisia opetuksen väistötiloina toimineiden tyhjäksi jäävien tilojen suhteen.

Vaikka Kiiruun koulu viimein siis valmistuu, säilyy kaupungin velkarasitusta lisäävä investointipaine korkeana tästä huolimatta. Tämä purkautuu positiivisessa mielessä mm. uusien, toivottavasti elinvoimaa tuovien kaava-alueiden kunnallistekniikan rakentamiseen, mutta toisaalta myös vanhentuneiden ratkaisujen välttämättömään korjaamiseen, kuten hulevesiverkoston uudistamiseen.

Voimassa olevaa kaupunkistrategiaa toteutetaan nyt neljättä vuotta. Strategian johtolankoina ovat palvelurakenteiden uudistaminen toimialarajat ylittävillä ratkaisuilla, työyhteisökulttuurin kehittäminen edellä mainitun palvelurakennemuutoksen mahdollistamiseksi sekä maankäyttö- ja elinkeinopolitiikan tehostaminen uusien resurssien (työpaikat ja asukkaat) saamiseksi alueelle.

Strategiaa onkin mielestäni onnistuttu toteuttamaan useissa asiakokonaisuuksissa hyvin, mutta ei niitä ole ehditty tarpeettomiksikaan tehdä. Strategiapäivitys on silti jo käynnistetty ja strategian tarkistetusta sisällöstä päätetään suunnitelman mukaan vuoden 2018 alkupuolella.

Kaikki edellä mainittu huomioiden talousarvio- ja suunnitelmakausi 2018 – 2020 alkaakin erittäin mielenkiintoisissa merkeissä.

9.11.2017

Sami Suikkanen
kaupunginjohtaja

2. TALOUSSUUNNITTELUN LÄHTÖKOHDAT

2.1. Suhdannenäkymät

Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan Suomen talous kasvaa vuonna 2017 selvästi nopeammin kuin viime vuonna, minkä jälkeen kasvuvauhti hidastuu kahden prosentin tuntumaan. Ennusteen mukaan Suomen talous kasvaa v. 2018 edelleen vahvasti aiempiin vuosiin verrattuna, tosin hieman hidastuen kuluvan vuoden kasvusta. Hidastuva kasvu johtuu pitkälti yksityisestä kulutuskysynnästä, sillä ostovoiman kasvu jää tätä vuotta hitaammaksi. Ennuste kuluvan vuoden inflaatioksi on 0,9 % (kuluttajahintaindeksi). Inflaation nopeutuminen heikentää palkansaajien ostovoimaa, vaikka samalla työllisyyden paraneminen tukeekin sitä.

Vuonna 2017 ansiotaso kehittyi pääosin työmarkkinaosapuolten neuvotteleman kilpailukykysojimuksen mukaisesti. Vuoden 2018 palkankorotuksista neuvotellaan toimialoitain. Ansioiden nousun ennustetaan pysyvän edelleen maltillisena ansiotason kasvaessa 1,4 % vuonna 2018 ja 1,6 % vuonna 2019.

Bruttokansantuotteen kohtuullinen kasvu parantaa työllisyyttä. Vuonna 2018 työllisyysaste nousee n. 70 prosenttiin ja työttömyysaste puolestaan laskee n. 8 prosenttiin.

Viennin kasvuvauhti jatkuu hyvänä ennustejakson loppuun asti. Markkinaosuuksien menetys lakkaa ja vienti kasvaa tasaisesti maailmankaupan kasvun vetämänä.

Maailmantalouden ja –kaupan kasvunäkymät ovat parantuneet viime aikoina. Kehittyneiden talouksien sekä Yhdysvaltojen myönteinen kehitys jatkuvat ja euroalueen merkitys tulee korostumaan jatkossa. Euroalueen talouskasvu kiihtyy reiluun pariin prosenttiin ensi vuonna.

Julkisen talouden alijäämä on pienentynyt asteittain viime vuosina. Julkista taloutta ovat vahvistaneet hallituksen päättämät sopeutustoimet sekä viime vuonna virinnyt talouskasvu. Alijäämän supistuminen jatkuu lähivuosina. Noususuhdanne ei kuitenkaan poista julkisen talouden rakenteellisia ongelmia. Myönteisestä suhdannetilanteesta huolimatta julkinen talous jää edelleen alijäämäiseksi.

Julkisen velan määrä on yli kaksinkertaistunut vuoden 2008 jälkeen. Nopea BKT:n kasvu ja alijäämän pieneneminen alentavat velkasuhdetta lähivuosina. Väestön ikääntymisestä johtuen julkisessa taloudessa on kuitenkin pitkällä aikavälillä kestävyysvaje. Tästä johtuen velkasuhde uhkaa kääntyä tulevana vuosikymmeninä uudelleen nousuun.

Keskeisiä ennustelukuja

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
	määrän muutos, prosenttia					
BKT markkinahintaan	-0,6	0,0	1,9	2,9	2,1	1,8
Tavaroiden ja palveluiden tuonti	-1,3	3,2	4,4	2,9	2,6	3,1
Tavaroiden ja palveluiden vienti	-2,7	-0,8	1,3	4,7	3,7	4,1
Yksityinen kulutus	0,8	1,7	1,8	2,4	1,4	1,2
Yksityiset investoinnit	-3,4	2,2	7,9	5,5	4,0	4,1
Työllisyysaste, %	68,3	68,1	68,7	69,4	70,1	70,5
Työttömyysaste, %	8,7	9,4	8,8	8,6	8,1	7,8
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	1,0	-0,2	0,4	0,9	1,5	1,5
Ansiotasoindeksi, muutos, %	1,4	1,4	1,1	0,3	1,4	1,6
Lyhyet korot (euribor 3 kk), %	0,2	0,0	-0,3	-0,3	-0,2	0,0

Lähde: Valtiovarainministeriön taloudellinen katsaus syksy 2017, tiivistelmä

2.2. Kuntatalouden kehitysnäkymät

Tilastokeskuksen keräämien vuoden 2016 ennakkollisten tilinpäätöstietojen mukaan kuntien yhteenlasketut toimintakulut kasvoivat edellisvuodesta 0,5 prosenttia ja toimintatuotot 1,5 prosenttia. Toimintakate puolestaan heikkeni edellisvuodesta 0,5 prosenttia. Menojen kasvua hillitsivät mm. kilpailukyky sopimukseen liittyvien alentuneiden lomapalkkavarausten kirjautuminen vuodelle 2016, kuntatyönantajan eläkemaksujen aleneminen sekä kuntien omat ja hallituksen linjaamat sopeuttamistoimenpiteet. Henkilöstökulut vähenivät kaikkiaan 1,4 prosenttia edellisvuodesta.

Kuntien verorahoitus, joka koostuu verotuloista ja valtionosuuksista, kasvoi 928 milj. euroa eli 3,1 %. Valtionosuusien osuus verorahoituksen kasvusta oli 64 % ja verotulojen 36 %. Kasvanut verorahoitus kattoi toimintakatteen heikkenemisen ja vuosikate parani 42,2, prosenttia.

Vuonna 2016 vuosikate oli negatiivinen 15 kunnalla, kun taas edellisenä vuonna vastaavassa tilanteessa oli 16 kuntaa. Yhteenlaskettujen tilinpäätöstietojen mukaan vuosikate kattoi poistoista kunnissa 127,9 prosenttia. Edellisvuonna vastaava luku oli 91 prosenttia.

Kuntien yhteenlaskettu lainakanta oli 3,7 prosenttia suurempi kuin edellisenä vuonna. Kuntien lainakanta asukasta kohden oli 2 933 euroa, kun se edellisenä vuonna oli 2 835 euroa. Kuntien omaisuusaste eli oman pääoman suhde koko pääomaan oli 59,9 prosenttia. Suhdeluku laski hiegan edellisvuodesta, jolloin se oli 60,2 prosenttia.

Vuonna 2016 kuntien nettoinvestoinnit olivat 2,4 mrd. euroa. Vähennystä edellisestä vuodesta oli 2,8 %.

Kuntakonsernien vuosikate oli 5,3 mrd. euroa eli 2,6 mrd. euroa kuntien yhteenlaskettua vuosikattetta parempi. Vuosikate oli negatiivinen viidellä kuntakonsernilla, kun edeltävänä vuonna vastaavassa tilanteessa ei ollut yhtäkään kuntakonsernia. Kuntakonsernien lainakanta asukasta kohden oli 6 143 euroa, kun se edellisenä vuonna oli 5 987 euroa. Konsernien lainakanta oli 3,1 prosenttia suurempi kuin edellisenä vuonna.

Kunta-alalle toteutettiin kilpailukyky sopimuksen mukainen neuvottelutulos ajalle 1.2.2017-31.1.2018. Samalla sovittiin lomanmääräytymisvuosille 2016-17, 2017-18 ja 2018-19 lomarahasta ja sen määräytymisestä. Lomarahasta tehtiin erillinen määräaikainen työ- ja virkaehtosopimus.

Julkisen sektorin lomarahoja leikataan 30 prosentilla kolmena vuotena. Leikkaus koskee kaikkia työntekijöitä. Tämä vaikuttaa julkisen sektorin työvoimakustannuksiin. Niiden alenemisella mahdollistetaan kaikkien työntajien sairausvakuutusmaksun alentaminen.

Kuntatyönantajan sosiaalivakuutusmaksuja (% maksun perusteena olevasta palkasta)

(Lähde: Kuntaliitto 27.9.2017)

	2016	2017	2018*	2019*	2020*
Sairausvakuutusmaksu	2,12	1,08	0,87	0,98	1,49
Työttömyysvakuutusmaksu	3,90	3,30	2,60	2,60	2,40
Eläkemaksu keskim. (Keva)**	23,21	21,95	21,60	21,20	19,35
- työnantajanpalkkaperust. maksu	17,10	17,05	16,75	16,15	15,75
- varhaiseläkemenoperust. maksu	0,90	0,90	1,00	1,10	1,10
- eläkemenoperust. maksu	5,21	4,00	3,85	3,95	-
- kuntien ja maakuntien tasausmaksu	-	-	-	-	2,50
Valtion eläkejärjestelmän kuntasektorin maksu	18,35	16,99	16,78	16,39	16,04
Muut keskim.	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70
Työnantajan maksut yht. keskim.	29,44	26,53	25,29	25,00	23,61
Muutos, %	0,12	-2,91	-1,25	-0,29	-1,39

*) ennuste

***) Sote- ja maku-uudistuksen yhteydessä esitetään eläkemenoperusteisen maksun lakkauttamista. Kunnille ja maakunnille esitetään uutta tasausmaksua, joka ei riipu palkkasummasta. Maksu prosenttia koko eläkejärjestelmän palkkasummasta; kunnat ja maakunnat n. 2,75 ja muut jäsenyhteisöt 0,00.

Sote- ja maakuntauudistuksen yhteydessä nykyinen eläkemenoperusteinen maksu poistuisi kokonaan vuonna 2020. Kunnille ja maakunnille määrättäisiin uusi euromääräinen tasausmaksu, jota yhtiöt ja muut yhteisöt eivät maksaisi. Tasausmaksulla mahdollistetaan eläkejärjestelmän kestävä ja tasainen rahoitus pitkällä aikavälillä. Kuntien osuus tasausmaksusta jaetaan kuntien verotulojen ja valtionosuuksien suhteessa lukuun ottamatta harkinnanvaraisia valtionosuuksia. Maakuntien osuus jaetaan maakuntien kesken valtion rahoituksen suhteessa. Tasausmaksu ei siis millään tavalla riipu työnantajan henkilöstöstä eikä sitä ole tarkoitettu jyvitetäväksi kunnan tai maakunnan omistamille tai määräysvallassa oleville yhteisöille. Tasausmaksun kokonaismäärästä ei vielä voida esittää arviota, sillä siihen vaikuttaa oleellisesti sote- ja maakuntauudistuksen vielä keskeneräiset suunnitelmat.

Valtiovarainministeriön syksyn 2017 talouskatsauksen mukaan kuntien menot ovat kasvaneet viime vuosina varsin maltillisesti. Kulutusmenoja supistavat kilpailukykysovimuksen toimenpiteet, kuntatyönantajan eläkemaksujen alentuminen sekä hallituksen sopeutustoimet. Lisäksi kunnat ja kuntayhtymät jatkavat toimintansa tehostamista.

Verotulot

Verotulojen kasvu on jäämässä ensi vuonna vaatimattomaksi. Kuluvana vuonna kuntien verotulojen kehitys on ollut odotettua parempaa. Vaikka lomarahaleikkaukset painoivatkin elokuun tilityksiä edellisvuoteen verrattuna alaspäin, niin koko vuoden kunnallisverokertymä nousee aiemmista ennusteista selvästi. Kunnallisveron odotettua parempi kehitys johtuu pääosin palkkasumman kasvusta. Kesäkuun ennusteessa palkkasumman odotettiin kasvavan 0,9 prosenttia vuonna 2017, mutta viimeisimpien havaintojen perusteella kasvu tulee olemaan jopa yli 2 prosenttia. Loppuvuoden kunnallisveron tilitysoikaisut näyttävät viimeisimpien tietojen valossa myönteisiltä kunnille, mikä vaikuttaa koko vuoden tilitysarvioon.

Hallitus linjasi budjettiriihessä keventävänsä ansiotuloverotusta varmistukseksi sen, ettei kenenkään verotus kiristy vuonna 2018 kilpailukykysovimukseen liittyen. Kyseisten veronkevennyksien arvioidaan alentavan kunnallisveron tuottoa 182 milj. eurolla. Suurin yksittäinen muutos on työtulovähennyksen korottaminen, joka vähentää kunnallisveron tuottoa 115 milj. eurolla. Ottaen huomioon aiemmin päätetyt kunnallisveron tuottoa parantavat veroperustemuutokset (lapsivähennyksen päättyminen ja asuntolainan korkovähennyksen leikkaus), muutosten arvioidaan alentavan kunnallisveroa yhteensä 131 milj. eurolla. Päätösperäiset veronalennukset alentavat kuntien verotuloja, mutta kompensoidaan kunnille valtionosuusjärjestelmän kautta.

Kilpailukykysovimuksessa sovittiin erinäisistä palkansaajien maksuihin liittyvistä muutoksista vuosina 2017-2020. Maksujen muutokset vaikuttavat siten kunnalliseroja alentavasti myös vuoden 2017 jälkeeseen. Näiltä osin veromenetyksiä hallitus ei kompensoi.

Yhteisöveron ryhmäosuus nousee vuodelle varhaiskasvatusmaksujen alentamisen kompensaaation seurauksena. Korotuksella tavoitellaan kuntien yhteisöverotulojen kasvua 60 milj. eurolla. Kuntien yhteisöveron ryhmäosuuden muutoksen suuruus (1,01 %-yks.) vuodelle 2018 on tarkentunut ja ryhmäosuus on uusimman tiedon mukaan 31,35.

Kiinteistöveroon esitetyt alarajojen muutokset on peruttu. Aikaisemmin esitetyt ylärajojenkorotukset sen sijaan jäävät voimaan. Yleinen kiinteistöveroprosentti sekä muiden kuin vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti tulee määrätä välillä 0,93 – 2,00 vuonna 2018. Vuodelle 2019 vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosentin vaihteluväli on 0,41 – 1,00 %.

Kiinteistöverotuksen uudistamishanke on meneillään. Tavoitteena on luoda uusi hintavyöhykekartta maapohjien verotusarvojen määrittämistä varten kiinteistöverotuksessa koko maan kattavasti. Yhtenäisen hinnan alueet perustuvat markkinahintoihin eli toteutuneisiin kiinteistöjen ja osin myös asuntojen kauppahintatietoihin. Jokaiselle kiinteistölle saataisiin yksilöivällä kiinteistötunnuksella sijaintia vastaava arvo. Aikataulutavoitteena on saada hinta-aluekartta valmiiksi vuoden 2019 jälkipuoliskolla. Uusia verotusarvoja on tarkoitus soveltaa vuoden 2020 kiinteistöverotuksessa. Uudistuksen tavoitteena ei ole kiinteistöverojen korottaminen.

Valtionosuudet

Kuntaliitto julkaisi ensimmäiset kuntakohtaiset ennakkolliset valtionosuuslaskelmat vuodelle 2018 jo toukokuussa. Sen jälkeen niitä on päivitetty kesäkuussa ja syyskuussa. Lopulliset päätökset valtion osuusrahoituksesta tehdään joulukuun lopussa 2017.

Merkittävimmät muutokset kuntien vuoden 2018 valtionosuusrahoituksessa johtuvat kilpailukyky-sopimuksesta (-118 milj. euroa, -22 €/asukas) ja kustannustenjaon tarkistuksesta (-178 milj. euroa). Veromenetysten kompensatio lisää valtionosuutta 131 milj. euroa.

2.3.1. Sote- ja maakuntauudistus

Vuonna 2018 valmistellaan sote- ja maakuntauudistusta tavoitteena 18 itsehallinnollisen maakunnan perustaminen 1.6.2018 alkaen, jolloin maakuntien väliaikaishallinto aloittaa toimintansa. Ensimmäiset maakuntavaltuustojen vaalit järjestetään suunnitelman mukaan lokakuussa 2018 ja maakuntavaltuustot aloittavat toimintansa viimeistään tammikuussa 2019. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestäminen sekä vastuu muiden hallinnonalojen tehtävien hoitamisesta siirtyvät maakuntien vastuulle vuodesta 2020 alkaen.

Uudistuksen tavoitteena on turvata asukkaille nykyistä yhdenvertaisemmat sosiaali- ja terveystalvet järkevillä kustannuksilla. Hallitusohjelman mukaiseen sosiaali- ja terveystalvelujen uudistukseen kuuluu myös valinnanvapauden laajentaminen ja monikanavaisen rahoituksen yksinkertaistaminen.

Someron kaupungin näkökulmasta uudistus saattaa parantaa kaupungin asemaa, koska sote-talvet, joiden kustannuksiin kohdistuu suurin nousupaine, siirtyvät uudistuksen toteutuessa maakunnan vastattaviksi.

Toiminnallisesta näkökulmasta keskeistä on sote-tehtävien ja sitä hoitavan henkilöstön maakuntaan siirtymisen lisäksi mm. maaseutuhallinnon ja (nyt Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän tuottaman) ympäristöterveydenhuollon siirtyminen maakunnan järjestämäksi. Muutoksilla on suuria vaikutuksia myös em. toimintoihin nykyään kytkeytyvien hallinnon tukipalvelujen järjestämiseen tulevaisuudessa. Kaupunki on tehnyt tähän liittyvää pohjavalmistelua ja muutosten vaikutusarviointia yhteistyössä BDO Oy:n kanssa. Laskelmien mukaan kaupungin perusturvatoimen ulkopuolisilla toimialoilla on noin 3,5 miljoonan euron arvosta soteen liittyviä toimintoja.

2.4. Varsinais-Suomen työllisyyskehitys

ELY-keskuksen lokakuussa julkaiseman työllisyyskatsauksen mukaan syyskuun lopussa työttömien osuus työvoimasta oli Varsinais-Suomessa 10,2 % eli 2,2 prosenttiyksikköä pienempi kuin vuotta aiemmin. Varsinais-Suomen työ- ja elinkeinotoimistossa oli syyskuun lopussa 23 000 työtöntä työnhakijaa. Viime vuoden syyskuusta määrä väheni 5 200 henkilöllä eli 18 prosentilla, kun koko

maassa työttömien määrä väheni 16 prosentilla. Salon seutukunnassa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 11,8 %.

Syyskuun lopussa alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli 2 800, mikä on 22 % vähemmän kuin vuotta aiemmin. Yli 50-vuotiaita oli työttömänä 8 700 eli 14 % vähemmän kuin vuotta aiemmin. Yli 55-vuotiaita oli työttömänä 6 200, eli 12 % vähemmän kuin vuosi sitten. Työttömyyden kasvu oli pitkään voimakkainta 25-34 –vuotiaiden ryhmässä, mutta maaliskuussa 2016 tapahtunut käänne laskusuuntaan tässä ryhmässä jatkuu edelleen vahvana.

Ammattiryhmittäin tarkasteltuna työttömyys väheni vuotta aiemmasta kaikissa ammattiryhmissä. Työttömien määrä väheni voimakkaimmin suorittavien tehtävien ammattiryhmissä (n. 25 %). Tilanne kohenee selvästi myös asiantuntija- ja muissa toimihenkilötehtävissä. Varsinais-Suomessa työttömyyden aleneminen jatkuu metalliteollisuudessa. Rakennusalalla työttömyys on vähentynyt toisessa syksystä saakka. Tämä kaikki näkyy miesten työttömyyden alenemisena. Naisten työttömyys on kääntynyt laskuun varsinkin palvelualoilla.

Työttömien määrä väheni viime vuodesta kaikissa Varsinais-Suomen seutukunnissa. Nuorten työttömyys väheni vauhdilla kaikissa seutukunnissa. Myös yli 50-vuotiaiden työttömyys väheni kaikilla seuduilla. Pitkäaikaistyöttömyys vähenee myös ja mm. Salon seudulla vähenemismuutos on 20 %:n luokkaa aiemmasta.

Somerolla työttömänä (ml. lomautetut) oli syyskuun lopussa 297 henkilöä. Vuotta aiemmin luku oli 445 henkilöä. Alle 25-vuotiaita työttömiä oli 32 ja yli 50-vuotiaita 136. Yli vuoden työttömänä oli 108 henkilöä. Työttömyysaste oli 7,7 %, kun se vuotta aiemmin oli 11,2 %. Avoimia työpaikkoja oli Somerolla 19, vuotta aiemmin 14.

Työttömiä ulkomaan kansalaisia oli Varsinais-Suomessa syyskuun lopussa 2 375 henkilöä. Laskua edelliseen vuoteen oli 21,8 % eli 661 henkilöä.

Lähde: Varsinais-Suomen työllisyyskatsaus

2.5. Väestön kehitysnäkökuvat

Tilastokeskuksen 30.10.2015 julkaiseman väestöennusteen mukaan koko maassa yli 65 – vuotiaiden osuus väestöstä tulisi nousemaan 26 prosenttiin vuoteen 2030 ja 29 prosenttiin vuoteen 2060 mennessä.

Väestöennusteen mukaan Suomessa olisi vuonna 2030 alle 15-vuotiaita henkilöitä 882 000. Viimeksi Suomessa on ollut alle 15-vuotiaita näin vähän vuonna 1894. Ennusteen mukaan alle 15-vuotiaiden osuus väestöstä pienenee 14 prosenttiin vuoteen 2060 mennessä.

Työikäisen (15-64 –vuotiaiden) väestön määrä oli suurimmillaan vuonna 2009, jolloin heitä oli maassamme 3,55 milj. henkilöä. Vuosien 2010-2014 välisenä aikana työikäisten määrä on vähentynyt 69 000 henkilöllä. Vuoden 2015 väestöennusteen mukaan työikäisten määrä vähenisi nykyisestä 3,48 miljoonasta 3,41 miljoonaan eli 75 000 henkilöllä vuoteen 2030 mennessä. Työikäisten osuus väestöstä pienenee nykyisestä 64 prosentista 59 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä ja 57 prosenttiin vuoteen 2060 mennessä.

Niin sanottu omavaraisennuste kuvaa tilannetta, jossa maahan- ja maastamuuttoja ei olisi lainkaan ja väestön määrään ja ikärakenteeseen vaikuttaisivat vain syntyvyys ja kuolleisuus. Tällöin työikäisen väestön määrä vähenisi nykyisestä vuoteen 2030 mennessä 300 000 henkilöllä ja vuoteen 2050 mennessä runsaalla 550 000 henkilöllä.

Väestöllinen huoltosuhde eli lasten ja eläkeläisten määrä sataa työkäistä kohden nousee lähitulevaisuudessa. Väestöllinen huoltosuhde oli vuoden 2014 lopussa 57,1. Ennusteen mukaan 60 huollettavan raja ylittyisi vuonna 2017 ja 70 huollettavan raja vuoteen 2032 mennessä. Vuonna 2060 väestöllinen huoltosuhde olisi 76.

Tilastokeskuksen väestöennusteet perustuvat menneeseen kehitykseen. Laskelmat ilmaisevat lähinnä sen, mihin väestökehitys johtaa, jos se jatkuu nykyisen kaltaisena.

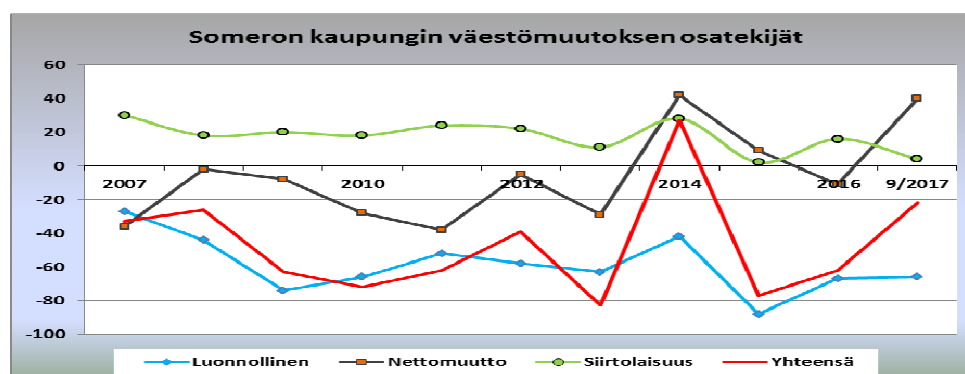
Väestön kehitys Somerolla

Someron asukasluku 31.12.2016 oli 9 027henkeä, joista miehiä 4478 ja naisia 4 549. Alle 15-vuotiaita oli 1 304 henkeä eli 14,5 % ja 65 vuotta täyttäneitä 2700 eli 29,9 %. Väestöstä suomenkielisiä oli 8 714, ruotsinkielisiä 46 ja muut kielet yhteensä 267. Ulkomaan kansalaisia oli 223 eli 2,5 %. Vieraskielisten osuus väestöstä oli 3 %.

Someron väkiluku oli vielä 80-luvulla yli 10 000 asukasta, mutta on sen jälkeen laskenut muutamaa vuotta lukuun ottamatta. Syntyvyys on selvästi kuolleisuutta pienempi ja aika usein myös lähtömuutto tulomuuttoa suurempi. Varsinkin alkusyksystä lähtömuutto on selvästi suurempaa opiskelijoiden muuttaessa opiskelupaikkakunnalle.

Someron työkäisen väestön määrän ennustetaan vähenevän vuoteen 2030 mennessä nykyisestä 56 prosentista 50 prosenttiin. Yli 65-vuotiaiden osuuden väestöstä arvioidaan nousevan 29 prosentista 38 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä

Vuosi	Synt.	Kuoll.	Tulo- muutto	Lähtö- muutto	Netto muutto	Väkil. muutos (sis.korj.)	Väkiluku 31.12.
1980	92	122	237	276	-39	-60	10 289
1985	115	165	276	250	+26	-18	10 015
1990	96	144	289	241	+48	18	10 002
1995	106	161	295	282	+13	-38	9 894
2000	96	112	358	362	-4	-10	9 789
2005	81	109	354	413	-59	-78	9 606
2010	70	136	296	324	-28	-72	9 330
2011	75	127	358	396	-38	-62	9 268
2012	76	134	327	332	-5	-39	9 229
2013	85	148	309	338	-29	-83	9 146
2014	72	114	323	281	+42	27	9 173
2015	62	150	348	337	+11	-80	9 093
2016	66	133	344	339	+5	-66	9 027
2020 *	61	137	337	298	+39		8 896
2025 *	55	136	337	284	+53		8 732
2030 *	52	138	337	270	+67		8 621
2040 *	51	150	338	252	+86		8 454

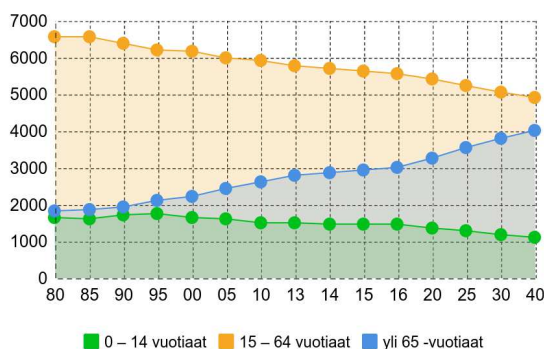

Ikäryhmä Vuosi	0 – 14 vuotiaat		15 – 64 vuotiaat		yli 65 -vuotiaat		Huolto- suhde
1980	1681	16,3 %	6723	65,4 %	1885	18,3 %	53,0
1985	1605	16,0 %	6558	65,5 %	1852	18,5 %	52,7
1990	1706	17,1 %	6381	63,8 %	1915	19,1 %	56,8
1995	1709	17,3 %	6117	61,8 %	2068	20,9 %	61,8
2000	1609	16,4 %	6035	61,7 %	2145	21,9 %	62,2
2005	1535	16,0 %	5747	59,8 %	2324	24,2 %	67,2
2010	1397	15,0 %	5508	59,0 %	2425	26,0 %	69,4
2013	1355	14,8 %	5255	57,5 %	2536	27,7 %	74,0
2014	1343	14,6 %	5209	56,8 %	2621	28,6 %	76,1
2015	1326	14,6 %	5119	56,3 %	2648	29,1 %	77,6
2016	1304	14,5 %	5023	55,6 %	2700	29,9 %	79,7
2020	1181	13,3 %	4825	54,2 %	2890	32,5 %	84,4
2025	1096	12,6 %	4551	52,1 %	3085	35,3 %	91,9
2030	1010	11,7 %	4354	50,5 %	3257	37,8 %	98,0
2040	934	11,0 %	4133	48,9 %	3387	40,1 %	104,5

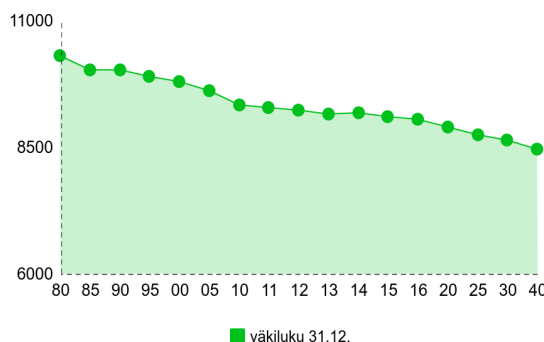
Lähde: Tilastokeskus väestöennuste 2015

Väestöllinen huoltosuhde (alle 15 -vuotiaiden ja 65+ vuotta täyttäneiden määrän suhde 100 työkäistä kohti) oli vuonna 2016 Somerolla 79,7, kun se koko maassa oli 59,1. Väestöennusteen mukaan Somerolla 100 huollettavan raja ylittyisi jo 2032, jolloin huoltosuhde olisi 101,3. Koko maassa se olisi 70,1.

Ikärakenne

Väkiluku

3. SOMERON KAUPUNGIN STRATEGIA 2025

Strategiaan kirjatulla kehittämistoimenpiteillä vastataan erityisesti valtuustokauden 2013 – 2017 aikana tunnistettuihin tarpeisiin kuitenkin siten, että strategian pohjavisio säilyy kauempana tulevaisuudessa. Strategian johtolankoina ovat palvelurakenteiden uudistaminen toimialarajat ylittävillä ratkaisulla, työyhteisökuulttuurin kehittäminen edellä mainitun palvelurakennemuutoksen mahdollistamiseksi sekä maankäyttö- ja elinkeinopolitiikan tehostaminen uusien resurssien (työpaikat ja asukkaat) saamiseksi alueelle.

Käynnissä oleva sote- ja maakuntauudistus sekä uudistunut kuntalaki ovat osatekijöitä, jotka aiheuttavat tarvetta tarkastella strategian ajanmukaisuutta ja lisätä siihen uusia osioita. Päivitys on käynnistetty ja tarkistettu strategia on tarkoitus hyväksyä valtuustossa keväällä 2018.

Strategian lisäksi kaikilla toimialoilla toteutetaan vuonna 2015 hyväksyttyä ilmasto-ohjelmaa, jonka toteutusta ja ajanmukaisuutta seurataan vuosittain.

SOMERON KAUPUNGIN STRATEGIA 2025

Toiminta-ajatus	Kaupungin tehtävänä on huolehtia väestönsä peruspalveluista. Lisäksi sen tulee tarjota asukkailleen turvallinen ympäristö, hyvät olosuhteet asumiseen ja vapaa-ajantoimintoihin sekä luoda kilpailukykyiset edellytykset monipuoliselle yritystoiminnalle.			
Visio 2025	Somero on vireä, vihreä ja turvallinen terveen väestön maaseutukaupunki, jonka kehityksen voimavaroina ovat yhteisöllisyys sekä monipuoliset asumisen, yrittämisen ja työnteon mahdollisuudet. Paikallisiin luonnonvaroihin perustuvia voimistuvia työllistäjiä ovat lähien energia ja elintarviketuotanto. Somero tunnetaan vahvasta ja monipuolisesta kulttuurista sekä kuntakokoonsa nähden poikkeuksellisista palveluista ja vapaa-ajanviettomahdollisuuksista. Kuntaorganisaationa Someron kaupunki tunnetaan esimerkillisestä työyhteisökulttuurista, yritysyhteistyöstä ja kuntalaislähtöisistä palveluista.			
	Palvelutuotanto	Yhdyskuntarakenne ja maankäyttö	Elinkeinopoliittikka	Alueellinen yhteistyö ja edunvalvonta
Kuntatason linjaukset	Peruspalvelujen kustannustehokkuuden ja laadun lisääminen asukaslähtöisesti toimialojen välisillä uusilla ratkaisuilla.	Käyttökustannuksiltaan tehokkaan palvelurakenteen (koulutus, varhaiskasvatus, asumispalvelut) toteutusta tukeva maankäytön suunnittelu ja kunnallistekniikaltaan kustannustehokas yhdyskuntarakenne.	Nykyisten yritysten pysyvyyttä ja kasvumahdollisuuksia sekä uusien yritysten syntyä edistävät tukitoimenpiteet ja riittävien sijoittumismahdollisuuksien tarjonta uusille yrityksille.	Someron kaupungin itsenäistä asemaa ja lähipalvelutarjonnan pysyvyyttä tukeva kuntayhteistyö.
	Kriittiset kehittämiskohteet	Kriittiset kehittämiskohteet	Kriittiset kehittämiskohteet	Kriittiset kehittämiskohteet
Hallinto ja talous:	<ol style="list-style-type: none"> Organisaation toiminnan tehostaminen työyhteisökulttuurilla ja henkilöstön työhyvinvointia kehittämällä * Toimialat ylittävän strategisen johtamisen kehittäminen koko organisaatiossa tehottomuutta aiheuttavien toimialarajojen purkamiseksi * Kuntalaislähtöisten toimialarajat ylittävien palveluprosessien uudistaminen Organisaation sopimus- ja hankintaosaamisen kehittäminen sekä sopimustyön edistäminen konserniyhtiöiden ja muiden konsernin ulkopuolisten palvelutuottajien kanssa <p><small>*) Perustana henkilöstöstrategia ja -suunnitelma</small></p>	<ol style="list-style-type: none"> Taajamarakenteen tiivistäminen ja rakentamisen vauhdittaminen yksityisten omistamilla asemakaavatoimilla Maanhankinta/kaavoitus Ihamäen, Pappilan, Rankkulan ja Jokioistentien tuntumasta Ruunalan alueilta nykyistä asemakaava-alueita tiivistävästi/siihen kytkeytyen Jaatilan teollisuusalueen laajentaminen uusien silta- ja tiejärjestelyjen hyödyntämiseksi Tupalan alueen tulevaisuuden hyödyntämisedellytyksien turvaaminen Palveluverkkoa hyödyntävän rakennuspaikkatarjonnan lisäys Oinasjärven ja Pitkäjärven alueilla ensisijaisesti asemakaavoitusta kevyemmällä menetelmällä 	<ol style="list-style-type: none"> KT 52:n välittömään läheisyyteen (Salon ja Jokioisten suunnat) sijoituvan yritystontitarjonnan turvaaminen Elinkeinopoliittisen tukijärjestelmän täydentäminen: <ul style="list-style-type: none"> paikallinen perusyritysneuvontapalvelu ja täydentävä erityispalvelu vastaantuloratkaisu; työllistämisen- ja rakentamisperusteinen tonttihintoittelu Someron yritysilmapiirin parantaminen elinkeinoelämän ja kaupungin uusilla yhteistoimintamuodoilla 	<ol style="list-style-type: none"> Someron maantieteellistä asemaa parantavien väylähankkeiden toteuttamiseen tähtäävä edunvalvonta: <ul style="list-style-type: none"> Forssaan johtavan MT 282:n parantaminen Varsinais-Suomen uloin kehätie (Uusikaupunki-Loimaa-Somero-Helsinki); ns. Palikkalan oikaisu ja liikennöintinopeuden nosto Elinkeinopalvelujen perusyritysneuvontaa tukevien erityispalvelujen järjestäminen yhteistyössä ensisijaisesti Salon seutukunnan sisällä sekä Jokioisten luonnonvarakeskusta hyödyntäen Yhteispalvelupisteen perustaminen valtion hallintopalvelujen järjestämiseksi Somerolla (Kela, TE-palvelut, poliisin lupahallinto)
Perusturva	<ol style="list-style-type: none"> Asiakastarpeeseen nähden oikea-aikaiset palvelut ja ennaltaehkäisevien palvelujen harkittu painotus kaikissa ikäryhmissä (syryäytymisen, lastensuojelun ja raskaiden palvelutarpeiden yms. ehkäisy yh- 	<ol style="list-style-type: none"> Lähipalvelujärjestelmän täydentäminen hyödyntämällä kouluverkkoja ja varhaiskasvatuksen toimipisteisiin kytkettyjen tukipalvelujen mahdollisuuksia Haja-asutusalueen kotihoitopalvelujen 	<ol style="list-style-type: none"> Monituottajamallin laajentaminen erillisessä palvelutuotantostrategiasa tehtävien linjausten perusteella, keinona mm. palvelusetelin käytön lisääminen Someron senioripalvelukeskittymän 	<ol style="list-style-type: none"> Lähipalvelujen turvaaminen uudessa sote-järjestelmässä Työterveyshuollon ulkoistaminen (mahdollisuuksina kuntaomisteiset yhtiöt tai yksityinen palveluhankinta)

	<p>teistyössä sivistystoimialan kanssa)</p> <ol style="list-style-type: none"> Hyvinvointipalvelujen teknologisten mahdollisuuksien hyödyntäminen erityisesti kotihoidossa Yhteistyön kehittäminen kolmannen sektorin kanssa Palveluasumisen vaihtoehtojen edistäminen (esim. ryhmä- ja perheasuminen) 	kehittäminen	kehittymisedellytysten edistäminen (Mm. päivätoiminta kohdennettuna kotihoidon ja omaishoidon asiakkaisiin tehostetun palveluasumisen tarpeen vähentämiseksi.)	
Sivistys	<ol style="list-style-type: none"> Koulutus- ja kasvatustalvelujen keskitäminen itä-keskusta-länsi alueille (Pitkäjärvi, keskusta, Oinasjärvi) kouluverkko-suunnitelman mukaisesti Tieto- ja viestintäteknikan hallittu käyttöönnotto yhteistyössä tietohallinnon kanssa sekä etä- ja verkko-opetuksen tehokas hyödyntäminen (esim. lukio-opetuksen, Somero-opiston ja kirjaston tarpeisiin) Terveys- ja hyvinvointivaikutuksia edistävät, erityisryhmiin ja väestörakenteen muutokseen kohdennetut kirjaston, Somero-opiston, Musiikkiopiston, Someron kulttuuri ry:n ja Someron liikunta ry:n kautta tuotetut palvelut. 	<ol style="list-style-type: none"> Koulukeskuksen uudisrakentaminen olemassa olevalle tontille keskustan palvelurakenne ja liikenteelliset yhteydet huomioiden Oinasjärven ja Pitkäjärven koulukiinteistöjen kehittäminen 	<ol style="list-style-type: none"> Yrittäjyyskasvatuksen vakiinnuttaminen lukion ja perusasteen opetussuunnitelmaan Ammatillisen täydennyskoulutuksen järjestäminen yrittäjille (Somero-opisto yhteistyössä alueellisten koulutusorganisaatioiden kanssa) Luonnontieteiden/biotalousalan painottaminen lukion kurssitarjonnassa Yksityisen ja kuntarajat ylittävän päivähoiton kehittäminen 	<ol style="list-style-type: none"> Lukion kurssi-/projektiyhteistyö lähikuntien lukioiden kanssa kustannus- ja imago-hyötyjen saamiseksi Sähköisten oppimisympäristöjen yhteiskäyttö lähikuntien kanssa Yrittäjyyskasvatuksessa yhteistyö maakunnallisten toimijoiden kanssa Toisen asteen, aikuiskoulutuksen ja AMK-koulutuksen koulutusorganisaatiot Salon ja Forssan seuduilla Somero-opiston palvelutarjonta Koskelle sekä kirjastoauto- ja uimahallipalvelujen markkinointi/tuottaminen kuntarajojen ulkopuolelle.
Tekninen	<ol style="list-style-type: none"> Oman keittiöverkon karsinta ja kehittäminen kahdeksasta valmistuskeittiöstä kolmeen (Joensuun koulu, terveyskeskus, Oinasjärvi) Kiinteistöjen kunnossapidon ja käyttöasteen lisääminen sekä tarpeettomista kiinteistöistä luopuminen, perustana erikseen laadittava kiinteistöstrategia (myös konsernitasolla, sis. vuokra-asunnot) Teknologian monipuolinen hyödyntäminen toimialoilla, ylikunnalliset mahdollisuudet huomioiden Energiansäästö ja kotimaisten lähienergiamuotojen käytön suhteellinen lisääminen. 	<ol style="list-style-type: none"> Kaavoituksen tehostaminen kuntatason linjauksessa esitettyjen tavoitteiden mukaisesti (mm. keskustan osayleiskaava) Asumisen ja pienyritystoiminnan yhdistävän puurakentamisen pilottialueen kehittäminen olemassa olevan taajamarakenteen yhteyteen (esim. Kultela tai Oinasjärvi) Kevyen liikenteen väylästä kehittäminen turvallisuuden ja hyvinvointivaikutusten lisäämiseksi sekä koulukuljetuskustannusten ehkäisemiseksi Jätevesiverkoston kunnosta huolehtiminen ja hulevesien eriyttäminen jätevesistä. 	<ol style="list-style-type: none"> Teollisuusalueiden ja yritystilojen houkuttelevuuden lisääminen Elinkeinoelämän kehittämistarpeita ja yrittäjyysmyönteistä kuntakuvaa tukevan asiakaspalvelumallin vahvistaminen yhteistyössä keskushallinnon kanssa Toimistohotellipalvelun perustaminen soveltuviin kiinteistöihin (esim. Kiiruun kulma). 	<ul style="list-style-type: none"> Teknisten toimien yhteistyö, mm. rakennusvalvontayhteistyö - Forssan seutu/Salon seutu.

4. TALOUSARVIO JA TALOUSSUUNNITELMA

4.1. Talousarvion laadinnan lähtökohdat

Someron kaupungin tilinpäätös vuodelta 2016 oli vielä hyvä. Vuosikate oli 3,07 milj. euroa, kun se vuotta aiemmin oli 3,6 milj. euroa. Poistot olivat 2,7 milj. euroa. Vuosikate siis riitti poistojen kattamiseen. Satunnaisia tuottoja kirjattiin poikkeuksellisesti 3,4 milj. euroa, jonka johdosta tilikauden ylijäämää kertyi 3,8 milj. euroa.

Vuoden 2017 talousarviossa (ilman lisämäärärahoja) vuosikate on 0,6 milj. euroa. Käyttötalousmenot ovat n. 60 milj. euroa. Tilikauden tulos on poistojen jälkeen 2,2 milj. euroa alijäämäinen. Someron kaupungin taseessa ei ole katettavia alijäämiä. Edellisten vuosien ylijäämiä on 28,5 milj. euroa.

Verotuloja kertyi vuonna 2016 kaikkiaan 26,4 milj. euroa, josta tuloveroja 23,5 milj. euroa, kiinteistöveroja 1,6 milj. euroa ja yhteisöveroja 1,2 milj. euroa. Vuoden 2017 talousarvioon verotuloja on budjetoitu 26,6 milj. euroa, josta tuloveroja 23,5 milj. euroa. Lokakuun loppuun mennessä tuloveroja on kertynyt 21,3 milj. euroa eli 91 %. Marraskuun maksuunpanotilityksessä takaisinperittävä määrä on 1,5 milj. euroa eli n. 0,6 milj. euroa viime vuotta pienempi. Mikäli loppuvuoden tilitykset ovat viime vuoden tasolla, tulee tuloverokohta toteutumaan ja ehkä jopa ylittymään. Yhteisöveroja on budjetoitu 1,3 milj. euroa ja lokakuun loppuun mennessä veroja on kertynyt 1,1 milj. euroa. Ellei loppuvuosi tuo mitään muutoksia aiempaan, yhteisöverotulojen odotetaan toteutuvan talousarvioon merkityn suuruisena. Kiinteistöveroja on maksuunpantu 1,8 milj. euroa. Tilitetty on lokakuun loppuun mennessä 1,7 milj. euroa.

Someron kaupungin tuloveroprosentti nostettiin vuodelle 2014 19,5 %:iin. Koko maan keskiarvo vuonna 2017 on 19,91 %. Somerolla tuloveroprosentin korotus 0,5 %:lla lisää verotuloja n. 0,6 milj. euroa. Kaupunginvaltuusto päätti 6.11.2017 vahvistaa vuoden 2018 tuloveroprosentiksi 20,0.

	vaihteluväli	Kiinteistöveroprosentit 2018
Yleinen	0,93 – 2,00	0,93
Vakituinen asuinrakennus	0,41 – 0,90	0,41
Muu asuinrakennus	0,93 – 2,00	0,93

Valtionosuudet olivat tilinpäätöksessä 26,0 milj. euroa. Vuoden 2017 talousarviossa valtionosuudet ovat 25,9 milj. euroa, joka on valtionosuuspäätöstä vain hieman pienempi. Vuoden 2015 alusta voimaan tulleen valtionosuusuudistuksen on laskettu vähentävän Someron kaupungin valtionosuuksia yhteensä n. 2,3 milj. euroa viiden vuoden siirtymäkauden aikana eli 248 euroa/asukas. Vähennyksen laskennallinen vaikutus tuloveroprosenttiin on n. 2 prosenttiyksikköä. Kahtena ensimmäisenä vuotena muutos rajoitetaan 50 euroon/asukas. Muutoin siirtymäajan vaikutus on seuraava:

1. vuosi: 50 euroa/asukas
2. vuosi: 50 euroa/asukas (ja kokonaismuutos 100 euroa/asukas)
3. vuosi: 80 euroa/asukas (ja kokonaismuutos 180 euroa/asukas)
4. vuosi: 80 euroa/asukas (ja kokonaismuutos 260 euroa/asukas)
5. vuosi: 120 euroa/asukas (ja kokonaismuutos 380 euroa/asukas)

Kaupunginhallitus antoi kesäkuussa raamin vuoden 2018 talousarvion ja vuosien 2019 – 2020 taloussuunnitelman laadintaa varten. Raamin pohjana oli vuoden 2017 talousarvio + 1 %. Henkilöstömenojen pohjana käytettiin vuoden 2016 tilinpäätöstietoja + 1 %. Raamiin tehtiin lisäksi joitakin tarkistuksia mm. kertaluonteisten erien osalta ja alkuvuoden tilanteen pohjalta. Raamissa tuloverot on arvioitu 24 milj. euroksi ja tuloveroprosenttiin on laskettu 0,5 prosenttiyksikön korotus, jonka tuo-

toksi on arvioitu n. 0,6 milj. euroa. Valtionosuuksiin merkittiin 24,9 milj. euroa, jossa on huomioitu Kuntaliiton ennakkolaskelmat. Arvion mukaan valtionosuudet tulisivat laskemaan n. 1,1 milj. euroa kuluva vuodesta.

4.2. Talousarvion sitovuus

Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle talousarvio sekä taloussuunnitelma. Talousarviovuosi on ensimmäinen vuosi vähintään kolmea vuotta koskevassa taloussuunnitelmassa. Valtuuston on hyväksyttävä talousarvio ja taloussuunnitelma samanaikaisesti. Samalla valtuusto hyväksyy myös eri tehtäväalueita koskevat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet.

a) Käyttötalousosa

Valtuusto hyväksyy budjetin tehtäväalueittain bruttoperiaatteen mukaan. Hyväksyttävät tulo- ja menomäärärahat on esitetty tuloslaskelmakaavan mukaisesti menoina ja tuloina. Palkkamenoista on vähennetty sairausvakuutuskorvaukset. Käyttötalouden määrärahat ovat valtuustoa sitovia tehtäväalueitasolla. Sitovia ovat vain ulkoiset meno- ja tulomäärärahat. Yksiköitä sitovat ne toiminnalliset tavoitteet, jotka on merkitty valtuustoon nähden sitoviksi.

b) Investointiosa

Valtuusto hyväksyy kustannusarviot, määrärahat ja tuloarviot hankkeille tai hankeryhmille suunniteltuvuodet jaksotettuina. Hanke voi olla rakennuskohde tai laajemmin esim. teiden kestopäällystys. Investoinnit sitovat valtuustoa hankkeittain. Alle 10 000 euroa maksavat koneet, kalusto ja muut tavarahankinnat kirjataan vuosikuluiksi käyttötalousoosassa, ellei kyseessä ole kiinteistön ensikertainen kalustaminen.

c) Rahoitusosa

Sitovia määrärahoja ovat verotulot, valtionosuudet sekä rahoitustuotot ja -kulut.

Rahoituslaskelmassa valtuustoon nähden sitovia määrärahoja ovat antolainojen lisäykset ja vähennykset sekä pitkäaikaisten lainojen lisäykset ja vähennykset.

Talousarvion vahvistamisen jälkeen toimielinten tulee vahvistaa *käyttösuunnitelmat*. Suunnitelmasa tulee vahvistaa määrärahojen jako toimielimen alaisille vastuualueille ja kustannuspaikoille. Toimielin päättää määrärahoista tehtäväaluetta alemmalla tasolla. Toimielimen on hyväksyttävä viranhaltijan oikeus päättää käyttösuunnitelmasta.

Talousarvion toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin tehtävistä muutoksista päättää kaupunginvaltuusto.

Kuntalain mukaan *tilivelvollisia* ovat kaupunginhallituksen ja lautakuntien jäsenten lisäksi kaupunginjohtaja, toimialajohtajat sekä ne johtavassa asemassa olevat virkamiehet, jotka on määrätty kaupungin toimielinten esittelijöiksi tai vastaavat tehtäväalueella itsenäisestä tehtäväkokonaisuudesta. Vahvistaessaan talousarvion kaupunginvaltuusto hyväksyy tilivelvolliset. Tilivelvolliset on mainittu kunkin tehtäväalueen palvelusuunnitelman alussa.

Tuloslaskelmaosa on kunnan kokonaistaloudellinen laskelma, jonka tehtävänä on osoittaa tulorahoituksen riittävyys palvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Talousarvion rahoituslaskelmassa esitetään toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat. Välisummana esitetään toiminnan ja investointien rahavirta. Ylijäämäinen välisumma osoittaa, että investoinnit rahoitetaan kokonaisuudessaan tulo- ja rahoitusosuuksilla ja omaisuuden myynnillä. Negatiivinen välisumma osoittaa määrän, joka on rahoitettava pääomarahoituksella.

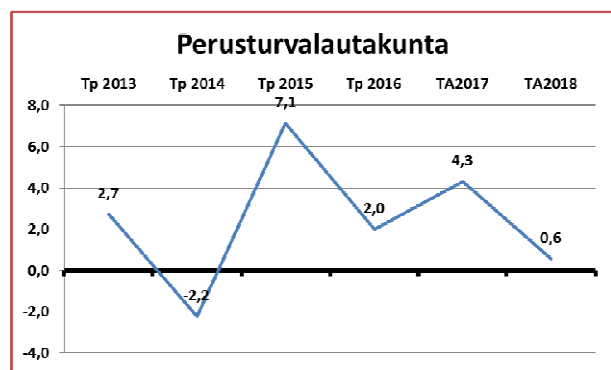
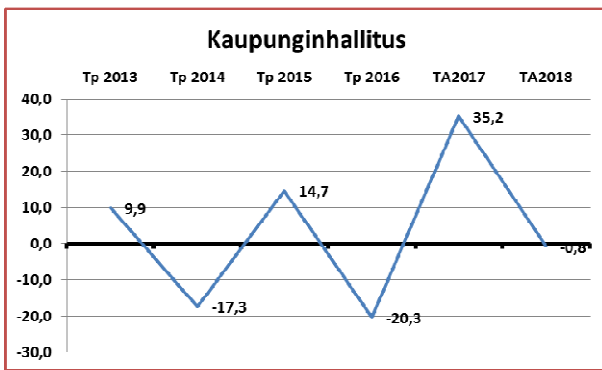
Talousarvion tuloihin ja menoihin sisältyvät myös sisäiseen laskutukseen perustuvat erät. Sisäiset tulot ja menot eivät ole valtuustoon nähden sitovia määrärahoja. Suunnitelman mukaiset poistot ovat tuloslaskelmassa tilikauden tuloksen laskemiseksi tarvittava erä. Poistot eivät ole sitovia määrärahoja, koska ne eivät ole rahoitusvaikutteisia.

4.3. Vuoden 2018 talousarvio

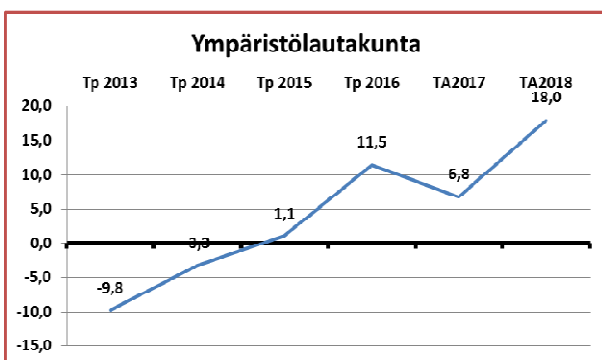
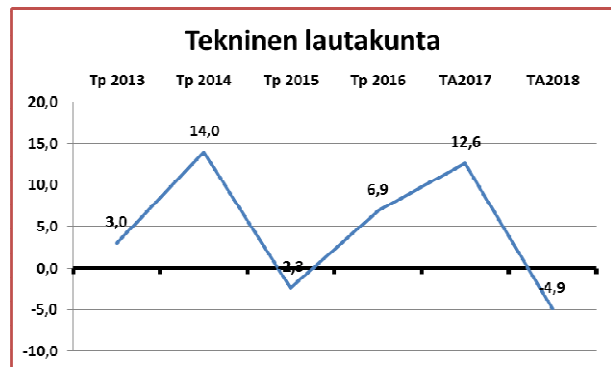
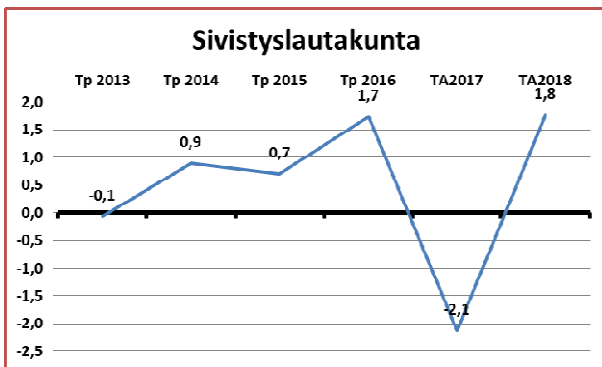
Vuoden 2018 talousarvion toimintamenojen raami oli 60,2 milj. euroa. Lautakuntien esityksissä menojen yhteissumma oli 61,7 milj. euroa. Ylitystä annettuun raamiin oli näin ollen 1,5 milj. euroa. Lautakuntien esityksissä oli kasvua vuoden 2017 talousarvioon verrattuna n. 1,5 milj. euroa eli 2,6 %. Tulot olivat lautakuntien esityksissä n. 8,8 milj. euroa, jossa oli kasvua kuluvan vuoden talousarvioon n. 0,5 milj. euroa eli 5,5 %. Tulot olivat myös n. 0,3 milj. euroa annettua raamia suuremmat. Toimintatuottojen ja -kulojen erotus toimintakate oli lautakuntien esityksessä -52,9 milj. euroa. Lautakuntien esitysten jälkeen vuosikate jäi n. 0,9 milj. euroa miinukselle.

Talousarvioesityksiin on tehty yhteensä n. 0,85 milj. euron menojen vähennykset ja n. 0,2 milj. euron tulojen lisäykset. Toimintamenot ovat muutosten jälkeen 60,9 milj. euroa ja tulot n. 9 milj. euroa. Toimintakatteeksi jäi -51,9 milj. euroa. Menoissa on kasvua vuoden 2017 talousarvioon 1,2 %. Tulojen kasvu on 7,5 %.

Alla on esitetty toimintakatteen muutos-% edellisestä vuodesta lautakunnittain.

Sisältää myös lakkautetut elinkeino- ja maaseutulautakunnat

Tuloverot on pidetty raamissa arvioidulla tasolla eli 24 milj. eurona. Määräraha pitää sisällään tulo-
veroprosentin korotuksen. Kiinteistöverotuloihin ei ole laskettu nousua ja arvio on 1,8 milj. euroa.
Yhteisöverotuloksi on arvioitu 1,3 milj. euroa. Valtionosuuksiin merkityt 25,2 milj. euroa perustuvat
Kuntaliiton viimeisimpään ennakkolaskelmaan, jossa on huomioitu Valtioneuvoston 16.11.2017
päättämä lisäys peruspalvelujen valtionosuuksiin. Rahoitustuottojen ja –kulujen erotus on -24 100
euroa. Korkokulujen osuus on 0,1 milj. euroa. Vuosikatteen jää n. 0,4 milj. euroa.

Tämän jälkeen talousarviomenoihin on lisätty 1 milj. euroa satunnaisia menoja (myyntitappiota), jo-
ka on laskettu kertyvän Palvelutalo Tervaskannon myynnistä. Vastaavasti satunnaisiin tuloihin on
lisätty 3,7 milj. euron arvioitu myyntivoitto Ktö Oy Someron Lamminniemen myynnistä. *(Satunnai-
siksi tuotoiksi ja kuluiksi katsotaan kirjanpitolain mukaan sellaiset tulot ja menot, jotka perustuvat
kunnan tavanomaisesta toiminnasta poikkeaviin, kertaluonteisiin ja olennaisiin tapahtumiin. Ne on
perusteltua esittää omana ryhmänään vuosikatteen jälkeen, jolloin vertailtavuus eri vuosien välillä
toteutuu paremmin.)*

Satunnaisten erien ja poistojen jälkeen tilikauden alijäämäksi jää 12 430 euroa.

Perusturvalautakunnan menot ovat 58 % käyttömenoista ja menojen kasvu on n. 0,4 milj. euroa eli
1,1 %. Sivistyslautakunnan osuus on 22 % ja menoissa on kasvua 0,2 milj. euroa eli 1,6 %. Tekni-
sen lautakunnan osuus talousarviomenoista on 15 % ja menoissa on laskua 0,2 %. Muiden lauta-
kuntien osuus on 5 %.

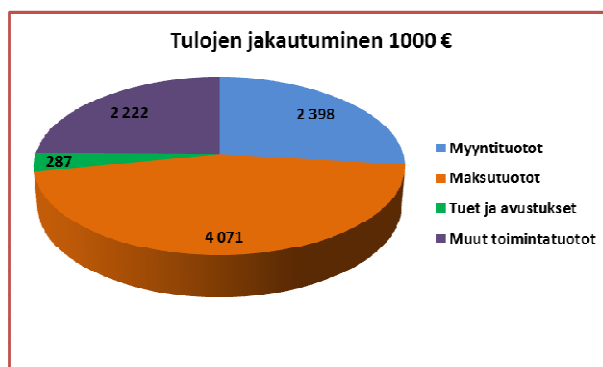
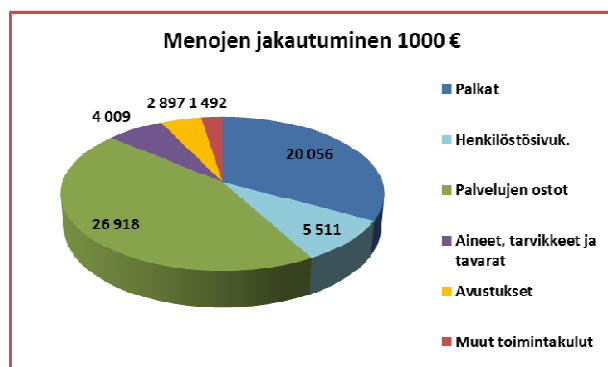
Henkilöstökulujen osuus toimintamenoista on n. 25,5 milj. euroa eli n. 42 %, palvelujen ostojen
26,9 milj. euroa eli 44 %. Muiden menoerien osuus on 8,4 milj. euroa eli 14 %. Varsinaisissa palk-
kamenoissa on laskua vuoden 2017 talousarvioon verrattuna n. 0,25 milj. euroa eli 1,2 %. Henki-
lösivukuluissa on laskua 0,3 milj. euroa eli 5,5 %.

Lautakuntien esityksistä on vähennetty varsinaisia palkkamenoja n. 8 600 euroa ja henkilösivukulu-
ja n. 80 000 euroa. Vähennys johtuu pääasiassa henkilösivukuluprosenttien alenemisesta. Palkko-
jen sivukulut on päivitetty koko talousarvioon uusilla prosenteilla.

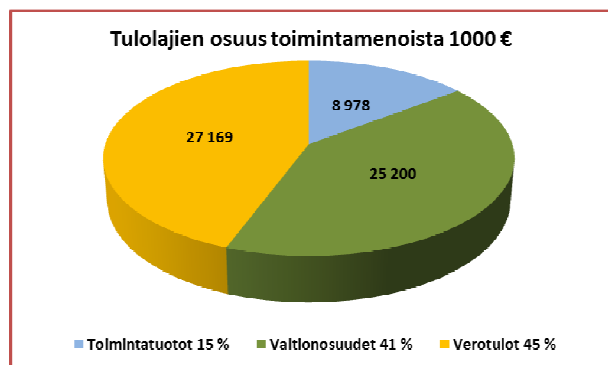
Palvelujen ostoja on talousarvioon merkitty 26,9 milj. euroa. Tästä yli puolet eli 14 milj. euroa on
asiakaspalvelujen ostoja kuntayhtymiltä, josta suurin on erikoissairaanhoidon menojen osuus 13,2
milj. euroa.

Asiakaspalvelujen ostot muilta ovat 5,9 milj. euroa, rakentamis- ja kunnossapitopalvelut n. 1,0 milj.
euroa sekä matkustus- ja kuljetuspalvelut 1,1 milj. euroa. Muut yhteistoimintaosuudet (pelastustoim-
i 0,64 milj. euroa, eläinlääkintähuolto 0,21 milj. euroa, terveysvalvonta 0,16 milj. euroa, muut 0,1
milj. euroa) n. 1,2 milj. euroa. Aineiden ja tarvikkeiden osuus on n. 4 milj. euroa, erilaisten avustus-
ten 2,9 milj. euroa ja muiden kulujen n. 1,5 milj. euroa.

Maksutuottojen osuus on n. 4,1 milj. euroa ja myyntituottojen n. 2,4 milj. euroa. Tukien ja avustus-
ten osuus on n. 0,29 milj. euroa. Muita toimintatuottoja on budjetoitu 2,2 milj. euroa. Toimintatuotto-
jen kokonaismäärä on n. 9 milj. euroa. Toimintatuotoilla katetaan toimintamenoista 15 %. Loput ka-
tetaan verotuloilla (45 %) ja valtionosuuksilla (41 %).

Rahoituskuluihin sisältyy lainojen korkokuluja 0,1 milj. euroa ja muita rahoituskuluja 18 200 euroa. Rahoitustuottoihin sisältyy korkotuottojen lisäksi osinkotuloja n. 55 000 euroa, viivästyskorkoja ja verotilitysten korkoja 8 000 euroa sekä muita rahoitustuloja 40 400 euroa. Lainojen lyhennyksiin on rahoituslaskelmaan merkitty n. 1,9 milj. euroa. Uutta lainaa on varauduttu ottamaan 5 milj. euroa. Muita rahoituslaskelmaan merkittäviä eriä ovat Vesihuolto Oy:n kauppahintasaamisten lyhennyserä 130 700 euroa sekä varautuminen siihen, että osa omaisuuden myynnistä saatavasta kauppahinnasta kirjataan saamisiin (3 milj. euro).

Vuoden 2018 talousarvioon sisältyvät uudet henkilöstömuutokset

Perusturvalautakunta:

- terveyskeskuslääkäri 1.11.2018 alkaen
- palveluohjaajan vakinaistaminen Ekotekolaan
- neuvolan perhetyöntekijä ja sosiaalitoimiston kodinhoitajan palkkausta jatketaan edelleen perintönä saaduista varoista

Sivistyslautakunta

- S2-kielen opettaja
- koulunkäynninohjaajien vakinaistaminen (2-3)
- 3 perhepäivähoitajaa (varautuminen 20 perhepäivähoitajaan 17 sijasta)

Sisäiset määrärahat eriteltyinä:

Talousarvioon sisältyy lautakuntien keskinäisiä menoja ja tuloja. Näitä kutsutaan sisäisiksi eriksi. Sisäiset menot ja tulot tulee olla yhtä suuret. Menot kirjataan eri yksiköille ja tulot kirjataan kokonaisuudessaan laskuttavan yksikön tuloksi.

Rakennusten ja huoneistojen sisäiset vuokrat	6 130 000 €
Ruokahuollon palvelut	1 716 850 €
Siivouskustannukset	860 000 €
Taloushallinnon kustannukset	355 000 €
Tietohallinnon kustannukset	1 001 700 €
Pesulapalvelut	164 300 €
Työterveyshuollon kustannukset	115 000 €
Muut sisäiset (valokopiot, kuljetukset ym.)	93 400 €
Yhteensä	10 436 250 €

YHTEENVETO TOIMIELIMITTÄIN

Toimielin		TP 2016	TA 2017	RAAMI 2018	LTK:n esitys	Raamin ylitys- alitus+	TA 2018	Muut.% TA 18/17
Keskusvaalltk	Tuotot	0	0	26 400	46 500	20 100	46 500	0,0
	Kulut	0	-21 320	-30 900	-42 100	-11 200	-42 030	97,1
	Netto	0	-21 320	-4 500	4 400	8 900	4 470	-121,0
Tarkastusltk	Kulut	-15 124	-15 490	-20 900	-20 860	40	-20 850	34,6
	Netto	-15 124	-15 490	-20 900	-20 860	40	-20 850	34,6
Kaupunginhall. (sis. Elinkeino. ja maaseutultk)	Tuotot	916 238	698 100	705 100	708 500	3 400	695 500	-0,4
	Kulut	-2 072 678	-2 260 960	-2 184 500	-2 269 900	-85 400	-2 246 520	-0,6
	Netto	-1 156 440	-1 562 860	-1 479 400	-1 561 400	-82 000	-1 551 020	-0,8
Perusturvaltk	Tuotot	5 314 973	4 722 100	4 769 300	4 715 039	-54 261	4 944 700	4,7
	Kulut	-34 334 875	-34 993 440	-34 864 700	-35 888 529	-1 023 829	-35 390 020	1,1
	Netto	-29 019 902	-30 271 340	-30 095 400	-31 173 490	-1 078 090	-30 445 320	0,6
Sivistysltk	Tuotot	1 563 995	1 550 100	1 568 300	1 547 821	-20 479	1 551 850	0,1
	Kulut	-13 183 760	-12 922 690	-13 079 700	-13 166 762	-87 062	-13 124 960	1,6
	Netto	-11 619 765	-11 372 590	-11 511 400	-11 618 941	-107 541	-11 573 110	1,8
Tekninen ltk	Tuotot	1 327 991	1 288 800	1 301 700	1 710 100	408 400	1 661 900	28,9
	Kulut	-8 384 754	-9 237 940	-9 213 900	-9 497 460	-283 560	-9 221 130	-0,2
	Netto	-7 056 763	-7 949 140	-7 912 200	-7 787 360	124 840	-7 559 230	-4,9
Ympäristöltk	Tuotot	85 313	89 900	90 800	77 950	-12 850	77 900	-13,3
	Kulut	-687 240	-733 060	-784 700	-850 014	-65 314	-837 170	14,2
	Netto	-601 927	-643 160	-693 900	-772 064	-78 164	-759 270	18,1
YHTEENSÄ	Tuotot	9 208 510	8 349 000	8 461 600	8 805 910	344 310	8 978 350	7,5
	Kulut	-58 678 431	-60 184 900	-60 179 300	-61 735 625	-1 556 325	-60 882 680	1,2
	Netto	-49 469 921	-51 835 900	-51 717 700	-52 929 715	-1 212 015	-51 904 330	0,1
Verotulot		26 369 040	26 635 000	26 970 000	27 169 000		27 169 000	2,0
Valtiosuudet		26 002 724	25 900 000	24 900 000	24 900 000		25 200 000	-2,7
Rahoituserät		165 175	-38 700	-10 300	-24 100		-24 100	-37,7
Vuosikate		3 067 018	660 400	142 000	-884 815		440 570	-33,3
Poistot		-2 662 634	-2 900 000	-3 013 000	-3 013 000		-3 153 000	8,7
Satunnaiset erät		3 384 109					2 700 000	
Tilikauden tulos		3 788 493	-2 239 600	-2 871 000	-3 897 815		-12 430	-99,4

4.4. Tuloslaskelma ja rahoituslaskelma

TUOSLASKELMA (ulkoiset erät)	TP 2016	TA 2017	TA 2018/LTK	TA 2018	muut.%
Toimintatuotot:					
Myyntituotot	2 432 880	1 951 100	2 439 820	2 397 750	22,9
Maksutuotot	4 187 342	3 912 900	3 868 010	4 071 000	4,0
Tuet ja avustukset	508 186	385 400	290 381	287 300	-25,5
Muut toimintatuotot	2 080 101	2 099 600	2 207 699	2 222 300	5,8
Toimintatuotot yhteensä	9 208 509	8 349 000	8 805 910	8 978 350	7,5
Toimintakulut:					
Henkilöstökulut	-25 711 906	-26 138 270	-25 637 665	-25 566 170	-2,2
Palkat ja palkkiot	-19 614 611	-20 309 250	-20 047 063	-20 055 650	-1,2
Henkilösivukulut	-6 097 295	-5 829 020	-5 590 602	-5 510 520	-5,5
Palvelujen ostot	-25 048 625	-25 947 410	-27 672 064	-26 918 200	3,7
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 830 758	-3 852 980	-3 998 873	-4 008 580	4,0
Avustukset	-3 127 926	-2 905 900	-2 957 505	-2 897 380	-0,3
Muut toimintakulut	-959 216	-1 340 340	-1 469 518	-1 492 350	11,3
Toimintakulut yhteensä	-58 678 431	-60 184 900	-61 735 625	-60 882 680	1,2
TOIMINTAKATE	-49 469 922	-51 835 900	-52 929 715	-51 904 330	0,1
Verotulot	26 369 040	26 635 000	27 169 000	27 169 000	2,0
Valtionosuudet	26 002 724	25 900 000	24 900 000	25 200 000	-2,7
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	348	7 000	700	700	-90,0
Muut rahoitustuotot	240 589	96 000	103 400	103 400	7,7
Korkokulut	-69 543	-122 000	-110 000	-110 000	-9,8
Muut rahoituskulut	-6 219	-19 700	-18 200	-18 200	-7,6
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	165 175	-38 700	-24 100	-24 100	-37,7
VUOSIKATE	3 067 017	660 400	-884 815	440 570	-33,3
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 662 634	-2 900 000	-3 013 000	-3 153 000	8,7
Satunnaiset tuotot	3 384 109	0	0	3 700 000	
Satunnaiset kulut	0	0	0	-1 000 000	
TILIKAUDEN TULOS	3 788 492	-2 239 600	-3 897 815	-12 430	-99,4
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	3 788 492	-2 239 600	-3 897 815	-12 430	-99,4
RAHOITUSLASKELMA	TP 2016	TA 2017	TA 2018/LTK	TA 2018	
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	3 067 017	660 400	-884 815	440 570	
Satunnaiset erät	3 384 109	0	0	2 700 000	
Tulorahoituksen korjauserät	-128 643	0	0	-2 700 000	
Toiminnan rahavirta	6 322 483	660 400	-884 815	440 570	
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-12 478 732	-10 576 000	-7 697 000	-7 897 000	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	123 786	45 000	0	0	
Pys.vast.hyödykkeiden luovutustulot	1 698 711	250 000	50 000	7 050 000	
Investoinnit netto	-10 656 235	-10 281 000	-7 647 000	-847 000	
Toiminnan ja investointien rahavirta	-4 333 751	-9 620 600	-8 531 815	-406 430	
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	-82 891	0	0	0	
Antolainasaamisten vähennykset	10 000	10 000	15 500	15 500	
Lainakannan muutokset					
Pitkäaik. lainojen lisäys	5 000 000	10 000 000	0	5 000 000	
Pitkäaik. lainojen vähennys	-1 966 345	-1 400 000	-1 990 000	-1 990 000	
Muut maksuvalmiuden muutokset*	775 434	130 000	130 000	-2 870 000	
Vaikutus maksuvalmiuteen	-597 553	-880 600	-10 376 315	-250 930	

* 3 milj. saatavien lisäystä myyntihinnasta
130 000 € Vesihuollon kauppahintasaam. lyh.

4.5. Taloussuunnitelma 2018 – 2020

Tehtäväalue	TP 2016 1 000 €	TA 2017 1 000 €	TA 2018 1 000 €	TS 2019 1 000 €	TS 2020 1 000 €
Vaalit					
Toimintatuotot	0	0	47	35	0
Toimintakulut	0	-21	-42	-35	0
Toimintakate	0	-21	5	0	0
Tilintarkastus					
Toimintatuotot	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-15	-16	-21	-22	-22
Toimintakate	-15	-16	-21	-22	-22
Yleishallinto					
Toimintatuotot	113	47	25	25	27
Toimintakulut	-1 222	-1 346	-1 345	-1 350	-1 355
Toimintakate	-1 110	-1 299	-1 320	-1 325	-1 328
Henkilöstöhallinto					
Toimintatuotot	2	2	15	15	15
Toimintakulut	-102	-130	-143	-145	-146
Toimintakate	-101	-128	-128	-130	-131
Elinkeinoelämän kehittäminen					
Toimintatuotot	40	40	40	41	41
Toimintakulut	-224	-269	-259	-261	-261
Toimintakate	-184	-229	-219	-220	-220
Maataloustoimi					
Toimintatuotot	149	140	142	144	147
Toimintakulut	-326	-347	-329	-332	-334
Toimintakate	-177	-207	-187	-188	-187
Lomatoimi					
Toimintatuotot	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-4	-4	-4	-4	-4
Toimintakate	-4	-4	-4	-4	-4
Maa- ja metsätilat					
Toimintatuotot	613	469	474	479	485
Toimintakulut	-195	-165	-166	-168	-170
Toimintakate	419	305	308	311	315
Perusturvat, hallinto ja huolto					
Toimintatuotot	73	65	65	66	67
Toimintakulut	-943	-1 198	-1 094	-1 105	-1 116
Toimintakate	-870	-1 132	-1 028	-1 039	-1 049
Ympäristöterveydenhuolto					
Toimintatuotot	1	0	1	1	1
Toimintakulut	-354	-373	-383	-387	-391
Toimintakate	-353	-373	-382	-386	-390
Kansanterveystyö					
Toimintatuotot	1 046	904	917	929	942
Toimintakulut	-4 666	-5 002	-4 854	-4 903	-4 945
Toimintakate	-3 620	-4 098	-3 937	-3 974	-4 003

Tehtäväalue	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Erikoissairaanhoito					
Toimintatuotot	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-13 218	-13 010	-13 432	-13 503	-13 514
Toimintakate	-13 218	-13 010	-13 432	-13 503	-13 514
Sosiaalityö					
Toimintatuotot	689	533	464	469	473
Toimintakulut	-4 207	-4 281	-4 170	-4 129	-4 170
Toimintakate	-3 517	-3 748	-3 706	-3 660	-3 697
Vanhustyö					
Toimintatuotot	3 281	3 019	3 290	3 324	3 365
Toimintakulut	-9 359	-9 671	-9 817	-9 902	-10 001
Toimintakate	-6 078	-6 652	-6 526	-6 578	-6 636
Kehitysvammatyö					
Toimintatuotot	225	201	206	210	212
Toimintakulut	-1 587	-1 459	-1 640	-1 652	-1 669
Toimintakate	-1 363	-1 258	-1 433	-1 442	-1 457
Sivistystoimen hallinto					
Toimintatuotot	0	0	0	1	1
Toimintakulut	-265	-277	-284	-286	-289
Toimintakate	-265	-276	-284	-285	-288
Peruskoulutus					
Toimintatuotot	643	591	619	625	635
Toimintakulut	-6 186	-6 063	-6 096	-6 145	-6 206
Toimintakate	-5 544	-5 472	-5 477	-5 520	-5 571
Toisen asteen koulutus					
Toimintatuotot	12	11	11	12	12
Toimintakulut	-1 000	-969	-930	-939	-949
Toimintakate	-988	-958	-919	-927	-937
Vapaa sivistystyö					
Toimintatuotot	96	94	97	98	99
Toimintakulut	-368	-370	-361	-365	-368
Toimintakate	-271	-276	-264	-266	-269
Kirjastotoimi					
Toimintatuotot	19	12	12	12	12
Toimintakulut	-491	-477	-480	-484	-489
Toimintakate	-472	-465	-467	-472	-477
Vapaa-aikatoimi					
Toimintatuotot	282	281	283	286	293
Toimintakulut	-1 129	-1 131	-1 126	-1 132	-1 143
Toimintakate	-847	-851	-843	-846	-850
Varhaiskasvatus					
Toimintatuotot	512	561	529	534	540
Toimintakulut	-3 745	-3 636	-3 848	-3 867	-3 906
Toimintakate	-3 233	-3 075	-3 319	-3 333	-3 366

Tehtäväalue	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Tekninen hallinto					
Toimintatuotot	15	5	5	6	6
Toimintakulut	-1 178	-1 489	-1 453	-1 460	-1 475
Toimintakate	-1 163	-1 484	-1 448	-1 454	-1 469
Tilahallinto					
Toimintatuotot	1 249	1 240	1 464	1 479	1 501
Toimintakulut	-6 042	-6 489	-6 507	-6 535	-6 600
Toimintakate	-4 793	-5 249	-5 044	-5 056	-5 099
Liikennealueet ja yl. alueet					
Toimintatuotot	48	34	16	17	18
Toimintakulut	-504	-598	-570	-575	-581
Toimintakate	-456	-564	-554	-558	-563
Viemärilaitos					
Toimintatuotot	0	2	177	179	181
Toimintakulut	0	-9	-50	-50	-51
Toimintakate	0	-7	127	128	130
Suojelutoimi					
Toimintatuotot	16	8	0	0	0
Toimintakulut	-661	-653	-641	-646	-650
Toimintakate	-645	-645	-641	-646	-650
Tietoimi					
Toimintatuotot	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-195	-225	-231	-233	-233
Toimintakate	-195	-225	-231	-233	-233
Rakennusvalvonta					
Toimintatuotot	56	82	67	68	72
Toimintakulut	-139	-165	-130	-131	-132
Toimintakate	-83	-83	-63	-63	-60
Ympäristönsuojelu					
Toimintatuotot	21	1	4	4	4
Toimintakulut	-112	-92	-100	-100	-100
Toimintakate	-91	-91	-96	-96	-96
Yhdyskuntasuunnittelu					
Toimintatuotot	9	7	7	8	8
Toimintakulut	-242	-251	-376	-380	-384
Toimintakate	-233	-245	-369	-372	-376
KAIKKI YHTEENSÄ					
Toimintatuotot	9 208	8 349	8 978	9 068	9 158
Toimintakulut	-58 678	-60 184	-60 882	-61 227	-61 653
Toimintakate	-49 470	-51 836	-51 904	-52 160	-52 495

TULOSLASKELMA	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Toimintatuotot:					
Myyntituotot	2 433	1 951	2 398	2 422	2 446
Maksutuotot	4 188	3 913	4 071	4 112	4 153
Tuet ja avustukset	508	385	287	290	293
Muut toimintatuotot	2 080	2 100	2 222	2 244	2 266
Toimintatuotot yhteensä	9 209	8 349	8 979	9 068	9 159
Toimintakulut:					
Henkilöstökulut	-25 712	-26 138	-25 566	-25 738	-25 924
Palvelujen ostot	-25 049	-25 947	-26 918	-27 187	-27 459
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 831	-3 853	-4 009	-4 049	-4 090
Avustukset	-3 128	-2 906	-2 897	-2 892	-2 805
Muut toimintakulut	-959	-1 340	-1 492	-1 361	-1 375
Toimintakulut yhteensä	-58 679	-60 185	-60 883	-61 227	-61 653
TOIMINTAKATE	-49 470	-51 836	-51 904	-52 160	-52 494
Verotulot	26 369	26 635	27 169	27 500	27 900
Valtionosuudet	26 003	25 900	25 200	24 900	24 900
Rahoitustuotot ja -kulut	165	-39	-24	-76	-138
Korkotuotot	0	7	1	1	1
Muut rahoitustuotot	241	96	103	100	100
Korkokulut	-70	-122	-110	-157	-219
Muut rahoituskulut	-6	-20	-18	-20	-20
VUOSIKATE	3 067	660	441	164	168
Poistot ja arvonalentumiset	-2 663	-2 900	-3 153	-3 500	-3 600
Satunnaiset tuotot	3 384		3 700		
Satunnaiset kulut			-1 000		
TILIKAUDEN TULOS	3 788	-2 240	-12	-3 336	-3 432
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	3 788	-2 240	-12	-3 336	-3 432
 RAHOITUSLASKELMA					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	3 067	660	441	164	168
Satunnaiset erät	3 384	0	2 700		
Tulorahoituksen korjauserät	-129	0	-2 700	0	0
Toiminnan rahavirta yhteensä	6 322	660	441	164	168
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-12 479	-10 576	-7 897	-4 901	-4 515
Rahoitusosuudet inv.menoihin	124	45	0	228	457
Pys. vast. hyödykk. luovutustulot	1 699	250	7 050	125	125
Investoinnit netto	-10 656	-10 281	-847	-4 548	-3 933
Toiminnan ja investointien rahavirta	-4 334	-9 621	-406	-4 384	-3 765
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	-83	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	10	10	16	16	16
Lainakannan muutokset					
Pitkäaik. lainojen lisäys	5 000	10 000	5 000	7 000	7 000
Pitkäaik. lainojen vähennys	-1 966	-1 400	-1 990	-2 238	-2 779
Muut maksuvalmiuden muutokset	775	130	-2 870	130	130
Rahoituksen rahavirta	3 736	8 740	156	4 908	4 367
Rahavarojen muutos	-598	-881	-251	524	601

	2 016	2017	2018	2019	2 020
Lainakanta 31.12.	14 296	18 958	23 968	28 730	32 951
Lainat euroa/asukas	1 584	2 105	2 657	3 185	3 649
Taseen kertynyt ylijäämä	28 523	26 283	26 056	22 762	19 372
Lainanhoitokate	1,5	0,6	0,2	0,2	0,1
Asukasmäärä	9 027	9 005	9 020	9 020	9 030

Lainanottoon on varauduttu 7 milj. eurolla vuonna 2019 ja 7 milj. eurolla vuonna 2020. Lyhennyksiä talousarvioon merkityllä lainamäärällä tulisi n. 2,2 milj. euroa vuonna 2019 ja 2,8 milj. euroa vuonna 2020. Vuoden 2017 talousarvioon on merkitty lainanottoon 10 milj. euroa. Vuoden aikana tehtiin päätös 8 milj. euron lainan nostamisesta. Lokakuun loppuun mennessä lainasta on nostettu 4 milj. euroa ja on mahdollista, että 2 milj. euroa nostetaan vielä loppuvuonna. Loput 2 milj. euroa nostetaan vasta tammikuussa. (Vuoden 2017 lainakanta on laskettu em. arvion mukaan.) Olettaen, että suunnitelmavuosille varatut lainat jouduttaisiin kokonaisuudessaan nostamaan, tulisi Someron kaupungin lainamäärä asukasta kohti kasvamaan vuonna 2018 n. 2 600 euroon, vuonna 2019 n. 3 200 euroon ja 3 600 euroon vuonna 2020.

Sote- ja maakuntauudistus on suunniteltu toteutettavaksi vuodesta 2020 lähtien. Muutokseen liittyviä lakeja ei ehditä hyväksyä vuoden 2017 aikana. Lakia valmistelevien tietojen perusteella ei voida tehdä päätöksiä, vaan on tukeuduttava olemassa olevaan lainsäädäntöön. Siksi Kuntaliitto suosittelee nykyisten ohjeiden perusteella, että kunnat ja kuntayhtymät laativat vuoden 2020 talous-suunnitelmansa siten, että sen luvuissa ei huomioida mahdollista tulevaa uudistusta.

Suunnitelmavuosien menoja ja tuloja on korotettu n. 1 %. Tuloveroihin on laskettu kumpanakin suunnitteluvuonna 0,3 milj. euron kasvu. Kiinteistöveroja on korotettu hieman johtuen suunnitteilla olevista verotusarvojen päivityksestä. Uusia verotusarvoja on tarkoitus soveltaa vuoden 2020 kiinteistöverotuksessa. Yhteisöverotuottoa on korotettu hieman. Tuloveroprosenttiin ei ole otettu kantaa sote-uudistuksesta johtuen.

	2013	TP 2014	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019	TS 2020
Kunnallisvero	19,00	19,50	19,50	19,50	19,50	20,0	20,0	20,0
Kiinteistöverot								
yleinen kiinteistövero	0,70	0,70	0,80	0,80	0,93	0,93	0,93	0,93
vakituinen asuinrakennus	0,32	0,32	0,37	0,37	0,41	0,41	0,41	0,41
muu asuinrakennus	0,90	0,90	0,90	0,90	0,93	0,93	0,93	0,93

Someron kaupungin veroprosentit

Talonrakennusinvestoinnit ovat suurimmillaan vuonna 2018 ollen 3,7 milj. euroa. Viime vuosien suurin rakennushanke Kiiruun koulu valmistuu vuoden 2018 alkupuolella. Määrärahaa hankkeen loppuunsaattamiseksi on vielä 3 milj. euroa. Vuodelle 2019 on varattu 2,7 milj. euroa, josta suurimmat ovat Pitkäjärven koulun peruskorjaus/uudistilat 1,3 milj. euroa, joka edellyttää kuitenkin selvitystä lukion väistötilan (SoLu) jatkokäytöstä. Oinasjärven päiväkodin 0,26 milj. euroa edellyttää samoin selvitystä lukion väistötilan jatkokäytöstä. Monitoimihallin peruskorjaukseen on varattu 0,8 milj. euroa. Vuoden 2020 investoinneista (yhteensä 2,8 milj. euroa) suurimmat ovat Leivonpesän päiväkodin peruskorjaus 0,85 milj. euroa, joka edellyttää selvitystä ulkopuolisesta investoijasta ja keskustan yksiköiden laajemmasta käyttömahdollisuudesta. Monitoimihallin peruskorjauksen jatkumiseen vuodelta 2019 on varattu 0,7 milj. euroa sekä urheilukentän peruskorjaukseen 0,6 milj. euroa. Kirkonmäen koulun laajennukseen on varattu 0,5 milj. euroa, joka edellyttää selvitystä yhteistyömahdollisuuksista mm. seurakunnan kanssa. Vuoden 2021 investoinneista (yhteensä 1,8 milj. euroa) suurimmat ovat urheilukentän peruskorjauksen jatkuminen vuodelta 2020 0,9 milj. euroa sekä kaupungintalon peruskorjauksen ja varavoiman rakentaminen 0,8 milj. euron osuudella.

Suunnitelmakaudella rakennetaan ja päällystetään edelleen teitä. Kestopäällystettä tehdään 2017 teetetyn kuntoluokituksen mukaan suurimpana yksittäisenä kohteena Joensuuntie 0,1 milj. euroa. Kevyenliikenteenväyliä rakennetaan mm. Turuntielle (välille Rankkulantie – Rautela), Hirvitielle sekä Hämeen Härkätielle (välille Ihamäki – Vanha Torrontie). Osalle kevyenliikenteenväylistä haetaan myös valtionosuutta. Katuvalaistuksia laajennetaan ja lamppuja vaihdetaan edelleen led- va-

laisimiksi. Ruunalan teollisuusalueen kunnallistekniikan suunnitteluun ja toteutukseen on varattu 0,8 milj. euroa ja vastaavasti Kohnamäen kunnallistekniikkaan 0,8 milj. euroa. Mäkelän alueen kunnallistekniikkaan on varattu 0,7 milj. euroa vuosille 2019-2020. Hulevesijärjestelmiä parannetaan ja laajennetaan Kaislarannassa ja Turuntien läheisyydessä sekä muissa pienemmissä koh-teissa yhteensä 2,0 milj. eurolla vuosien 2018-2021 aikana. Keskustaaajaman liikenneturvallisuuden parantamiseen on varattu 0,1 milj. euroa vuodelle 2018. Lisäksi on vuosittain varaus puistojen rakentamiseen ja uimarantojen peruskorjaukseen. Kultelan kaavatiet toteutetaan alueen yhdyskuntarakentamisen kehityksen mukaan.

Tavoitteena toiminnan ja investointien rahoituksessa tulee olla, että investoinnit rahoitetaan pitkällä aikavälillä omarahoituksella. Investoinnin omarahoitustavoitteen toteutuminen on osoitettavissa rahoitusosan *Toiminnan ja investointien rahavirta* –välituloksen kertymän avulla. Kertymän kehitystä tarkastellaan vuosittain lähtien talousarvion laadintavuotta edeltävän tilinpäätösvouden rahavirrasta, johon lisätään tai josta vähennetään arvioidut vuosittaiset rahavirrat. Suunnittelukauden lopussa kertymän tulisi olla vähintään 0 tai positiivinen. Tällöin tavoite rahoittaa investoinnit omarahoituksella toteutuisi viiden vuoden tarkastelujaksolla. Jos mainittuihin vuosiin sisältyy määrältään poikkeuksellisen suuria satunnaisia tuloja tai menoja taikka tavanomaista suurempia investointeja, on kertymäkautta perusteltua pidentää. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi. Someron kaupungin taloussuunnitelmassa *Toiminnan ja investointien rahavirta* on kaikkina vuosina negatiivinen.

Lainanhoitokykyä arvioidaan siten, että kunnan normaali tulo-rahoitus on olennaisesti lainanhoito-menoja suurempi. Arvioinnissa käytetään lainanhoitokatetta, joka kertoo kunnan tulo-rahoituksen riittävyydestä vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Lainanhoitokyky on hyvä, jos tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä, kun tunnusluku on 1-2 ja heikko, kun tunnusluvun arvo jää alle yhden. Vuoden 2016 tilinpäätöksessä lainanhoitokate oli 1,5. Arvio vuoden 2017 tilinpäätöksessä on alle 1. Suunnitelmavuosien lainanhoitokate on jo lähellä nollaa.

5. TYTÄRYHTEISÖT

Someron kaupungin konserniin kuuluu 10 tytäryhteisöä ja 6 kuntayhtymää. Kaupunki omistaa kokonaisuudessaan Someron Lämpö Oy:n, Kiinteistö Oy Someron Törmän sekä Kiinteistö Oy Somerasunnot. Someron Talkkari Oy:stä kaupunki omistaa suoraan 43,1 % ja välillisesti Someron Lämpö Oy:n kautta 15,5 %, jolloin konsernin omistusosuudeksi tulee 58,6 %.

Tytäryhteisöt	Kaup. om.osuus
Someron Lämpö Oy	100 %
Someron Vesihuolto	99,9 %
Someron Talkkari Oy	43,1 %
Ktö Oy Somerasunnot	100 %
Ktö Oy Jukolantie	90,6 %
Ktö Oy Someron Törmä	100 %
As Oy Aurinkopuisto	57,1 %
Ktö Oy Someron Lamminniemi	100 %
Ktö Oy Lamminniemen Satumaa	100 %
Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy	100 %
Kuntayhtymät	
V-S sairaanhoitopiirin ky	2,2 %
V-S erityishuoltopiirin ky	3,01 %
Forssan seudun hyvinvointiky	0,23 %
Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymä	15,7 %
Salon seudun koulutusky	1,54 %
V-S Liitto	1,83 %

Tytäryhteisöjen tavoitteet

Someron Talkkari Oy

1. *Hankkia kaksi uutta asiakasta vuodessa laajentamalla palveluiden tarjontaa myös paikallisille yrityksille ja yhteisöille.*
2. *Päivittää yhtiön toimintasuunnitelma ja strategia vastaamaan nykytilannetta vuoden 2018 loppuun mennessä.*
3. *Lisätä kahden työntekijän kouluttautumista LVI- ja pienlaitekorjaustyössä*
4. *Maksaa omistajilleen osinkoa 25 % tilikauden tuloksesta.*

Someron Vesihuolto Oy

1. *Myytävän veden hinta pidetään valtakunnallista keskihintaa alemmalla tasolla ja jäteveden korkeintaan 10 % yli VVY:n keskihinnan niin, että kokonaishinta on +/- 5 % Suomen keskihinnasta.*
2. *Vesilaitoksen riskienhallintasuunnitelman päivittäminen ja toteuttaminen tarvittavilta osin (Jätevesi päivitetty 2017).*
3. *Yhteistyössä kaupungin kanssa valmistellun jätevesi- ja hulevesijärjestelmän kehittämis- ja kunnostussuunnitelman viimeistely ja suunnitelman aikataulutetun toteutuksen aloittaminen.*
Suunnitelman pitkäaikaisena tavoitteena on puhdistamolalle tulevan hulevesimäärän puolittaminen vuoteen 2025 mennessä.
4. *Maksetaan osinkoa 25 % tilikauden tuloksesta.*

Someron Lämpö Oy

1. *Tuotetaan kaukolämpöä asiakkaille edullisesti (=alle valtakunnan keskihinnan) ja pidetään yhtiön kassavirta positiivisena.*
Valtakunnan keskihinta 72,30 €/MWh (alv 24 %) 7/2017
Someron energiamaksu 61,75 €/MWh (alv 24 %) vuonna 2018
2. *Verkostoa laajennetaan kaupungin maankäytön kehittämissuunnitelmien mukaisille kannattaville alueille.*
3. *Maksaa omistajilleen osinkoa 25 % tilikauden tuloksesta.*

Kiinteistö Oy Jukolantie

1. *Taloyhtiön pitäminen sekä taloudellisesti että teknisesti kunnossa*
2. *Uuden PT -suunnitelman tekeminen.*

Kiinteistö Oy Somerasunnot

1. *Yhtiön rahoitusaseman vahvistaminen tulevaisuuden korjaustarpeen turvaamiseksi.*

2. **Käyttöasteen parantaminen sopeuttamalla huoneistojen määrä kysyntään nähden (esim. heikkokuntoisen rakennuskannan purkaminen)**
3. **Energiatehokkuuden parantaminen.**

Kiinteistö Oy Someron Törmä

1. **Yhtiömuodon muutos asunto-osakeyhtiöksi.**
2. **Huoneistojen myynnin käynnistäminen asunto-osakeyhtiömuodossa.**

Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy

1. **Sairauspoissaolojen väheneminen. Tavoitteena alle 10 sairauspoissaolopäivää/ työntekijä.**
Mittari: Sairauspoissaolojen määrä.
2. **Laadukas toiminta. Ei vakavia poikkeamia ulkoisessa auditoinnissa. Tyytyväiset asukkaat, asiakkaat ja omaiset.**
Mittari: Poikkeamien määrä ja tyytyväisyyskyselyt.
3. **LHK Oy:n ja Kiinteistö Oy:n fuusioituminen kaupungin sotelinjausten mukaisesti.**
4. **Maksaa osinkona omistajalle 25 % voitosta käytettäväksi vanhustenhuollon kehittämiseen.**

Kiinteistö Oy Someron Lamminniemi

1. **Kiinteistön ylläpidon pitkäaikaissuunnitelman toteuttaminen ja päivittäminen.**
2. **Kiinteistön juoksevien kulujen sekä vaadittavien korjaustöiden kattaminen hoitovastiketuloilla.**
Mittari: Tulojen/menojen seuranta
3. **LHK Oy:n ja Kiinteistö Oy:n fuusioituminen kaupungin sotelinjausten mukaisesti.**

Kiinteistö Oy Lamminniemen Satumaa

1. **Kiinteistö Oy Lamminniemen Satumaan tilanteen säilyminen muuttumattomana.**

6. KÄYTTÖTALouden PALVELUSUUNNITELMAT, MÄÄRÄRAHAT, TULOARVIOT JA TAVOITTEET TEHTÄVÄALUEITTAIN

Palvelusuunnitelmat ja niihin sisältyvät tehtäväalueisiin liittyvät suoritteet ja mittarit eivät ole sitovia tavoitteita, vaan ne toimivat talousarviomäärärahojen perusteluina. Kaikissa tunnusluvuissa ei ole vielä arvoja, mutta ne täydentyvät tulevien vuosien aikana.

Keskusvaalilautakunta

Vaalit

Kunnan keskusvaalilautakunnan tehtävänä on huolehtia kunnallisvaalien ja valtiollisten vaalien (eduskuntavaalit, presidentinvaalit, europarlamenttivaalit ja maakuntavaalit) järjestämisestä. Sen päätehtävänä on valtiollisissa vaaleissa suorittaa vaalien toimittamiseksi tarpeelliset valmistelutoimenpiteet, järjestää ennakkoäänestys ja siihen tarvittava henkilökunta, tarkastaa ennakkoäänestysasiakirjat, suorittaa vaalilautakuntien ja vaalitoimitsijoiden koulutus ja järjestää alustava äänten laskenta.

Kunnallisvaaleissa keskusvaalilautakunnan tehtävänä on edellä mainittujen lisäksi ehdokashakemusten käsittely, ehdokaslistojen yhdistelmän laadinta, vaalien tuloslaskennan suorittaminen ja vaalien tuloksen vahvistaminen.

	TP 2016	TA 2017	KH:n esitys	TA 2018
Ulkoiset				
Toimintatuotot		0	46 500	46 500
Toimintakulut		-21 320	-42 100	-42 030
Toimintakate		-21 320	4 400	4 470
Sisäiset kulut		-50	-100	-100

Tammikuussa 2018 järjestetään presidentinvaalit. Varsinainen vaalipäivä on sunnuntai 28.1.2018. Mahdollinen toisen vaalin vaalipäivä on 11.2.2018. Lokakuussa järjestetään maakuntavaalit.

Seuraavat säännönmukaiset eduskuntavaalit ovat 2019.

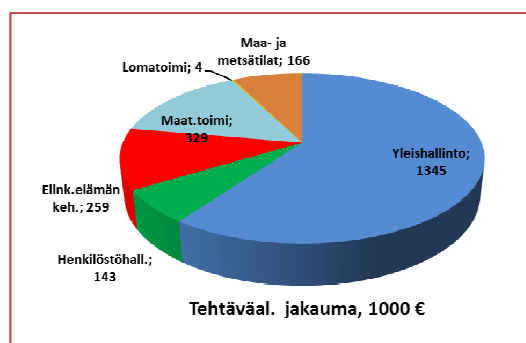
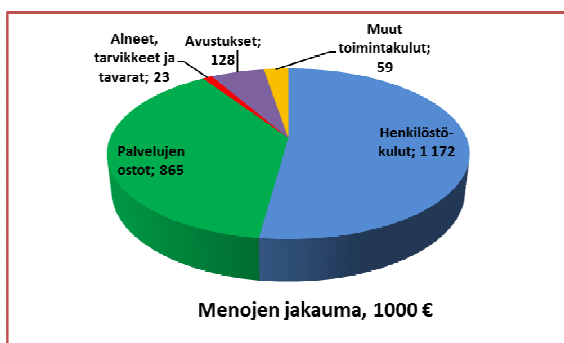
Tarkastuslautakunta

Tilintarkastus

<p>Kustannuspaikka: 2011 Tilivelvolliset: Kaupunginkamreeri</p>
<p>Toiminta-ajatus Tarkastuslautakunnan tehtävänä on järjestää hallinnon ja talouden tarkastus sekä huolehtia kuntakonsernin hallinnon ja talouden yhteensovittamisesta. Tarkastuslautakunta arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kaupungissa ja konsernissa toteutuneet, ja laatii arviointikertomuksen.</p>
<p>Toiminnan painopisteet Tarkastuslautakunta seuraa hallintoa, kuulee eri tehtäväalueiden johtavia viranhaltijoita sekä kaupungin johtoa. Tilinpäätöksen ja kuulemisten pohjalta laaditaan arviointikertomus sekä tarvittaessa väliraportteja.</p>

	TP 2016	TA 2017	LTK:n esitys	TA 2018
Ulkoiset				
Toimintatuotot	0	0	0	0
Toimintakulut	-15 124	-15 490	-20 860	-20 850
Toimintakate	-15 124	-15 490	-20 860	-20 850
Sisäiset kulut	-566	-400	-500	-500

Kaupunginhallitus

Yleishallinto

Kustannuspaikat tai vastuualueet: 3011 - 3416					
Tilivelvolliset: kaupunginjohtaja, hallintojohtaja, kaupunginkamreeri					
Toiminta-ajatus Kaupunginhallitus johtaa ja ohjaa kaupungin hallintoa sekä vastaa kaupungin kehittämisestä kaupunginvaltuuston asettamien tavoitteiden ja päämäärien saavuttamiseksi.					
Haasteet ja epävarmuustekijät Kaupungin palvelutuotantorakenteen sopeuttaminen kuntalaisten hyväksymällä tavalla taloudelliseen liikkumavaraan tilanteessa, jossa <ul style="list-style-type: none"> 1.1.2015 voimaan tullut ja portaittain etenevä valtionosuusuudistus vähentää merkittävästi palvelujen rahoituspohjaa; vähennys vuodesta 2017 vuoteen 2018 on n. 1,1 milj. euroa. kaupungin vaikutusmahdollisuudet sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämiseen ja niiden kustannuksiin heikkenevät merkittävästi valtakunnallisessa sote- ja maakuntauudistuksessa investointiohjelma lisää merkittävästi kaupungin velkaantumista 					
Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet Kaupunkikonsernin toiminnan ohjaaminen tarkistettavan strategian mukaisesti siten, että <ul style="list-style-type: none"> palvelutuotantorakennetta uudistetaan toimialarajat läpäisten sote- ja maakuntauudistuksen vaikutukset huomioiden elinvoimaisuutta lisätään yhdyskuntarakenteen ja maankäytön kehittämisellä yritysten menestymisedellytysten ja kaupungin asukasvetovoiman kasvattamiseksi. 					
Tehtävälueen keskeisimmät suoritteet	TP 2016	TA 2017	Taloussuunnitelma		
			2018	2019	2020
Ei palvelutuotantosuuritteita.					

Mittarit					
Tulomuutto (kuntien välinen ja siirtolaisuus)	348	375	375	375	375
Nettomuutto (kuntien välinen ja siirtolaisuus)	+5	+70	+70	+70	+70

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2018

- Konsernirakenteen kehittäminen siten, että se tukee Someron kaupungin toiminnallista ja taloudellista asemaa sote- ja maakuntauudistuksessa.**
 - Kaupungin omistamien Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy:n ja Kiinteistö Oy Someron Lamminniemen omistusjärjestelyt siten, että yhtiöistä muodostuu maakuntaan siirtyvä kokonaisuus.
- Kaupungin vetovoimaisuuden lisääminen; ns. uuden Mäkelän alueen pientaloasema-kaavan hyväksyminen ja ko. alueen saaminen hinnoiteltuna ennakkomarkkinointiin.**
- Kaupungin omistuksien realisointi kiinteistö- ja toimitilastrategioiden pohjalta sekä sote- ja maakuntauudistuksen myötä muuttuva toimintaympäristö huomioiden.**

Mittarit: Myydyt kohteet
Kaupungin suorassa omistuksessa olevan sote- ja kiinteistömäärän väheneminen.

- Konsernin omistajaohjauksen kehittäminen (omistajapolitiikan määrittely/kehittäminen)**

	TP 2016	TA 2017	KH:n esitys	TA 2018
Ulkoiset				
Toimintatuotot	112 763	46 950	38 250	25 250
Toimintakulut	-1 222 407	-1 346 110	-1 367 270	-1 344 880
Toimintakate	-1 109 645	-1 299 160	-1 329 020	1 319 630
Sumupoistot	-30 930	-50 500	-38 800	-38 800
Sisäiset tuotot	390 648	373 100	377 000	377 000
Sisäiset kulut	-151 169	-158 000	-145 500	-145 500

Henkilöstöhallinto

Kustannuspaikat: 3511 - 3515
Tilivelvolliset: kaupunginjohtaja, hallintojohtaja, kaupunginkamreeri
Toiminta-ajatus Henkilöstöhallinnon tehtäviin kuuluu huolehtia siitä, että koko organisaatiossa noudatetaan yhdenmukaista henkilöstöpolitiikkaa sekä luoda ja kehittää yhdessä esimiesten kanssa henkilöstövoimavarojen tarkoituksenmukaista kohdentamista ja toimia esimiesten tukena esimiestyössä.
Haasteet ja epävarmuustekijät Sote- ja maakuntauudistuksen osalta avoinna olevat asiat ja vaikeasti ennakoitavat vaikutukset hankaloittavat muutokseen valmistautumista ja aiheuttavat epävarmuutta työntekijöissä. Sote- ja maakuntauudistuksesta seuraava henkilöstön väheneminen aiheuttaa tarpeen sopeuttaa jäljelle jääviä toimintoja ja saattaa lisätä organisaation haavoittuvaisuutta esim. hallinnon tukipalvelujen osalta.

Runsas eläköityminen: tiedon siirto eläköityviltä nuoremmille, tarve tehtävien uudelleenjärjestelylle sekä osaavan ja sitoutuneen henkilökunnan rekrytointi. Tietyillä kunnan toiminnan kannalta kriittisillä sektoreilla pätevän henkilökunnan saaminen on erityisen vaikeaa.

Henkilökunnan korkea keski-ikä ja siitä johtuvat työkykyrajoitteet aiheuttavat tarvetta töiden uudelleenjärjestelylle/helpottamiselle, mikä jossain työyksiköissä kuormittaa muuta henkilökuntaa.

Niukka taloustilanne hidastaa ja vaikeuttaa kehittämistoimenpiteitä esimerkiksi palkkauksen osalta.

Hallintojohtajan monimuotoinen työnkuva lisää henkilöstöhallinnon pitkäjänteisen ja suunnitelmallisen kehittämistyön haastavuutta.

Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet

Sähköisen HR-järjestelmän käyttöönotto ja tehokas hyödyntäminen, maakunta- ja sote-uudistukseen valmistautuminen sekä työhyvinvoinnin ja työyhteisökulttuurin edelleen kehittäminen ja sairauspoissaolojen vähentäminen.

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet	TP 2016	TA 2017	Taloussuunnitelma		
			2018	2019	2020
Sairauspoissaolopäiviä/työntekijä (kpl)	9,5	8,5	7,5	7,0	7,0
Mittarit					
Sairauspoissaolopäivän hinta, €/työpäivä	108		110	110	110
Sairauspoissaolojen palkkakustannukset (1000 €)	655		600	575	550

Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa

Ei määrällisiä resurssimuutoksia.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2018

- Sähköisen HR-järjestelmän käyttöönotto (siirtyy vuodelta 2017) ja palkkahallinnon uudistaminen tulevaisuuden organisaatorakennetta vastaavaksi.**
- Maakunta- ja soteuudistukseen valmistautuminen ja tarvittavien sopeuttamistoimien valmistelu ja soveltuvien osin toteutus yhteistyössä toimialojen ja konsernin kanssa.**
- Sairauspoissaolojen vähentäminen.**
 - Työyksikkökohtaisten työhyvinvointisuunnitelmien ylläpito ja seuranta.

	TP 2016	TA 2017	KH:n esitys	TA 2018
Ulkoiset				
Toimintatuotot	1 481	2 050	15 050	15 050
Toimintakulut	-102 141	-130 170	-143 590	-143 380
Toimintakate	-100 660	-128 120	-128 540	-128 330
Sisäiset kulut	-2 274	-2 500	-2 600	-2 600

Elinkeinoelämän kehittäminen

Kustannuspaikat: 3611 - 3612

Tilivelvolliset: kehittämisasiantuntija ja elinkeinoasiantuntija

Toiminta-ajatus

Elinkeinotoimen tehtäviin kuuluvat elinkeinoelämän kehittäminen, yritysneuvonta, kaupungin markkinointi sekä erilaiset yrittäjyyttä ja myönteistä kaupunkikehitystä tukevat tehtävät.

Elinkeinoelämän kehittämisellä luodaan yrityksille elinvoimainen toimintaympäristö, joka tarjoaa mahdollisuuden kehittyä ja laajentaa toimintaansa. Elinvoimainen toimintaympäristö tukee yrittäjän työtä, kannustaa uusien yritysten syntyyn, turvaa palvelujen säilymistä kaupungin alueella sekä edistää myönteistä kaupunkikehitystä.

Kaupungin markkinoinnin tavoitteena on lisätä alueen vetovoimaisuutta ja näin kasvattaa asukkaiden, yritysten sekä matkailijoiden määrää. Lisäksi markkinointiviestinnällä kehitetään paikallista asukas- ja yritysilmapiiriä sekä suhteita sidosryhmiin ja verkostoihin.

Elinkeinolautakunta lakkasi keväällä 2017 uudistetun hallintosäännön tullessa voimaan. Tämän jälkeen perustettiin elinkeinopoliittinen asiantuntijatyöryhmä, jonka toiminta käynnistyi syyskaudella 2017.

Haasteet ja epävarmuustekijät

Elinkeinoelämän kehittäminen ja yritysneuvonta:

Elinkeinoelämän kehittämisen keskeisenä tavoitteena on yrittäjyyden ja työllisyyden edistäminen. Työpaikkoja syntyy yritysten laajentaessa toimintaansa ja perustettavien uusien yritysten myötä. Työllisyyttä edistetään myös kannustamalla yrittäjiä hyödyntämään TE-toimiston ja Someron kaupungin tarjoamia työllistämistukia.

Someron työttömyysaste oli 12,10 % heinäkuussa 2016 - vuotta myöhemmin heinäkuussa 2017 työttömyysaste oli 9,0 % (lähde: ELY-keskuksen alueelliset työllisyyskatsaukset). Pitkäaikaistyöttömyyden määrä on myös laskenut, mutta rasittaa edelleen kaupungin taloutta. Tämänkin vuoksi on tärkeää säilyttää nykyiset työpaikat tukemalla ja auttamalla työnantajia sekä löytää uusia työpaikkoja uusista ja nykyisistä yrityksistä. Samoin on kyettävä antamaan yrittäjille kattavaa informaatiota työkokeilujen ja palkkatuetun työn mahdollisuuksista. Työllisyyden hyväksi on jatkettava toimialarajat ylittävää yhteistyötä.

Elinkeinotoimen tarjoamaa yritysneuvontaa hyödynnetään erityisesti yritystoimintaa käynnistettäessä, yritystä tai liiketoimintaa laajennettaessa, investointi- ja kehittämistukia haettaessa, työntekijöitä palkattaessa sekä tuotanto- ja liiketiloja etsittäessä.

Monipuolisen kaupungin ja yrittäjien välisen vuorovaikutuksen, yrittäjyyskasvatuksen sekä imagomarkkinoinnin avulla kehitetään yritysilmapiiriä myönteisemmäksi, yritystoimintaan liittyvää asennoitumista positiivisemmaksi, vähennetään yrittämiseen kohdistuvia kielteisiä asenteita, kannustetaan oman yrityksen perustamiseen ja luodaan edellytyksiä uusien yritysten ja työpaikkojen syntymiselle alueellemme.

Someron liikenteellinen sijainti sivussa kansallisista pääliikenneväylistä vaikeuttaa uusien tuotannollisten yritysten saamista Somerolle. Tästä johtuen elinkeinotoimen tulee löytää sellaisia tuotanto- ja toimialoja, jotka pohjautuvat Someron tarjoamiin luontaisiin mahdollisuuksiin ja tulevaisuuden kasvunäkymiin. Samoin on panostettava alueelliseen edunvalvontaan käytettävissä olevin keinoin.

Kaupungin elinkeino- ja maaseututoimialojen on edelleen tiivistettävä yhteistyötään, jotta kaikkia asiakasryhmiä voidaan palvella mahdollisimman laaja-alaisesti ja monipuolisesti.

Kaupungin markkinointi:

Kaupungin markkinointiviestinnän kokonaisvaltainen hallinta on haastavaa toimintakentän ollessa pirstaloitunut ja monisäikeinen (segmenttejä ja sidosryhmiä on lukuisia). Rajalliset resurssit on tästä syystä järjestetty niin, että painopiste on ulkoisessa viestinnässä sekä yleis-markkinoinnissa. Esimerkiksi sisäistä viestintää sekä muiden toimialojen markkinointia kehitetään/toteutetaan, mikäli aikaa muilta toimenpiteiltä jää.

Tarkkojen numeeristen mittareiden ja tavoitteiden asettaminen markkinoinnille on vaikeaa, sillä valittuihin tunnuslukuihin vaikuttavat markkinoinnin lisäksi monet muut asiat - esimerkiksi asukaslukumäärän nettomuutokseen vaikuttavat myös kuolleisuus/syntyvyys, palvelutaso, työpaikat sekä asunto- ja tonttivalikoima.

Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet***Elinkeinotoiminnan kehittäminen ja yritysneuvonta:***

Elinkeinotoiminnan kehittämiseksi panostetaan olemassa olevien yritysten tukemiseen sekä uusien yritysten syntyymiseen. Yrityksiä aktivoidaan hyödyntämään olemassa olevia kehittämis- ja rahoitusinstrumentteja. Elinkeinotoimi päivittää aktiivisesti tietouttaan voimassa olevista kehittämis- ja rahoitusinstrumenteista pitääkseen kaupungissa toimivat yrittäjät mahdollisimman hyvin informoituna eri mahdollisuuksista. Lisäksi jatketaan hanketoiminnan mahdollisuuksien hyödyntämistä paikallisen elinkeinoelämän tukemiseksi kaupunkistrategian, elinkeinopoliittisen ohjelman ja palvelusuunnitelman painopisteiden mukaisesti.

Someron kaupunki on mukana SEUTU –ohjelmahankkeessa. Someron kaupungin edustajat osallistuvat hankkeen työskentelyyn tuoden kaupungin tavoitteita esille sekä kartoittavat muiden kaupunkien onnistumisia. Tämän hankkeen positiiviset kokemukset hyödynnetään aktiivisesti kaupungin omassa toiminnassa.

Maa-, metsä- ja eläintalouden hankkeet tulevat olemaan jatkossakin elinkeinotoimen huomion osana. Elinkeinotoimi on panostanut maa-, metsä- ja eläintalouteen liittyvään osaamiseen vuoden 2017 aikana sekä maaseutuyksikön että naapurikuntien elinkeinotoimijoiden kanssa tiivistetyn yhteistyön myötä. Tähän liittyvää työskentelyä jatketaan vuonna 2018.

Yritysilmapiirin parantamiseksi tullaan edelleen lisäämään ja monipuolistamaan kaupungin, kaupungissa toimivien yrittäjäyhdistysten sekä yksittäisten yritysten välistä vuorovaikutusta. Uusi elinkeinopoliittinen työryhmä kokoaa yhteen kaupungin elinkeinotoiminnasta ja maaseutuyksiköstä vastaavan henkilöstön sekä yrittäjäyhdistysten, suurten työnantajien, yrityskummien ja Someron MTK:n edustuksen. Tämän työryhmän toimintaan tulee tiiviisti panostaa vuonna 2018 vakiinnuttaen työryhmän toiminta aktiivisesti uusia elinkeinopoliittisia keskustelunavauksia tekeväksi. Lisäksi pidetään aktiivisesti yhteyttä kaupungissa toimiviin yrityksiin tekemällä mm. henkilökohtaisia yritysvierailuja sekä järjestämällä säännöllisesti vuoden aikana yrittäjille suunnattuja tilaisuuksia ja seminaareja. Tarkemman yritysilmapiiriä koskevan kokonaiskuvan saavuttamiseksi on tarpeen kannustaa kaupungissa toimivia yrittäjiä vastaamaan ilmapiiritutkimuksiin ja siihen liittyviin kyselyihin.

Elinkeinotoimi jatkaa hyväksi todettua toimialarajat ylittävää yhteistyötä muiden kaupungin toimialojen ja yksiköiden kanssa. Sivistystoimen kanssa yhteistyössä toteutettavaan yrittäjyyskasvatukseen panostamalla elinkeinotoimella on mahdollisuus vaikuttaa nykyiseen yritysilmapiiriin sekä yrittäjyyteen liittyviin mielikuviin, asenteisiin ja käsitteisiin. Yrittäjyyskasvatuksen työkaluilla myös kannustetaan nuoria työllistämään itsensä ja näin tuomaan Somerolle uusia palveluita ja työpaikkoja.

Yhteistyössä perusturvatoimen kanssa työttömyysastetta pienennetään vuonna 2016 laaditun Työllisyyden edistämisen toimenpideohjelman mukaisesti. Ohjelmassa elinkeinotoimen rooli on toimia elinkeinoelämän ja työllisyyspalveluiden linkkinä, tukea uusien työpaikkojen syntymistä sekä auttaa työnantajia säilyttämään nykyiset työpaikkansa. Elinkeinotoimi tuo työllistämiseen liittyvää kattavaa informaatiota yrittäjille. Toimialarajat ylittävän yhteistyön lisäämiseksi

panostetaan myös elinkeinotoimen, ympäristötoimen ja teknisen toimen vuorovaikutukseen.

Someron kaupungin tarjoaman työllistämistukilisän ehtoja muokattiin vuoden 2017 alussa, jolloin mm. tuen maksimaalista määrää korotettiin. Tämän jälkeen kaupungissa toimivia yrittäjiä on informoitu tuen mahdollisuuksista eri seminaareissa sekä yrityskäynneillä. Asian esilletuomista on tarpeen jatkaa.

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt Someron uuden yritysalueen Ruunalan kaavoituksen kesällä 2017 ja tonttihinnoittelun syksyllä 2017. Elinkeinotoimi tulee panostamaan tämän yritysalueen edistämiseen, tunnetuksi tekemiseen ja markkinointiin sekä perinteisin että uudenlaisin viestinnän keinoin. Lisäksi Somero on ottanut Ruunalan yritysalueen kehittämisen osaksi SEUTU-ohjelmatyöskentelyä, jonka puitteissa tavoitellaan yritysalueen profilointia ja väyliä sen tunnetuksi tekemiseen.

Kaupungin markkinointi:

Kaupungin markkinoinnissa jatketaan Someron ja VisitSomeron brändäystä keskittyen uusien asukkaiden sekä kotimaan matkailijoiden hankintaan. Yritysmarkkinoinnissa keskitytään yritysalueiden markkinointiin sekä Someron yritysilmapiirin kehittämiseen. Lisäksi kehitetään kaupungin ulkoista viestintää mm. kriisiviestintää sekä elinkeinotoimen sidosryhmäviestintää.

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet	TP 2016	TA 2017	Taloussuunnitelma		
			2018	2019	2020
Yritysneuvontakerrat	148	80	170	170	170
Yrityskoulutustilaisuudet	7	3	5	5	5
Yritysverkostotapaamiset	21	10	15	15	15
Mittarit					
Neuvonta- ja aktivointitoimenpiteiden piirissä olleiden yritysten määrä	490	100	400	450	475
Yritysten investointi- ja kehittämistukihankkeet sekä starttihakemukset	15	13	10	10	13
Palkkatukilisäpäätökset			4	5	6
Yritysmäärän nettomuutos (Yritysten kokonaismäärä)	14	21	15	16	17
Työttömyysaste (%)	12,0	11,0	9,5	9,0	8,5

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2018

1. Myönteisen yritysilmapiirin lisääminen kehittämällä mm.

- Toimialarajat ylittäviä kaupungin yrityspalveluprosesseja
- Elinkeinoelämän ja kaupungin välistä yhteistyötä
- yritysten välisiä yhteistyön edellytyksiä

Mittari: Yritysilmapiiriselvitysten tulokset

2. Kaupungin omistuksessa olevien yritysalueiden käyttöasteen parantaminen kehittämällä mm.

- Yritysalueiden vetovoimatekijöitä ja
- Tonttimarkkinointia
- Uusyrittäjäshankinta

Mittarit: Yritysalueiden (Harju, Ruunala) toteutuneet kehittämis- ja markkinointitoimet sekä tonttimyynti

3. Someron elinkeinoelämän kytkeminen osaksi Varsinais-Suomen positiivista rakennemuutosta ("Pore") kehittämällä mm.

- paikallista (mm. meriteollisuuden) alihankintaverkostoa

Mittari: Hankkeiden ja muiden tukitoimenpiteiden piirissä olevat somerolaiset yritykset.

4. Yritysten paikallisen työvoiman saatavuuden edistäminen.

Mittari: Tehdyt toimenpiteet ja arvio niiden tuloksista. (Kohderyhmä erityisesti tuotannolliset yritykset)

	TP 2016	TA 2017	KH:n esitys	TA 2018
Ulkoiset				
Toimintatuotot	39 464	39 800	39 800	39 800
Toimintakulut	-223 633	-268 940	-259 300	-258 970
Toimintakate	-184 169	-229 140	-219 500	-219 170
Sisäiset kulut	-109 438	-108 400	-82 600	-82 600

Maataloustoimi

Someron, Forssan ja Tammelan maaseutuhallinnot toimivat yhdessä. Isäntäkuntana toimii Somero. Palveluja tuotetaan kaikissa kolmessa kunnassa.

Kustannuspaikat tai vastualueet: 3811					
Tilivelvolliset: Maaseutuyksikön päällikkö					
Toiminta-ajatus					
Maataloustoimen keskeisenä tehtävänä on huolehtia maaseutuyrittäjien EU- ja kansallisten tukien, sekä muita maaseutuelinkeinoja koskevien hallintotehtävien toteuttamisesta Someron maaseutuyksikön alueella. Palvelupisteiden tehtävänä on maatalousyrittäjien ja muiden sidosryhmien palveleminen mm. maataloustukiin, hirvi- ja petoeläinvahinkoihin sekä hukkakauraan liittyvissä asioissa.					
Haasteet ja epävarmuustekijät					
Maataloustukijärjestelmien muuttuminen sähköisiksi lisää edelleen neuvonnan tarpeita ja vaatii koulutusta henkilöstölle ja viljelijöille. Uuden ohjelmakauden muutokset tukiin vuodesta 2015 lähtien vaativat viljelijäkoulutusta jatkuvasti erilaisten toimenpiteiden noudattamiseksi. Maaseutuhallinnon sijoittuminen uuteen maakuntahallintoon vuodesta 2020.					
Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet					
Sähköisten hakemusten tukeminen ja lisääminen neuvonnan sekä koulutuksen avulla. Lisäksi 2015 alkaneen uuden ohjelmakauden tukihakemuskoulutusten järjestäminen. Maaseutuyksikön toiminnan tehostamiseksi olisi myös tarkoituksenmukaista saada yhteistoimisto kolmen palvelupisteen tilalle.					
Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet	TP 2016	TA 2017	Taloussuunnitelma		
			2018	2019	2020
Paperiset hakemukset (kpl)	83	69	5 %	0 %	0 %
Sähköiset hakemukset (kpl)	681	678	95 %	100 %	100 %
Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa					
Jatketaan uutena toimintana 2015 käynnistettyä kylien omaehtoisten kehittämistoimenpiteiden tukemiseen tähtävää toimintaa, johon on varattu 5 000 euron määräraha.					
Ruokava -tapahtuman järjestää ulkopuolinen taho, toiminta-avustukseen varattu 6 000 euroa.					

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2018

1. Tavoitteena on sähköisten maataloustukihakemusten lisääminen.

Mittari: Sähköisten hakemusten määrä.

2. Kylien omaehtoisten kehittämistoimenpiteiden aktivointi ja tukeminen.

Mittari: Kannustinkäytännön luominen ja käyttöönotto.

	TP 2016	TA 2017	KH:n esitys	TA 2018
Ulkoiset				
Toimintatuotot	149 136	140 300	141 700	141 700
Toimintakulut	-326 119	-327 240	-330 000	-329 090
Toimintakate	-176 983	-206 940	188 300	-187 390
Sisäiset kulut	-14 638	-13 900	-17 600	-17 600

Avustuksiin yksityisille esitetään varattavaksi 14 000 €. Koskee vain somerolaisia maatiloja, eikä tätä kustannuserää huomioida maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueen kustannusjaossa.

- 1 000 € osallistumismaksu viljelijöiden koulutushankkeeseen (2,00€/tila)
- 2 500 € tukihakemusten täyttöön, 30 €/tila
- 2 500 € visu ja /tai lohkokohtainen kirjanpito, 35 €/tila
- 8 000 € hukkakauran torjuntaan, 15 €/ha*, enintään 500 €/tila

* Tilan pitää olla kunnan hukkakaurarekisterissä ja lautakunnan on täytynyt todeta kemiallisen torjunnan tarpeellisuus. Tukea maksetaan enintään käyttösuosituksen mukaiselle hehtaarimäärälle.

Maatalouspuolen avustukset maksetaan hakemusjärjestyksessä niin kauan, kuin määrärahaa riittää. Eri kohteisiin varatut summat ovat viitteellisiä.

Avustuksiin yhteisöille on varattu 11 000 euroa, joka sisältää Someron Ruokava -tapahtuman toiminta-avustuksen 6 000 euroa ja Someron alueen kylien kehittämisrahaa 5 000 euroa.

Lomatoimi

Kustannuspaikka: 3851

Tilivelvollinen: Maaseutuyksikön päällikkö

	TP 2016	TA 2017	KH:n esitys	TA 2018
Ulkoiset				
Toimintatuotot	0	0	0	0
Toimintakulut	-3 841	-4 000	-4 000	-4 000
Toimintakate	-3 841	-4 000	-4 000	-4 000
Sisäiset kulut	-2 604	-2 600	-1 900	-1 900

Someron kaupunki ylläpitää lomatoimen vastaanottopistettä Somerolla. Ypäjän kanssa on sovittu, että Somerolla on vastaanottopäivä kerran viikossa. Kulut syntyvät toimipisteen yhtiövastikkeista. Sisäisissä kuluissa on tilojen siivouskustannukset.

Maa- ja metsätilat

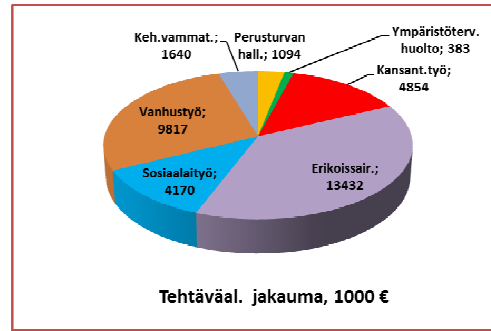
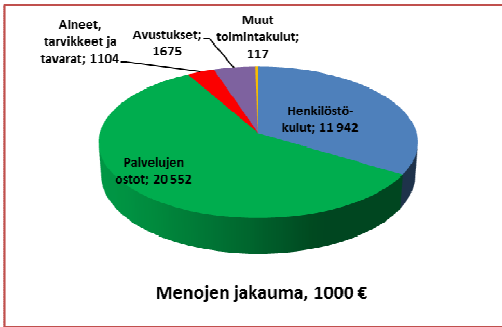
Kustannuspaikka: 3861					
Tilivelvolliset: Maaseutuyksikön päällikkö					
Toiminta-ajatus Kaupungin metsien hoitaminen asiantuntevasti niin, että se on tehokasta ja taloudellista, ottaen huomioon metsien moninaiskäyttömuodot, luonnonsuojelu ja työllisyysnäkökohdat.					
Haasteet ja epävarmuustekijät Metsien hoidolle asettavat haasteita erilaiset luonnonolosuhteet, tuholaiset ja ilmasto. Haasteita ovat myös puun oston / jatkojalostuksen muuttuminen / siirtyminen muualle (ostoskäyttäytyminen) ja lakien ja rajoitusten muuttuminen.					
Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet Tehokas ja kannattava puuntuotanto, sekä monikäyttö ja virkistysmahdollisuudet. Kehittämistarpeina yhteistyön luominen / parantaminen paikallisten (yritysten / laitosten) kanssa. Myös puunkäytön lisääminen joko raaka-aineena (rakennusfirmat, polttopuuyrittäjät, tms.) tai mahdollinen jatkojalostaminen (ikkunat, sahaus, tarve-esineet, taide-esineet) voisivat tulla kysymykseen.					
Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet	TP 2016	TA 2017	Taloussuunnitelma		
			2018	2019	2020
Vuokrattu peltoala, ha	75,21	79,15	61,34	61,34	61,34
Pellonvuokratulot, (1000 €)	29	29	24	24	24
Puunmyyntitulot, (1000 €)	580	500	440	150	150
Mittarit					
Osuus kaupungin omistamasta viljelyskelpoisesta peltoalasta, %	100	100	100	100	100
Arvio metsänmyyntipotentialin hyödyntämisestä tehokkaan ja taloudellisen hoidon näkökulmasta (MHY Salometsän arvio), %	70	100	100	100	100
Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa Kaupungin metsiä hoitaa metsänhoitoyhdistys Salometsä.					

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2018

1. Kaupungin omistamien metsien tehokas ja taloudellinen hoito.

	TP 2016	TA 2017	KH:n esitys	TA 2018
Ulkoiset				
Toimintatuotot	613 395	469 000	473 700	473 700
Toimintakulut	-194 536	-164 500	-166 200	-166 200
Toimintakate	418 859	304 500	307 500	307 500

Perusturvalautakunta

Perusturvatoimen hallinto ja huolto

Kustannuspaikat tai vastualueet:

Perusturvatoimen hallinto ja huolto, kaikki tehtäväalueet

Tilivelvollinen: perusturvajohtaja

Toiminta-ajatus

Perusturvan hallinnon tehtävänä on johtaa toimialan palveluiden tuottamista laadukkaasti ja taloudellisesti Someron kaupungin linjausten mukaisesti.

Haasteet ja epävarmuustekijät

- Sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistus, laadukkaiden palveluiden turvaaminen muutoksessa
- Tasapuolisten palveluiden turvaaminen huomioiden mm. väestörakenne ja valtion-osuus uudistus

Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet

Perusturvatoimen tehtävänä on palvella kuntalaisia tarjoamalla somerolaisille toimialaansa kuuluvat lakisääteiset tehtävät laadukkaasti. Perusturvatoimi kehittää edelleen palveluidensa laadukkuutta panostamalla esimiestyön kehittämiseen ja työntekijöidensä työhyvinvoinnin tukemiseen. Asiakaspalautetta hyödynnetään toiminnan kehittämisessä. Poikkihallinnollisen ja kuntien välisen yhteistyön kehittäminen.

Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa

Varahenkilöstöön siirtyneet kolme hoitajan tehtävää (vuoden 2017 talousarviossa)

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2018

1. *Talousseurannan ja toiminnan taloudellisten reunaehtojen tiedostaminen perusturvassa. Tulosityksiköiden vastuunalaisten esimiesten toteuttama talousseuranta ja säännöllinen raportointi oman tulosityksikkönsä käyttömenojen kehityksestä perusturvajohtajalle 6 kertaa vuodessa.*

Mittari: Raportointikertojen määrä.

	TP 2016	TA 2017	LTK:n esitys	TA 2018
Ulkoiset				
Toimintatuotot	72 972	65 300	64 930	65 400
Toimintakulut	-943 020	-1 197 760	-1 097 092	-1 093 760
Toimintakate	-870 047	-1 132 460	-1 032 162	-1 028 360
Sisäiset tuotot	152 155	174 200		164 300
Sisäiset kulut	-78 697	-71 150		-74 000

Ympäristöterveydenhuolto

Kustannuspaikat tai vastualueet: 5311 – 5312

Tilivelvollinen: perusturvajohtaja

Toiminta-ajatus

Ympäristöterveydenhuollon palvelut Someron kaupunki tuottaa ostopalveluna Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymältä. Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä maksaa Somerolla olevista tiloista vuokraa. Vuokratulo sisältyy tilahallinnon tuloihin.

	TP 2016	TA 2017	LTK:n esitys	TA 2018
Ulkoiset				
Toimintatuotot	1 173	0	1 100	1 100
Toimintakulut	-354 199	-373 000	-383 100	-383 100
Toimintakate	-353 027	-373 000	-382 000	-382 000
Sumupoistot	-3 253	0	0	0
Sisäiset kulut	-47	0	0	0

Kansanterveysyö

Kustannuspaikat tai vastualueet:

Sairaanhoidon vastaanottotoiminta, laboratorio, röntgen ja suun terveydenhuolto

Tilivelvolliset:

Johtava lääkäri, vastaava hammaslääkäri, sairaanhoidon vastaanoton osastonhoitaja, Vastaava terveydenhoitaja, terveysneuvonta, Kotihoidon osastonhoitaja, mielenterveysyö

Toiminta-ajatus

Terveyskeskuksen perustehtävänä on tukea alueensa väestön terveyttä, ehkäistä sairauksien syntyä ja järjestää sairauksien tutkimus ja hoito tarkoituksenmukaisella tavalla. Sairaanhoidon vastaanotto panostaa laaja-alaiseen perushoittoon ja hyvään erityisosaamiseen edistämällä henkilöstön vahvaa ammattitaitoa ja moniammatillista tiimityötä.

Neuvola ja kouluterveydenhuolto toteutetaan lain-, asetusten ja valtakunnallisten ohjeistusten mukaisesti. Asiakasryhmänä ovat lapset ja nuoret perheineen sekä lasta odottavat perheet. Toiminnan kattavuus on lähes 100 prosenttia. Ennaltaehkäisevällä työotteella tuetaan terveyden ja mielenterveyden edistämistä, erityisen tuen tarpeen tunnistamista ja tuen oikea-aikaista järjestämistä.

Perustehtävän toteuttaminen edellyttää määrältään riittävää ja ammattitaitoista henkilöstöä, jonka johtaminen toteutetaan laadukkaasti.

Haasteena on lapsiperheiden ongelmien lisääntyminen, ongelmien kasaantuminen ja ongelmien moninaisuus. Paikallisesti saatavilla olevat tukimuodot ovat olleet perheille matalalla kynnyksellä tavoitettavia. Näitä tukimuotoja ovat olleet sosiaalityön lapsiperhepsykologin ja puhe- ja toimintaterapian palvelut.

Lääkäriresurssien tarve on kouluterveydenhuollossa kasvanut.

Syntyvyys Somerolla on ollut pienoisessa laskussa. Ilmiö on valtakunnallinen.

Vuosi	syntyneitä
2011	75
2012	77
2013	86
2014	74

2015	62
2016	67

Tilasto: Sotkanet, elävänä syntyneet

Neuvola palvelee myös ikäännyttä väestöä; vuonna 2016 aloitettiin Somerolla 75 vuotta täytävien ikätarkastukset. Tarkastuksiin kutsutaan kirjeellä ja pyydetään varaamaan aika neuvolasta. Tarvittaessa on voitu ohjata laboratoriotutkimuksiin sekä lääkäriin.

Testamenttivaroin palkattu ennaltaehkäisevän perhetyön perhetyöntekijä on työskennellyt neuvolassa vuoden 2016 alusta. Perhetyöntekijän työpiste on neuvolassa.

Neuvolan perhetyö on matalan kynnyksen maksuton, perheen omista tarpeista lähtevä palvelumuoto. Perhetyö täydentää neuvolan toimintaa ja sitä tehdään yhteistyössä äitiys- ja lastenneuvolan terveydenhoitajien sekä lääkäreiden kanssa. Muita yhteistyötahoja ovat puhe- ja toimintaterapia, lasten päivähoito, esikoulu ja joissakin tapauksissa koulut. Useimmiten perheet hakeutuvat perhetyön piiriin neuvolan terveydenhoitajien tai varhaiskasvatuksen suositeltua palvelua perheille.

Työterveyshuolto tarjoaa sopimuksen tehneiden yritysten työntekijöille, sopimuksen tehneille yrittäjille ja maatalousyrittäjille laadukkaita työterveyspalveluja, joiden sisältö sovitaan asiakasyritysten kanssa yksilöllisesti työterveyshuoltosopimusta laadittaessa. Noudattaa hyvän työterveyshuoltokäytännön periaatteita. Lakisääteiseen työterveyshuoltoon kuuluvat työpaikkaselvitykset (työolojen selvittäminen, suositusten antaminen ja seuranta), tietojen antaminen ja ohjaus, suojaintarpeen ja ensiapuvalmiuden arviointi, terveystarkastukset ja työkyvyn arvioinnit.

Haasteet ja epävarmuustekijät

- Lakisääteisten tehtävien toteuttaminen tiukentuvassa taloustilanteessa
- Henkilökunnan saatavuuden turvaaminen
- Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus –vaikutukset lähipalveluihin
- Lääkäriresurssivaje (Työterveyshuolto)

Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet

Terveyskäyttötymisen tukemisen toimintamalli käytössä
Laatukäsikirjan käyttöönotto (Työterveyshuolto)

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet	TP 2016	TA 2017	Taloussuunnitelma		
			2018	2019	2020
Sairaanhoidon vastaanotto/ käynnit					
Lääkärikäynnit ja kontaktit yhteensä	20 770	22 106	22 106		
Käynnit	17 933				
Peruuttamattomat poisjäännit	31				
Muut kontaktit	2 806				
Hoitajakäynnit ja kontaktit yhteensä	17 612	16 358	16 358		
Käynnit	7 794				
Peruuttamattomat poisjäännit	4				
Avustavat suoritteet	3 656				
Muut kontaktit	1 028				
Neuvola/ käynnit		6 780	6 780		
Kouluterveydenhuolto yht.	2 427	2 000	2 000		
Lastenneuvola	1 831	1 300	1 300		
Muu terveydenhuolto	74	1 500	1 500		
Perhetyö	442	600	600		
Perhesuunnittelu-/ehkäisy	891	500	500		
Opiskeluterveydenhuolto	171	120	120		
Hoitajakäynnit	138				
Lääkärikäynnit	33				
Äitiysneuvola	908	650	650		
Seulonnat ja muut	174	280	280		
Avosairaanhoito		180	180		
Suun terveydenhuolto/ käynnit		10 270	10 270		
Hammaslääkärikäynnit	7 376	7 330	7 330		
Muut kontaktit	50				
Suuhygienisti- ja hammashoitajakäynnit	2 729	2 793	2 793		
Muut kontaktit					

Mielenterveystyö/ käynnit	118	147	147		
	2 809	2 205	2 205		
Työterveyshuolto					
Yrittäjien/työnantajien lukumäärä, kpl					
Asiakkaiden lukumäärä	350	350	350		
	1 600	1 600	1 600		
Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa					
Työterveyslääkärin ja –fysioterapeutin palveluiden ostaminen.					

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2018

1. Laaditaan suunnitelmallinen toimintamalli vuonna 2017 käyttöönotettujen terveystyöskäytännön mittareiden käyttämisestä avoterveydenhuollossa.

Mittari: Toimintamalli käytössä/ei käytössä.

2. Terveellisiin ravintotottumuksiin ja ennaltaehkäisevään hoito-otteeseen ohjaavat vierailukäynnit kouluissa, kehitysvammaisten asumisyksiköissä/työpisteessä sekä pitkäaikashoidon yksiköissä. (suun terveydenhuolto)

Mittari: Toteutuneet käyntimäärät.

3. Asiakasosallisuuden lisääminen palvelun kehittämisessä.

Mittari: Asiakastytyväisyyskysely tehty/ei tehty.

4. Omahoidon suunnitelmallinen kirjaaminen (Suun terveydenhuolto).

Mittari: Kirjaukset tehty/ei tehty.

5. Vuonna 2018 käydään läpi kaikkien yli 80-vuotiaiden sosiaali- ja terveyspalvelujen piiriin kuulumattomien palvelutarve.

Mittari: Toteutumisaste.

	TP 2016	TA 2017	LTK:n esitys	TA 2018
Ulkoiset				
Toimintatuotot	1 045 792	903 500	915 070	917 300
Toimintakulut	-4 666 101	-5 001 750	-4 981 690	-4 854 130
Toimintakate	-3 620 309	-4 098 250	-4 066 620	-3 936 830
Sumupoistot	-110 758	-136 200	-107 100	-107 100
Sisäiset tuotot	121 387	102 900		115 600
Sisäiset kulut	-704 768	-782 400		-775 100

Erikoissairaanhoito

Kustannuspaikat tai vastuualueet: 5511
Tilivelvolliset: Johtava lääkäri
Toiminta-ajatus
Somerolaisten tarpeiden mukaisen erikoissairaanhoidon palveluiden hankkiminen tiiviissä yh-

teistyössä perusterveydenhuollon kanssa.

Haasteet ja epävarmuustekijät

Erikoissairaanhoidon kustannukset ovat vuosittain kasvaneet.

Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet

Asiakkaan hoitoketjuprosessin toimivuus. Asiakas hoidetaan oikeassa paikassa oikeaan aikaan ja kaupungin oma palvelutuotanto pystyy vastaamaan asiakkaan tarpeisiin siten, että erikoissairaanhoidon jonopäiviä ja siirtoviivemaksuja ei synny. Erikoissairaanhoidon osaamisen jalkauttaminen perusterveydenhuoltoon (erityisalojen, kuten psykiatrian tai geriatrian vastaanotot terveyskeskuksessa).

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet	TP 2016	TA 2017	Taloussuunnitelma		
			2018	2019	2020
	kpl 1000 €	kpl 1000 €	kpl 1000 €	kpl 1000 €	kpl 1000 €
Avokäynnit					
TYKS (Salo, Loimaa ja Vakka-Suomi)	14 218	14 080	14 916		
	4 266	4 193	4 481		
Psykiatrian erikoisala	2 243	2 260	2 500		
	504	516	504		
Turunmaan sairaala	68	54	72		
	29	24	24		
Ensihoidon ja päivystyksen liikelaitos	1 329	1 320	1 218		
	675	649	682		
Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri avokäynnit yhteensä	17 858	17 714	18 706		
	5 474	5 382	5 691		
Forssan seudun hyvinvointiky	1 491	1 364	1 500		
erikoissairaanhoido, avohoito	-	278	306		
Yleisterveystenhuolto, avohoidon kiireelliset					
		228	251		
Kiireellinen ensiapu, yhteispäivystys		26	29		
	677	532	585		
Avokäynnit Forssan sairaala yht.	-	69	76		
	2 168	2 124	2 336		
Hoitojaksot	709	373	411		
TYKS (v. 2015 sis. Salo, Loimaa ja Vakka-Suomi)					
	1 358	1 314	1 192		
Psykiatrian erikoisala	5 260	5 306	4 980		
	50	62	38		
Turunmaan sairaala	454	439	252		
	1	0	4		
Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri hoitojaksot yhteensä	1 409	1 376	1 234		
	5 716	5 746	5 250		

	TP 2016	TA 2017	LTK:n esitys	TA 2018
Ulkoiset				
Toimintatuotot	0	0	0	0
Toimintakulut	-13 218 269	-13 010 000	-13 540 100	-13 432 400
Toimintakate	-13 218 269	-13 010 000	-13 540 100	-13 432 400

Sosiaalityö

Kustannuspaikat: 5521 - 5642						
Tilivelvolliset: sosiaalityön johtaja						
Toiminta-ajatus						
<p>Sosiaalityön toiminta-ajatuksena on ylläpitää ja edistää yksilöiden, perheiden sekä yhteisöjen toimintakykyä ja sosiaalista turvallisuutta sekä parantaa asiakkaiden elämänhallintaa erilaisin sosiaalityön keinoin. Sosiaalityön keinoja ovat lasten ja aikuisten turvallisten ihmissuhteiden tukeminen, suotuisiin kasvuoloihin vaikuttaminen ja asiakkaiden omien voimavarojen ja itseenäisyyden tukeminen.</p> <p>Sosiaalityön päämääränä on yksilön ja yhteisön tukeminen niin sosiaalisia ongelmia ennakoivassa kuin korjaavassakin mielessä.</p>						
Haasteet ja epävarmuustekijät						
<p>Sosiaalityön asiakkaat ovat yhä useammin moniongelmaisempia. Haasteena on vastata asiakkaiden moninaiseen palvelutarpeeseen, sosiaalisten ongelmien siirtymisen vähentämiseen ja pysäyttämiseen sekä erityisesti ennaltaehkäisyyn. Muualta muuttavien sosiaalihuollon palveluiden tarpeessa olevien asiakkaiden tilanteet ovat yhä enenevässä määrin haastavampia. Todettavissa on, että paljon muuttavien palveluiden tarve, etenkin korjaavien palveluiden tarve on entistä suurempaa.</p> <p>Heikon taloudellisen tilanteen myötä työttömyyden kasvu voi aiheuttaa monenlaisten sosiaalisten ongelmien lisääntymistä.</p> <p>Toimeentulotuki siirtyi kelan maksettavaksi 1.1.2017 alkaen. Sosiaalihuollon tarpeessa olevien asiakkaiden ohjautuminen kelasta aikuissosiaalityöhön sekä täydentävän toimeentulotuen hakemisen periaatteet ovat vielä epäselvät. Siirtymävaihe vaatii tiivistä yhteistyötä kelan ja aikuissosiaalityön kesken.</p> <p>Henkilöstöressurssien suhteen suurena haasteena on pätevien sosiaalityöntekijöiden rekrytoiminen.</p>						
Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet						
<p>Sosiaalityön painopistettä tulee edelleen suunnata ennaltaehkäisyyn. Tarkoituksena on ongelmien parempi tunnistaminen jo varhaisessa vaiheessa minkä myötä turvataan varhainen tuki ja puuttuminen. Yhteistyötä neuvolan, päivähoidon, koulun sekä muiden yhteistyötahojen kanssa tulee kehittää ja tiivistää. Vuoden 2016 aikana on palkattu ennaltaehkäisevään lastensuojeluun saaduin perintövaroin neuvolan perhetyöntekijä, joka tekee hyvin matalan kynnyksen ennaltaehkäisevää perhetyötä lapsiperheissä. Lisäksi vuonna 2017 on testamenttivaroin palkattu sosiaalitoimistoon perhetyöntekijä.</p> <p>Vuonna 2016 työtoiminnan työryhmään palkatun sosiaaliohjaajan (ns. eläkeneuvoja) työtehtävää esitetään muutettavan vakituisesti tehtäväksi.</p> <p>Lakimuutos työmarkkinatuen kuntaosuuden laajentamisesta 300 päivää työmarkkinatukea saaneisiin on merkinnyt ns. sakkomaksujen kasvua. Sosiaalityön ja kuntouttavan työtoiminnan työryhmien on kyettävä huomattavasti innovatiivisempaan yhteistyöhön asiakasmäärän kasvuaessa. Sosiaalitoimiston, kuntouttavan työtoiminnan työryhmän, hallintokuntien ja yhdistysten välisen yhteistyön ja kuntouttavan työtoiminnan kehittäminen etenkin asiakasohjauksen osalta on edelleen vuoden 2018 kehittämisen painopistealue. Perustoimeentulotuen kelaan siirtymisen myötä 1.1.2017 on mahdollista keskittyä aikuissosiaalityössä entistä suunnitelmallisempaan työotteeseen ja kehittää aikuissosiaalityön sisältöjä sekä kokonaisuutta.</p>						
Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet		TP 2016	TA 2017	Taloussuunnitelma		
				2018	2019	2020
Lastensuojelun sijoitukset (vuoden aikana yht.)		25	20	20		
Lastensuojeluilmoitukset		181	150	150		
Isyyden tunnustaminen		24	10	10		

Elatussopimukset	93	90	90		
Huoltosopimukset	49	60	60		
Toimeentulotuki/ taloudet	317	10	10		
-joista pitkäaikaisia (yli 6 kk)	75	-	-		
Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat	110	120	120		
Sakkomaksut/ hlöä	98	60	60		

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2018

1. Painopisteen vakauttaminen ennaltaehkäiseviin palveluihin (varhaisen puuttumisen toiminnan tehostaminen, jolloin lastensuojelun ns. raskaiden toimenpiteiden osuuden laskeutuuta jatkuu).

Mittari: Talousseuranta (kustannusten ja suoritemäärän kasvun hidastuminen)

2. Kuntouttavassa työtoiminnassa olevien asiakkaiden määrän kasvattaminen

Mittarit: Työmarkkinatuen kuntaosuuslaskutuksen kustannukset laskevat.

	TP 2016	TA 2017	LTK:n esitys	TA 2018
Ulkoiset				
Toimintatuotot	689 427	533 300	456 214	464 200
Toimintakulut	-4 206 631	-4 281 230	-4 207 275	-4 170 170
Toimintakate	-3 517 204	-3 747 930	-3 751 061	-3 705 970
Sumupoistot	-2 468	-5 500	-5 500	-5 500
Sisäiset tuotot	42 701	44 100		42 500
Sisäiset kulut	-198 254	-174 600		-186 600

Vanhustyö

Kustannuspaikat: 5711 - 5751

Tilivelvolliset: kotihoidon esimies, terveyskeskuksen osaston osastonhoitaja, palveluasumisen esimies

Toiminta-ajatus

Toiminnan tarkoituksena on turvata kunnan järjestämisvastuulle kuuluvat ikäihmisten palvelut laadukkaasti ja kustannustehokkaasti. Tavoitteena on yhtenäistää palveluiden pääsyyn ja palveluiden toteutukseen liittyvät toimintakäytännöt.

Kotihoidossa antaa Someron kaupungin kotihoidon palveluita niitä eniten tarvitseville. Someron kaupungin kotihoidon palveluja järjestetään asiakkaille laadukkaasti ja oikeudenmukaisesti.

Terveyskeskuksen osastoilla pyritään ihmisläheiseen, toimintakykyä ja kuntoutusta tukevaan työskentelyyn.

Tehostettu palveluasuminen on tarkoitettu ikäihmisille, jotka tarvitsevat ympärivuorokautista hoitoa ja valvontaa, eivätkä enää selviydy kotona omaisten ja/tai kotihoidon ja sen tukipalvelujen turvin, eikä heidän terveydentilansa edellytä laitoshoitotasosta hoitoa. Tehostettu palveluasuminen perustuu yksilölliseen hoito- ja palvelusuunnitelmaan, jossa asiakkaan jäljellä olevia voimavaroja tuetaan ja häntä kannustetaan omatoimisuuteen.

Haasteet ja epävarmuustekijät

Someron asukasluku pienenee jatkuvasti. Vanhustyön alueella koulutetun työvoiman saatavuus on heikentynyt varsinkin lyhytaikaisten sijaisuuksien kohdalla. Vanhustyön alueella työntekijöiden sairaslomien määrä on huomattava ja yksilön lisäksi sairauspoissaolot kuormittavat työyhteisöä.

Kotihoito:

- Asiakkaiden palvelutarpeen kasvu/ asiakaskohtaiset kotikäyntimäärät kasvaneet edelleen
- Someron maantieteellinen laajuus - palvelun tarjoaminen haja-asutusalueille taajama-alueen mukaisena erittäin vaikeaa nykyisten resurssien puitteissa
- Erikoissairaanhoidosta tulevien asiakkaiden tarpeen arviointi vaikeaa (esim. dialyysi).
- Koulutettujen sijaisten rekrytointi vaikeutuu koko ajan.

Terveyskeskuksen osasto:

- Erikoissairaanhoidosta tulevien asiakkaiden jonopäivien ennakoimattomuus
- Potilaiden kotiuttaminen.
- Sijaisten ja vakinaisen henkilöstön rekrytointi vaikeutunut

Tehostettu palveluasuminen:

- Koulutettujen työntekijöiden saatavuus.
- Sairauspoissaolot.
- Palvelutarpeen kasvu

Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet

Ikäihmisten palvelutarpeeseen edellyttää kykyä joustavuuteen, uusien toimintojen ja teknologian käyttöön. Henkilöstön osaamisen ja työssä jaksamisen kehittäminen ovat keskeisiä kehittämiskohteita. Työyhteisöissä järjestetään kohdennettua, työhyvinvoinnin tukemiseen tähtäävää koulutusta. Työyhteisöt opastetaan autonomiseen työvuorosuunnitteluun.

Kotihoito:

- Painopiste päivittäistä tai viikoittaista hoivaa ja apua tarvitsevista asiakkaista.
- Optimoinnin keskittäminen ja sitä kautta tiimivastaavien työajan vapauttaminen asiakastyöhön.
- Haja-asutusalueiden palvelujen saatavuuden kehittäminen.

Terveyskeskuksen osasto:

- Erikoissairaanhoidosta siirtyvien potilaiden hoitoprosessin saumattomuuden kehittäminen.
- Potilaan kuntoutumisprosessin tehostaminen.
- Yhteistyön kehittäminen kotihoidon ja palveluasumisen kanssa.

Tehostettu palveluasuminen:

- Kehittyminen asukkaiden kodiksi (irti laitoshoidon kulttuurista)
- Omahoitajajärjestelmän kehittäminen
- Asiakaspalautteen kerääminen säännöllisesti

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet	TP 2016	TA 2017	Taloussuunnitelma		
			2018	2019	2020
Kotihoidon käyntimäärä	125 000	135 000	135 000		
Omaishoito, yli 65-vuotiaat	36+18	36+18	36+18		
Akuuttipaikat/hoivapaikat	26+20	26	26		
Tehostetun palveluasumisen paikat, oma tuotanto	72	90	75		
Katajakoti	40	60	60		
Palveluasuminen			11		
Perhehoito	6	7	7		

Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa

- Palveluohjaaja kotihoidossa, Katajakoti täynnä, Tervaskannon rakennus selvityksessä/paikkaluku laskenut 61:stä 46:een. Rauhankallion ryhmäkodin osalta tehty päätös lakkauttamisesta vuoden 2018 aikana.
- Asiakkaiden palvelujen tarve ja toimintakyky edellyttävät ilta- ja viikonloppuvuorojen henkilöstömäärän kasvattamisesta (Kotihoito)

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2018

Vanhustyön yhteinen tavoite

1. *Ikäihmisten kotona asumisen tukeminen.*

Mittari: Kotona asuvien yli 80 -vuotiaiden suhteellinen määrä ei laske.

2. *Tasapuolisuuden kokemuksen ja työhyvinvoinnin lisääminen työvuorosuunnittelussa.*

Mittari: Henkilöstökysely toteutuneesta uudistuksesta (autonominen työvuorosuunnittelu)

3. *Vanhustyön kehittäminen asiakastytyväisyyskyselyjen perusteella.*

Mittari: Asiakastytyväisyyskyselyjen tulokset

4. *Palveluohjauksen prosessin kehittäminen*

Mittari: Malli tehty/ei tehty

5. *Rai-arvioinnin käyttöönotto palvelutarpeen arvioinnin pohjana hoidon laadun ja kustannustehokkuuden parantamiseksi.*

Mittari: Käytössä/ei käytössä

6. *Ikäihmisten neuvolapalveluiden kehittäminen ja niistä tiedottaminen*

Mittari: Asiakaskontaktit.

Kotihoito

6. *Hoito- ja palvelusuunnitelmien päivittämiseen systemaattinen toimintamalli.*

Mittari: Toimintamalli käytössä/ei käytössä.

Terveyskeskuksen osasto

7. *Hoitojaksojen lyheneminen.*

Mittari: Hoitojaksojen pituus 2017-2018.

Tehostettu palveluasuminen:

8. *Palveluasumisen toimintakulttuurin vakiinnuttaminen yhtenäiseksi*

Mittari: Yksiköiden henkilöstön yhteiset kehittämispalaverit neljä kertaa vuodessa

9. *Hoidon ja palvelun suunnittelun ja kirjaamisen parantaminen.*

Mittari: Hoito- ja hoivahenkilöstö koulutettu Effica-hoitokertomuksen käyttämiseen. Palveluasumisen yksiköiden ajantasaiset hoitosuunnitelmat laadittuina yhteisen työkalun avulla.

	TP 2016	TA 2017	LTK:n esitys	TA 2018
Ulkoiset				
Toimintatuotot	3 280 793	3 018 800	3 071 520	3 290 300
Toimintakulut	-9 359 221	-9 670 500	-10 036 860	-9 816 590
Toimintakate	-6 078 429	-6 651 700	-6 965 340	-6 526 290
Sumupoistot	-8 754	-35 200	-42 900	-42 900
Sisäiset kulut	-2 725 972	-2 779 700		-2 794 100

Kehitysvammatyö

Kustannuspaikat tai vastuualueet: 5615, 5811 - 5813

Tilivelvolliset: vammaistyön johtaja

Toiminta-ajatus

Vammaispalvelujen tehtävänä on järjestää vammaispalvelulain ja kehitysvammalain mukaiset palvelut ja tukitoimet. Vammaispalvelulain tarkoituksena on edistää vammaisen henkilön edellytyksiä elää ja toimia muiden kanssa yhdenvertaisena yhteiskunnan jäsenenä. Vammaisella henkilöllä tarkoitetaan henkilöä, jolla vammasta tai sairaudesta johtuen on pitkäaikaisesti erityisiä vaikeuksia suoriutua arjen toiminnoista. Vammaistyön tavoitteena on edistää vammaisen henkilön itsenäistä selviytymistä ja vähentää vamman aiheuttamia rajoitteita tai esteitä. Vammaistyöhön voi ottaa yhteyttä, jos vamma tai sairaus aiheuttaa vaikeuksia esim. asumisessa, liikkumisessa tai kotona selviytymisessä.

Kehitysvammatyön tarkoituksena on edistää kehitysvammaisen henkilön sopeutumista yhteiskuntaan sekä turvata yksilöllisesti hänen tarvitsemansa kuntoutus, hoito ja huolenpito. Someron toimintakeskus järjestää työ- ja päivätoimintaa ensisijaisesti aikuisille kehitysvammaisille. Toimintamuotoja ovat avotyö, alihankinta- ja käsityöt sekä päivätoiminta.

Tuulentuvan ryhmäkodissa tarjotaan ympärivuorokautista asumista tukien kehitysvammaisen asiakkaan arjen toimintaa. Tuulentupa tarjoaa myös tilapäishoitoa kotona asuville sekä itsenäistä elämää harjoitteleville kehitysvammahuollon asiakkaille. Tuulentuvan ryhmäkodissa on 14 asuntoa. Tuulentuvan lisäksi asumista tarjotaan myös ohjatussa asumisessa. Ohjatussa asumisessa asiakkaat asuvat yksin tai yhdessä tavallisissa kerrostalo- tai rivitaloasunnoissa, joihin ohjatun asumisen työntekijät antavat yksilöllisen tarpeen mukaisia ohjaus- ja tukipalveluja.

Haasteet ja epävarmuustekijät

Vammaispalvelun asiakkaiden palvelun tarpeen ennustaminen on epävarmaa, koska asiakkaan palveluntarve voi tulla ajankohtaiseksi yllättäen vammautumisen myötä, tällöin isojakin ennakoimattomia kuluja voi aiheuttaa asunnonmuutostyöt, runsas henkilökohtaisen avun tarve tai palveluasuminen. Toisaalta vammaispalvelun piirissä jo olevien asiakkaiden tarpeita voidaan ennustaa pidemmällä aikavälillä. Haasteena vammaistyössä on ollut hankaluus löytää tilapäistä asumista asiakkaille mm. omaishoidon vapaiden ajalle. Someron kaupungin palveluissa ei ole tarjolla tilapäistä tai pitkäaikaista asumista vaikeavammaisille asiakkaille, jolloin nämä palvelut joudutaan ostamaan ulkopuolelta.

Kehitysvammahuollon haasteena lähivuosien aikana on ratkaista lisääntyvä asumispalvelujen tarve. Kehitysvammahuollon ohjatun asumisen piirissä on ikääntyviä asiakkaita, joiden fyysinen ja psyykinen toimintakyky heikentyy eikä asuminen nykyisen tuen turvin, nykyisillä resursseilla ole enää mahdollista. Ryhmäkoti Tuulentuvan asiakkaiden tarpeet ovat muuttuneet entistä haastavammiksi ja ohjaustyö vaatii entistä enemmän aikaa ja resursseja. Opiskelun päättäneitä nuoria aikuisia kehitysvammaisia asiakkaita asuu edelleen lapsuuden kodeissaan, koska heille ei ole Somerolla tarjolla sopivaa asumismuotoa. Kehitysvammaisten tukena olevi-

en omaisten ikääntyminen aiheuttaa myös haasteita kotona selviytymiselle. Toimintakeskuksessa heikentyvä toimintakyky asettaa haasteita toiminnan muokkaamiselle niin, että asiakkaille kyetään edelleen tarjoamaan nykyisten resurssien puitteissa mielekästä päivätoimintaa avun tarpeen lisääntymisestä huolimatta. Kehitysvammahuollossa haasteita asettaa myös autismikuntoutus, johon ei tällä hetkellä ole riittävää osaamista eikä resursseja. Autististen kehitysvammaisten henkilöiden asuminen ja kuntoutus ostetaan pääasiassa Varsinais-Suomen erityishuoltopiiriltä.

Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet

Toiminnan painopiste vammaispalveluissa on vammaispalvelulain mukaisten palveluiden tuottaminen. Kehittämistarpeena on löytää toimiva malli vaikeavammaisten tilapäisen asumisen / intervallihoidon tarpeisiin vastaamiseen ja palvelutarpeen arvioimisen kehittäminen yhteistyössä kotihoidon kanssa.

Kehitysvammahuollossa painopisteenä on asiakkaiden toimintakyvyn ylläpito ja kuntoutus. Toimintakeskuksessa kehittämistarpeena on myös toiminnan muuttaminen niin, että toimintakyvyltään heikentyneille asiakkaille kyetään tarjoamaan mielekästä päivätoimintaa kun työtoiminnassa toimiminen ei enää ole tarkoituksenmukaista. Asumisessa kehittämistarpeena on toiminnan vakiinnuttaminen. Tuulentuvassa ja ohjatussa asumisessa työn kehittäminen niin, että se vastaa paremmin asiakkaiden lisääntyneeseen avun tarpeeseen, kuitenkin huomioiden asiakkaiden itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen.

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet	TP 2016	TA 2017	Taloussuunnitelma		
			2018	2019	2020
Vammaispalvelu					
Kuljetuspalveluasiakkaat (kpl)	150	150	150		
Henkilökohtaisen avun saajat (päätos kpl)	40	50	50		
Vammaisille annetut avustukset (1000 €)	306	306	306		
Kuljetusavustukset (1000 €)	247	200	200		
Asiakaspalveluiden ostot muilta (1000 €)	55	55	55		
Vammaisten perhehoito (kpl)	1	2	2		
Omaishoidontuki, alle 65-vuotiaat (kpl)	30	30	30		
Kehitysvammahuolto					
Autetun asumisen paikat, ryhmäkoti (kpl)	14	14	14		
Ohjatun asumisen asiakkaat (kpl)	17	17	17		
Toimintakeskus, asiakasmäärä (kpl)	45	48	48		
Muu kehitysvammatyö					
Asiakaspalvelujen ostot kuntayhtymiltä (1000 €)	390	390	390		
Asiakaspalvelujen ostot muilta (1000 €)	197	198	198		

Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa

Tuulentuvan henkilöstöresurssin arviointi on kesken (elokuussa 2017). Tuulentuvan ryhmäkodin asuinpaikat eivät riitä tulevaan palveluntarpeeseen, joten arvioitava on myös, miten tulevaisuudessa pystytään turvaamaan tällä hetkellä vanhempiansa luona tai itsenäisesti asuvien enenevässä määrin palveluita tarvitsevien asumispalvelut.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2018

1. Vammaispalvelulain mukaisten palveluiden ja tukitoimien järjestämisessä erityinen huomio harkinnanvaraisten tukitoimien tarpeellisuuden arvioimiseen.

Mittari: Kustannukset 2016 - 2018.

2. Hoidon ja palvelun suunnittelun ja kirjaamisen parantaminen.

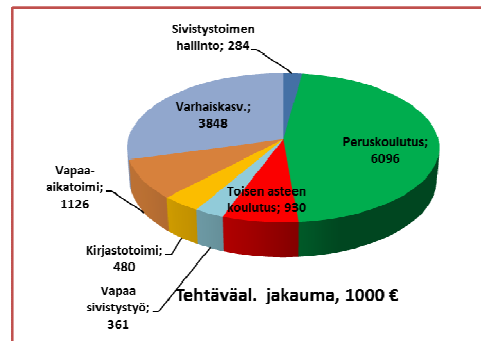
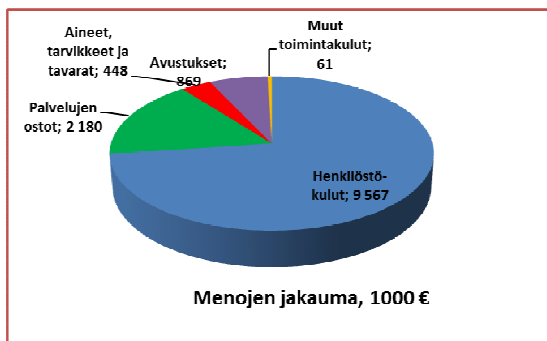
Mittari: Hoito- ja hoivahenkilöstö koulutettu Efficahoitokertomuksen käyttämiseen. Palveluasumisen yksiköiden ajantasaiset hoitosuunnitelmat laadittuna yhteisen työkalun avulla.

	TP 2016	TA 2017	LTK:n esitys	TA 2018
Ulkoiset				
Toimintatuotot	224 816	201 200	206 205	206 400
Toimintakulut	-1 587 434	-1 459 200	-1 642 412	-1 639 870
Toimintakate	-1 362 618	-1 258 000	-1 436 207	-1 433 470
Sumupoistot	4 798	-4 400	0	0
Sisäiset tuotot	6 260	1500		1 500
Sisäiset kulut	-297 692	-292 900		-308 900

Olennaiset toiminnan muutokset suunnittelukaudella

Olennaisin toiminnanmuutos koskee asumista. Vuonna 2014 ohjattua asumista ryhdyttiin ohjaamaan enemmän yhteistyöhön Tuulentuvan ryhmäkodin kanssa. Samalla kehitettiin mallia, jossa ohjatun asiakkaiden tukipisteenä toimii Tuulentuvan ryhmäkoti, josta asiakkaat saavat tarvittaessa tukea ympärivuorokautisesti. Aikaisemmin ohjatussa asumisessa työskenteli yksi ohjaaja ja asiakkaat turvautuivat ohjaajan poissa ollessa toimintakeskuksen ohjaajiin. Toimintakeskus on avoinna vain arkisin klo 8-16 välillä. Nyt ohjatun asumisen ohjaaja tekee työvuoroja myös Tuulentuvan ryhmäkodissa ja Tuulentuvan ryhmäkodista muutama ohjaaja tekee työvuoroja myös ohjatussa asumisessa. Näin varmistetaan asiakkaiden kannalta tarpeeksi joustava työvuorosuunnittelu ohjattuun asumiseen, ohjaajan läsnäolo kaikkina päivinä, sekä kaikille asiakkaille riittävä tuki ja ohjaus. Em. toimintamallin ja Tuulentuvan ja toimintakeskuksen yhteistyön tiivistäminen ja edelleen kehittäminen ovat myös tulevan suunnitelmakauden keskeisiä toiminnallisia kehittämiskohteita.

Sivistyslautakunta

Sivistystoimen hallinto

Kustannuspaikat tai vastualueet: 60 sivistystoimi

Tilivelvolliset: Sivistysjohtaja

Toiminta-ajatus

Sivistystoimen visiona on osaava ja hyvinvoiva Somero. Arvoina ovat asiakaslähtöisyys, yhteistyö, hyvinvointi ja vastuullisuus.

Sivistystoimialan yhteisenä tavoitteena on tarjota laadukkaita palveluita kuntalaisille. Oman toiminnan jatkuva suunnitelmallinen kehittäminen ja tehostaminen ovat keskeisiä toimintaperiaatteita. Sivistystoimen kaikissa yksiköissä henkilökunnan pätevyysaste on korkea ja vaihtuvuus vähäinen.

Sivistystoimiston tehtävänä on huolehtia sivistystoimialan palvelujen järjestämiseen ja toteuttamiseen liittyvistä tehtävistä sekä sivistyslautakunnassa käsiteltävien asioiden valmistelusta ja päätösten toimeenpanosta.

Haasteet ja epävarmuustekijät

Sivistystoimialan keskeisenä haasteena ovat valtionosuusjärjestelmän uudistukset sekä valtioavustusten leikkaukset sekä rahoituspohjan muutokset. Hankkeiden valtionavustuksien myöntämisessä on siirrytty omarahoitusosuusjärjestelmään, mikä on avustuksesta riippuen 30-50% kokonaisrahoituksesta. Muutama vuosi sitten omarahoitusosuuksia ei ollut tai osuudet olivat vähäisiä. Palvelutuotannon ylläpitämisessä ja toiminnan kehittämisessä valtionavustukset ovat erittäin tärkeässä roolissa.

Haasteena on palvelurakenteen tarkoituksenmukaisen resurssoinnin suunnittelu pitkällä tähtäimellä. Lasten ikäluokkien on ennustettu laskevan tulevina vuosina Somerolla (n. 100-120:stä 70-75:een). Väestöennusteet eivät kuitenkaan ole pitäneet paikkaansa esim. varhaiskasvatuksessa. Kokonaisuudessaan varhaiskasvatuksen lapsimäärät tulevat pysymään suunnitelmakaudella pitkälti nykyisellä tasolla. Perusopetuksen oppilasmäärät laskevat suunnitelmakaudella. Lukion opiskelijamäärä puolestaan kasvaa. Tukea tarvitsevien lasten ja nuorten määrä on kasvussa, mikä heijastelee valtakunnallista ilmiötä.

Erityisenä haasteena on Someron sivistystoimialan vastaaminen palveluissaan digitalisaatioon. Erityisesti tämä koskee varhaiskasvatusta, kouluja ja kirjastoa. Uuden opetussuunnitelman toteutuminen käytännön tasolla edellyttää riittävää laitekantaa ja sen uusimista muutamana vuodelle, toimivia yhteyksiä sekä henkilöstön koulutusta. Opetustoimen tv-t-strategia valmistui keuhävällä 2017.

Uuden opetussuunnitelman jalkauttaminen esi- ja perusopetuksessa sekä lukiossa, mutta myös Kiiruun tulevan koulukeskuksen toimintakulttuurin luominen, haastavat johtamista ja henkilöstön kouluttamista.

Sivistystoimessa toimitilat, erityisesti varhaiskasvatuksessa, ovat asettaneet haasteita toiminnalle.

Sote- ja maakuntauudistuksen myötä kuntien sivistys- ja hyvinvointirooli tulee korostumaan entisestään. Uudistukseen valmistautumisessa on paljon avoimia kysymyksiä, mitkä luovat haasteita suunnittelulle kunnassa.

Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet

Varhaiskasvatus siirtyi sivistystoimialalle 1.1.2015. Varhaiskasvatuksen organisaation kehittäminen osana sivistystoimea ja synergiaetujen saavuttaminen ovat keskeisenä toiminnan tavoitteena edelleen suunnitelmakaudella.

Sivistystoimen hallinto on yhdessä varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukion vastuualueiden kanssa valmistellut vuoden 2017 aikana koulutuksenjärjestäjän kehittämissuunnitelmaa eli Kuntakesua. Suunnitelman on määrä valmistua joulukuussa 2017 ja sen otetaan käyttöön vuonna 2018. Kehittämissuunnitelma yhdistää kunnan omat kehittämistarpeet valtakunnallisiin Opetushallituksen kehittämislinjauksiin. Kehittämissuunnitelma tulee olemaan osana uutta Someron kaupunkistrategiaa, jota parhaillaan työstetään. Kehittämissuunnitelman sisältönä ovat oppiminen, henkilöstön osaaminen, hyvinvointi ja johtaminen. Kehittämissuunnitelmaan sisältyy muun muassa sivistystoimialan esimiestyön/johtamisen kehittäminen (yhteisöllinen johtaminen). Johtamisen tukeminen on erittäin tärkeää uusien opetussuunnitelmien käyttöönotossa. Johtamisen rooli on merkittävä myös muun muassa työhyvinvoinnissa, johon sivistystoimiala panostaa suunnitelmakaudella.

Kehittämissuunnitelmaan linkittyy myös tv-t-strategian käyttöönotto. Opetustoimen tv-t-strategia hyväksyttiin vuonna 2017. Perusopetuksessa 1.8.2016 käyttöön otetussa opetussuunnitel-

massa paikallisena painopistealueena on tieto- ja viestintäteknologia. Merkittävänä kehittä-
miskohteena on pystyä vastaamaan uuden opetussuunnitelman yhteen keskeisimmistä tavoit-
teista – tieto- ja viestintäteknologiateknologian osaamiseen. Tieto- ja viestintäteknologiaa tulee
sisällyttää opetussuunnitelman mukaisesti monipuolisesti oppilaan oppimiseen. Jotta tavoit-
teeseen päästään, varhaiskasvatuksessa ja kouluilla tulee olla riittävä laitekanta ja toimivat yh-
teydet. Lukiolla tulee olla riittävät valmiudet sähköisten ylioppilaskirjoitusten toteuttamiseen.
Tarvitaan myös uusien toimintamallien kehittämistä opetusteknologian ja digitaalisten oppima-
teriaalien käyttöönottoon opetushenkilöstöä kouluttamalla. Tavoitteena on oman henkilöstön
osaamisen hyödyntäminen (muun muassa pedagogisina tukihenkilöinä).

Merkittävin investointikohde, Kiiruun oppimiskeskuksen uudisrakennus, valmistuu tammikuus-
sa 2018. Tulevan rakennuksen käyttöönotto ja siihen liittyvä suunnittelu ovat keskeisiä asioita
sivistystoimessa vuotena 2018.

Sivistystoimelle suunnattujen testamenttivarojen käyttösuunnittelu ja käyttöönotto ovat keskei-
siä tavoitteita suunnitelmakaudella.

Sote- ja maakuntauudistuksen myötä kuntien sivistys- ja hyvinvointirooli tulee korostumaan
entisestään. Sivistystoimiala on suunnitelmakaudella mukana uudistukseen liittyvässä suunnit-
telussa ja osallistuu uudistukseen liittyvään LAPE -hankkeeseen.

Liikuntapalveluissa valmistellaan liikuntastrategia. Se otetaan käyttöön vuoden 2018 aikana.
Strategian myötä tarkastellaan palvelun järjestämismallia.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2018

1. ***Vuonna 2017 laaditun Kuntakesun eli koulutuksen järjestäjän kehittämissuunnitelman jalkauttaminen*** (varhaiskasvatus, esiopetus, perusopetus, lukio) (talousarvion laadinnan aika- na kesken)

- mm. laatu järjestelmän luomisen valmistelu (valmis vuonna 2019)
- opetussuunnitelmien ja varhaiskasvatussuunnitelman jalkauttaminen

Mittari: Mm. koulutukset, kyselyt

2. ***Koulukuljetusten kilpailuttaminen ja kuljetusoppaan päivittäminen***

Mittari: Koulukuljetuksen kilpailutusasiakirjat ja kuljetusopas valmiina 2018 loppuun mennessä.

3. ***Testamenttirahoitusten yhteneväiset käyttösuunnitelmat ja rahoituksen käyttöönotto eri vastuualueilla.***

4. ***Koulukuljetusten optimointi siten, että koulumatka-ajat ovat kohtuullisia.***

Mittari: Koulumatka-aika enintään 2 tuntia.

5. ***Koulu- ja varhaiskasvatusverkkoselvitys (Tavoite poistettu 26.2.2018 § 6)***

Korvaava tavoite:

5. ***Sote- ja maakuntauudistukseen valmistautuminen sivistystoimialalla.***

- LAPE –hanke (lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma)
- hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Mittari: Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma valmis.

Oppimisympäristöselvitys toteutetaan vuoden 2019 aikana.

	TP 2016	TA 2017	LTK:n esitys	TA 2018
Ulkoiset				
Toimintatuotot	148	100	100	100
Toimintakulut	-265 398	-276 460	-284 380	-283 600
Toimintakate	-265 250	-276 360	-284 280	-283 500
Sisäiset kulut	-29 140	-29 900	-29 900	-28 700

Olennaiset toiminnan muutokset suunnittelukaudella ja perustelut määrärahojen muutoksille.

Yhdessä varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukion kanssa ollaan luomassa yhteistä paikallisen koulutuksen järjestäjän kehittämissuunnitelmaa (KuntaKesu). Yhteisten arvojen ja vision kautta luodaan paikallisia kehittämisen sisältöalueita Opetushallituksen linjausten mukaisesti. Kehittämissuunnitelma saatetaan käytäntöön vuosina 2018-2020. Vuoden 2018 aikana suunnitelman käyttöönotto edellyttää määrärahaa laatukoulutuksiin yhteisen laatujärjestelmän luomiseksi, mikä on huomioitu talousarviossa asiakaspalveluiden ostossa. Perusopetuslain 21 §:n mukaisesti koulutuksenjärjestäjän tulee arvioida antamaansa koulutusta.

Koulukuljetuksien kilpailutusta valmistellaan vuoden 2018 aikana. Joukkoliikenteen ja liikennöitsijöiden vähenemisen myötä koulukuljetusten kustannukset ovat nousseet tuntuvasti viimeisten vuosien aikana. Jotta kilpailutuksella saavutetaan kustannustehokkaita ratkaisuja, käytetään kilpailutuksen valmistelussa ulkopuolista koulukuljetusten asiantuntijapalvelua. Asiantuntijapalvelulle on varattu määräraha talousarvioon.

Uuden Kiiruun koulukeskuksen vihkiäistilaisuuteen on varattu myös määräraha sekä LAPE -hankkeelle omarahoitusosuus (mukana kaikki Varsinais-Suomen kunnat).

Peruskoulutus

<p>Kustannuspaikat tai vastualueet: 6100 Peruskoulutus</p> <p>Tilivelvolliset: Rehtorit/koulunjohtajat, sivistysjohtaja</p>
<p>Toiminta-ajatus</p> <p>Somerolla annetaan laadukasta perusopetusta.</p>
<p>Haasteet ja epävarmuustekijät</p> <p>Uuden opetussuunnitelman oppimiskäsityksen ja tavoitteiden saattaminen käytäntöön koulujen arjessa, toimintakulttuurissa (mm. laaja-alaiset ja monialaiset kokonaisuudet, ilmiöpohjainen oppiminen). Uusi opetussuunnitelma haastaa toimintasuunnitelmien entistä parempaan suunnitteluun, mutta myös prosessinomaisuuteen lukuvuoden aikana huomioiden oppilaiden ja huoltajien osallisuus. Uusi opetussuunnitelma haastaa myös nykyisten oppimisympäristöjen tarkasteluun. Haasteena on miten uudentyyppisen opettajuuden, opetuksen, oppimisen ja opiskelun prosesseja voidaan tukea entistä enemmän vanhoja oppimisympäristöjä muokkamalla avoimimmiksi ja uudellaisiksi.</p> <p>Palvelutuotannon ylläpitämisessä ja toiminnan kehittämisessä valtionavustukset ovat erittäin tärkeässä roolissa. Valtionavustusten leikkaukset vaikuttavat perusopetuksen järjestämiseen tuntuvasti tulevina lukuvuosina. Nykyisissä valtionavustuksissa omarahoitusosuudet ovat 30-50%.</p> <p>Tukea tarvitsevien lasten ja nuorten määrä on Somerolla kasvanut vuosi vuodelta. Osittain tuen tarve johtuu perhekotien suuresta määrästä Somerolla. Koulujen tulee pystyä tarjoamaan välittömästi koulupaikka esim. äkillisesti Somerolle sijoitettaville lapsille ja nuorille. Myös maahan-</p>

muuttajataustaisten oppilaiden määrä on Somerolla lisääntynyt, minkä johdosta S2-kielen opetuksen järjestämiseen tullaan tarvitsemaan resurssointia. Väestöennusteiden mukaan ikäluokat pienenevät n. 100 - 120:stä n. 70 - 75:een lähivuosina. Toimintojen suunnittelu ennusteiden valossa on haastavaa, sillä muuttoliike ei ilmene ennusteista.

Koulujen laitakantaa on lisätty sekä uusittu lukuvuosina 2015-2017. Lautakunnan investointiesityksen 2018 mukaan laitekantaa lisätään vielä ensi vuotena opetustoimen tvt-strategian mukaisesti. Laitekanta tulee uusia 3-4 vuoden päästä.

Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet

Koulutuksen järjestäjän kehittämissuunnitelma (Kuntakesu) on valmisteilla vuoden 2017 aikana ja suunnitelma saatetaan päätökseen vuoden loppuun mennessä. Suunnitelmaa jalkautetaan seuraavina vuosina 2018-2020. Suunnitelma tulee sisältämään aihealueena oppimisen, henkilöstön osaamisen, hyvinvoinnin sekä johtamisen.

Uudet opetussuunnitelmat otettiin käyttöön alakouluissa 1.8.2016 ja yläkoulussa vaiheittain vuosina 2017-2019. Painopisteenä perusopetuksessa on paikallisen opetussuunnitelman jalkauttaminen. Keskeisenä kehittämistarpeena on koulujen toimintakulttuurin vastaaminen ops:n oppimiskäsitykseen ja tavoitteisiin. Ops-prosessissa keskeistä on pedagogisen johtajuuden tukeminen. Sivistystoimiala tulee täten panostamaan esimieskoulutukseen tulevina vuosina (osana Kuntakesua).

Yläkoulu siirtyy uuteen koulurakennukseen talvella 2018. Uuteen rakennukseen siirryttäessä on tärkeää luoda hyvin toimiva, uusi toimintakulttuuri yhdessä lukion, Somero-opiston ja nuorisotoimen kanssa. Uuteen rakennukseen siirryttäessä luodaan erilaisia toimintaohjeita, jotka otetaan käyttöön vuoden 2018 aikana.

Opetustoimessa laadittiin tvt-strategia vuonna 2017. Strategian jalkauttaminen on kehittämistarpeena tulevina vuosina 2018-2020.

Painopisteenä on suunnitelmakaudella koulupäivän liikunnallistaminen. Liikkuva koulu –hanke käynnistyi alakouluissa elokuussa 2017. Hanke käynnistyy myös yläkoulussa 2018. Hankekautsi päättyy kevätlukukaudella 2020.

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet	TP 2016	TA 2017	Taloussuunnitelma		
			2018	2019	2020
Perusopetuksen oppilasmäärä (kpl)	881	857	845	800	779
Mittarit					
Suoritettavoitteet:					
Peruskoulun päättäneistä jatkopaikan saaneet oppilaat					
Toiminnan laajuus/ Oppilasmäärät					
Alakoulut	556	531	530	508	505
Yläkoulut	325	327	314	294	276
Henkilöstö tehtäväalueittain					
Rehtorit/koulunjohtajat ja opettajat	75/68	69	69		
*(Resurssiopettaja ja osa-aikainen erityisopettaja hankerahoituksella)	*	*	*		
Kuraattori ja koulupsykologi	2	2	2		
Koulunkäynninohjaajat	23	23	23		
Koulunkäynninohjaaja hankerahoituksella (osalla ohjaajista palkka laskutetaan kotikunnilta)	1				
Toimistohenkilöstö	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6

Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresurssissa

Yläkoulun oppilasmäärän kasvun myötä (+ 37 oppilasta lukuvuodesta 2015-2016) erityisopetukseen on tarvittu lisäresurssia. Yläkoulussa toimii hankerahoituksella osa-aikainen erityisopettaja. Oppilasmäärän kasvun ja yläkoulun opettajien suurten tuntimäärien vuoksi koululle on tarvittu määräaikainen tuntiopettaja (äidinkieli, kielet). Tuntiopettajan tarve on myös lukuvuotena 2018-2019, ja se on huomioitu talousarviossa.

S2-kielen (Suomi toisena kielenä) opettaja on palkattu määräaikaaisesti lukuvuodesta 2013-2014 lähtien. Somerolle on muuttanut viime vuosina entistä enemmän maahanmuuttajalapsia (20.9.2017 yhteensä 37 oppilasta) ja S2-kielen opettajan tarve on näin ollen vahvistunut. Osalla maahanmuuttajaoppilaista ei ole koulupolkua aloittaessaan minkäänlaista suomenkielen taitoa. Sivistyslautakunta tulee esittämään loppusyksystä 2017 kaupunginhallitukselle ja –valtuustolle tehtävän vakinaistamista.

Perusopetuksessa on ollut vuosia keskimäärin viisi (5) määräaikaista koulunkäynninohjaajaa lukuvuodessa, joista lähes kaikki ovat olleet oppilaiden henkilökohtaisia ohjaajia. 2-3 määräaikaisen ohjaajan tehtävät esitetään loppusyksystä 2017 myös vakinaistettavaksi.

Pitkäjärven koulussa on täyttämättä yksi luokanopettajan virka.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2018

1. Vuonna 2017 laaditun Kuntakesun eli koulutuksen järjestäjän kehittämissuunnitelman jalkauttaminen (laadinta talousarvion valmistelun aikaan käynnissä)

- mm. laatujärjestelmän luomisen valmistelu (valmis vuonna 2019)
- opetussuunnitelman jalkauttaminen

Mittari: Mm. koulutukset, kyselyt

2. Koulupäivän liikunnallistamisen edistäminen

- Elokuussa 2017 käynnistyneen Liikkuva koulu –hankkeen jalkauttaminen yksiköissä

Mittari: Kouluterveyskysely, Liikkuvan koulu –hankkeen mittarit, koulujen toimintakertomukset (osio Liikkuva koulu –hankkeen toteuttamisesta)

3. Tvt-strategian jalkauttaminen

- Vuonna 2017 hyväksyttiin opetustoimen tvt-strategia ja syksyllä 2017 strategiaan liitetään käytännön tasolle ns. reseptiohjeet

Mittari: tvt-strategia otettu käyttöön kaikissa yksiköissä vuoden 2018 aikana

4. Yläkoulun siirtyminen Kiiruun koulukeskukseen

- toimintojen suunnittelu ja uuden toimintakulttuurin luominen uuteen rakennukseen yhdessä lukion, Somero-opiston ja nuorisotoimen kanssa
- rakennukseen muutto

Mittari: Toimintojen siirtyminen uuteen koulukeskukseen vuoden 2018 aikana, laaditut toimintaohjeet ja niiden käyttöönotto.

	TP 2016	TA 2017	LTK:n esitys	TA 2018
Ulkoiset				
Toimintatuotot	642 555	591 100	619 250	618 950
Toimintakulut	-6 186 066	-6 062 850	-6 111 970	-6 096 090
Toimintakate	-5 543 512	-5 471 750	-5 492 720	-5 477 140
Sumupoistot	-99	-38 000	-51 400	-51 400
Sisäiset kulut	-2 140 048	-2 093 900	-2 093 900	-2 843 700

Olellaiset toiminnan muutokset suunnittelukaudella ja perustelut määrärahojen muutoksille.

Talousarvion raamissa ei ole huomioitu henkilöstön palkkakustannuksissa yläkoulun oppilasmäärän kasvua (syyslukukausi 2016-kevtlukukausi 2018 + 37 oppilasta). Oppilasmäärän kasvu on otettu huomioon yläkoulun tuntikehyksessä. Palkkakustannuksiin on lisätty hankeavustusteinen osa-aikainen erityisopettaja erityisopetuksen tarpeen kasvun johdosta ja määräaikaisen tuntiopettajan palkkakustannukset tuntimäärän nousun myötä.

Uusi opetussuunnitelma otettiin käyttöön alakouluissa 1.8.2016 ja yläkouluissa käyttöönotto tapahtuu vuosina 2017-2019. Opetussuunnitelma muuttui olellisesti edellisestä, joten käyttöönotto on huomioitu muun muassa henkilöstön koulutusmenoissa koulutustarpeen lisääntyessä. Talousarviossa otetaan huomioon myös opetustoimen tvt-strategian mukaisesti opetuksen nopea digitalisointi ja sähköisten oppimisympäristöjen käyttöönotto, mitkä linkittyvät myös keskeisesti uuden opetussuunnitelman tavoitteisiin. Tvt-laitekanta tulee olla toiminnan edellyttämällä tavalla (kts. investointiesitys). Uuden opetussuunnitelman myötä on jouduttu hankkimaan uusia oppikirjasarjoja sekä sähköisiä oppimateriaaleja (esim. koodaus).

Vuoden aikana 2017 valmistettava koulutuksen järjestäjän kehittämissuunnitelma (Kuntakesu) otetaan käyttöön vuonna 2018. Talousarviossa on huomioitu kehittämissuunnitelmaan liittyen esim. henkilöstön työnohjauskulut.

Liikkuva koulu –hanke käynnistyi elokuussa 2017, ja hanke on 3-vuotinen. Vuodelle 2018 hankkeelle on varattu omarahoitusosuudeksi 8 000 €.

Uuden Kiiruun koulukeskuksen kirjaston hankintoihin on varattu 8 000 €.

Toisen asteen koulutus

<p>Kustannuspaikat tai vastualueet: 6211 Lukio Tilivelvolliset: Lukion rehtori</p>
<p>Toiminta-ajatus Someron lukiossa annetaan laadukasta opetusta.</p>
<p>Haasteet ja epävarmuustekijät Lukion oppilasmäärä pysynee vakaana lähivuosina pienistä vuosittaisista vaihteluista huolimatta. Erityisenä haasteena lukiossa ovat vaihteittain käyttöön otettavat sähköiset ylioppilaskirjoitukset. Sähköiset ylioppilaskirjoitukset edellyttävät opiskelijoilta perinteisen tiedollisen osaamisen lisäksi eri tietokoneohjelmien sujuvaa käyttämistä. Opiskelijoiden lisäksi sähköiset ylioppilaskirjoitukset tuovat haasteita myös opettajille. Kurssisisältöjen lisäksi opettajien tulee ohjata oppilaita sisäistämään tarvittavien tietokoneohjelmien käyttötaidot. Sähköiset ylioppilaskirjoitukset ovat lisänneet tuntuvasti työmäärää. Haasteena lukiossa on myös valtion rahoituksen pieneneminen, lisääntyvä erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden määrän kasvu, joka lisää erityisopetuksen ja erityisjärjestelyiden tarvetta, ja yo-kokeen merkityksen kasvu pääsykokeita korvaavina kokeina. Muutto uuteen koulurakennukseen tuo tarpeen käytäntöjen uudelleen arviointiin.</p>
<p>Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet Ensisijaisena toiminnan painopisteenä on sähköisiin ylioppilaskokeisiin valmistautuminen, koska vaihteittain kirjoitettavia aineita siirtyy sähköiseen muotoon ja samalla kokeet uudistuvat myös sisällöllisesti. Painopisteenä on opiskelijoiden valmiuksien lisääminen suorittaa uuden tyyppisiä yo-kokeita. Sähköisten oppimisympäristöjen monipuolinen käyttöönotto ja muutenkin teknologian opetuskäytön kehittäminen siten, että eri oppiaineissa voidaan käyttää entistä monipuolisempia opetusmenetelmiä.</p> <p>Painopisteenä vuonna 2018 on myös Kiiruun koulurakennukseen muuttoon liittyvä suunnittelu</p>

ja valmistelutyö sekä muutto.

Koulutuksen järjestäjän kehittämissuunnitelman (Kuntakesu) jalkauttaminen on myös keskiössä. Lukiossa kehitetään mm. laadunhallintaa. Uuden opetussuunnitelman jalkauttamista kehitetään myös tulevina vuosina.

Tulevina vuosina lisätään ja monipuolistetaan huoltajayhteistyötä sekä lukion markkinointia (vuonna 2019 toiminnallisina tavoitteina).

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet	TP 2016	TA 2017	Taloussuunnitelma		
			2018	2019	2020
Toiminnan laajuus/lukion oppilasmäärä	141	145	147	164	163
Mittarit					
Toiminnan laajuus					
Lukiolaisten määrä (kts. edellä)	141	145	147	164	163
Henkilöstö	10	9	10	10	10
Suoritetavoitteet					
Ylioppilaiden määrä/hylätyt	42/0	47/0	0 %	0 %	0 %
Lukion keskeyttäneet	3,5 %	2,0 %	<2,0 %	<2,0 %	<2,0 %

Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa

Lukion rehtorin virka täytetään keväällä 2018. Kyseisen päätöksen pohjalta arvioidaan määräaikaisen tuntiopettajan vakinaistaminen.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2018

1. Uuteen Kiiruun koulukeskukseen siirtyminen ja siihen liittyvä suunnittelutyö

Mittari: Lukion toiminta aloitettu uudessa rakennuksessa, toimintaohjeet ja niiden käyttöönotto.

2. Koulutuksenjärjestäjän kehittämissuunnitelman (Kuntakesun) jalkauttaminen (laadinta on kesken talousarvion tekemisen aikana)

- Mm. arvioinnin monipuolistaminen vastaamaan uuden opetussuunnitelman vaatimuksia
- Laadunhallinnan kehittäminen (2018-2019)

Mittari: Uudistettujen arviointikäytänteiden opiskelijakysely, arviointikäytänteiden uudistuminen, koulutukset

3. TVT-strategian jalkauttaminen - tvt:n käytön kehittäminen

- Sähköisesti tehtävien kokeiden onnistuminen teknisesti ja opiskelijoiden osaaminen toimia kurssi- ja yo-kokeissa

Mittari: Opiskelijakysely ja tv-taitotasotestaukset

	TP 2016	TA 2017	LTK:n esitys	TA 2018
Ulkoiset				
Toimintatuotot	12 067	11 100	11 100	11 100
Toimintakulut	-999 903	-969 450	-932 660	-929 970
Toimintakate	-987 835	-958 350	-921 560	-918 870
Sumupoistot	-11 666	-11 700		0
Sisäiset kulut	-315 501	-294 900	-294 900	-674 800

Vapaa sivistystyö

Kustannuspaikat tai vastualueet: 6511 Somero-opisto, kansalaisopistotoiminta					
Tilivelvolliset: Sivistysjohtaja					
Toiminta-ajatus Somero-opistossa järjestetään lähipalveluna monipuolista vapaan sivistystyön lain mukaista toimintaa, avointa yliopisto-opetusta ja taiteen perusopetusta sekä tuotetaan elämänpituisen oppimisen mahdollistavia palveluita paikallisen (Somero ja Koski TI) historian ja kulttuurin lähökohdista tulevaisuuteen suunnaten.					
Haasteet ja epävarmuustekijät <ul style="list-style-type: none"> • väestön vanheneminen • pedagogisesti pätevien tuntiopettajien rekrytointiongelmat • tuntiopettajien pätkätyöt ja työyhteisöön sitoutuminen • vakinaisen henkilökunnan vähäisyys – toiminnan haavoittuvuus • uusiin tiloihin siirtyminen 					
Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet <ul style="list-style-type: none"> • ikääntyvän väestön hyvinvoinnin edistäminen ja terveyttä ja hyvinvointia edistävän koulutuksen kehittäminen • pitkäaikaistyöttömien ja nuorten työttömien syrjäytymisen ehkäiseminen ja työelämävalmiuksia edistävän koulutuksen kehittäminen • lapsille ja nuorille suunnatun kädentaitojen opetuksen kehittäminen yhteistyössä koulujen kanssa (motorisia valmiuksia tukevat kurssit – koululaisten kerhotoiminta) • opiston roolin selkiyttäminen liikunnanopetuksen järjestäjänä • visuaalisen taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman uudistaminen • tuntiopettajien pedagogisen osaamisen ja erilaisten opetusmenetelmien ja –taitojen kehittäminen ja hyödyntäminen (esim. verkko-opetus) • yhteistyön kehittäminen paikallisten ja alueellisten toimijoiden, kuten Someron ja Kosken hallintokuntien, alueen muiden oppilaitosten sekä yhdistysten ja järjestöjen kanssa, erityisenä kehittämiskohteena yhteistyö Someron ja Kosken lukioiden kanssa • uusiin opetustiloihin siirtymisen valmistelu ja toteutus sekä toimintakulttuurin luominen 					
Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet	TP 2016	TA 2017	Taloussuunnitelma		
			2018	2019	2020
Opetustuntimäärä	4 873	5 000	5 000	5 000	5 000
Taiteen perusopetuksen opetustuntimäärä (sisältyy kokonaisopetustuntimäärään)	308	360	360	360	360
Opiskelijamäärä (netto)	1 472	1 400	1 400	1 400	1 400
Taiteen perusopetuksen opiskelijamäärä	67	74	70	70	70
Mittarit					
Nettokulut €/opetustunti (kuntien maksuosuus)	37,20	34,00	34,00	34,00	34,00
Bruttokulut €/opetustunti	87,08	85,00	85,00	85,00	85,00
Eläkeläisten osuus opiskelijoista (%)	30,9	30,0	30,5	30,5	31,0
Työttömien osuus opiskelijoista (%)	6,7	6,5	6,5	6,5	6,5
Alle 16-vuotiaiden osuus opiskelijoista (%)	21,4	20,5	20,5	21,0	21,0
Asiakastyytyvyisyys (asteikolla 1-5)	4,6	4,5	4,6	4,6	4,6

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2018

1. Lapsille ja nuorille suunnatun opetuksen kehittäminen yhteistyössä koulujen kanssa ja perintörahojen käyttömahdollisuuden selvittäminen (alakoululaisten kerhotoiminta)

Mittari: Kehittämisyhteistyö aloitettu
Perintörahojen käyttösuunnitelma tehty Somero-opiston osalta

2. Someron kaupungin liikuntastrategian valmisteluun osallistuminen ja Somero-opiston roolin määrittäminen liikunnanopetuksen järjestäjänä

Mittari: Somero-opiston rooli liikunnanopetuksen järjestäjänä määritelty ja kirjattu liikuntastrategiaan.

3. Kehittämissuunnitelman päivytyksen aloittaminen vuonna 2018 ja loppuun saattaminen vuonna 2019

Mittari: Päivitystyö aloitettu vuonna 2018.

4. Uuteen Kiiruun koulukeskukseen siirtyminen ja siihen liittyvä suunnittelutyö

Mittari: Somero-opiston toiminta aloitettu uudessa rakennuksessa, toimintaohjeet tehty ja otettu käyttöön.

	TP 2016	TA 2017	LTK:n esitys	TA 2018
Ulkoiset				
Toimintatuotot	96 208	94 000	97 400	97 400
Toimintakulut	-367 594	-370 200	-362 210	-361 150
Toimintakate	-271 386	-276 200	-264 810	-263 750
Sisäiset tuotot	2 111			
Sisäiset kulut	-57 283	-55 400	-55 400	-65 400

Kirjastotoimi

Kustannuspaikat tai vastualueet: 6611 Kirjasto					
Tilivelvolliset: Kirjastonjohtaja					
Toiminta-ajatus					
Yleisen kirjaston tehtävänä on:					
1) tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin;					
2) ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa;					
3) edistää lukemista ja kirjallisuutta;					
4) tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon;					
5) tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan;					
6) edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua. (Laki yleisistä kirjastoista 29.12.2016/1492, 6 §).					
Haasteet ja epävarmuustekijät					
Valtion- ja kuntatalouden muutokset (rahoitus); kirjastolain ja -asetuksen muutos; työn, opiskelun ja vapaa-ajan käyttömuotojen muutosten ja informaatioteknologian kehityksen vaikutukset kirjaston käyttöön.					
Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet					
<i>Painopisteet:</i> laadukkaat kokoelmat ja palvelut, riittävä ja koulutettu henkilöstö, yhteistyöverkostot.					
<i>Kehittämistarpeet:</i> esillepanon kehittäminen, sähköinen aineisto, osaamisen jakaminen, työskentelyprosessien ja työvälineiden käytön tehostaminen.					
Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet	TP 2016	TA 2017	Taloussuunnitelma		
			2018	2019	2020
Kokoelman koko (1000 kpl)	106	105	100	100	100
Lainaukset (1000 kpl)	154	160	150	150	150
Fyysiset käynnit (1000 kpl)	118	125	115	115	115
Verkkokäynnit (1000 kpl)	23	25	27	30	33
Oheistoiminnat kpl (käyttäjäkoulutukset, näyttelyt, tapahtumat)	179	150	180	180	180

Mittarit					
Hankinnat/asukasluku/1000	528	545	530	530	530
Lainaus/asukas	17	18	17	17	17
Käynnit/asukas	13	13	13	13	13
Lainan hinta	4,3	4,5	4,5	4,5	4,5
Taloudellisuus (=henkilöstökulut + aineistokulut)/ (käynnit+lainaus)	1,5	1,5	1,7	1,7	1,7

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2018

1. Laadukas kirjastotoiminta

Mittari: Valtakunnalliset vertailuluvut

2. Alle kouluikäisille suunnattavien palveluiden kehittäminen

- Alakoulu yhteistyössä hyväksi havaittujen käytäntöjen käyttöönotto myös varhaiskasvatuksen kanssa tehtävässä yhteistyössä.

Mittari: Varhaiskasvatuksen henkilökunnalle suunnattu tiedotus (esim. vierailut jokaisessa toimipisteessä); varhaiskasvatusikäisten kirjastopolun konseptointi ja käyttöönotto; varhaiskasvatuksen ryhmäkäyntien määrä; lapsille suunnattujen tapahtumien määrä ja kävijämäärä; uusien yhteistyötahojen (esim. neuvola) kanssa aloitettu toiminta.

3. Atk-taitoihin ja muihin nyky-yhteiskunnan kansalaistaitoihin liittyvän opastuksen laajentaminen

1. Mittari: Järjestetyn opastuksen määrä, kävijämäärä ja kävijäpalaute; henkilökunnan osaaminen.

	TP 2016	TA 2017	LTK:n esitys	TA 2018
Ulkoiset				
Toimintatuotot	18 951	12 000	12 106	12 100
Toimintakulut	-491 064	-476 490	-480 534	-479 500
Toimintakate	-472 113	-464 490	-468 428	-467 400
Sisäiset kulut	-228 060	-230 000	-230 000	218 900

Vapaa-aikatoimi

<p>Kustannuspaikat tai vastualueet: 6711, 6811, 6812, 6813, 6911</p> <p>Tilivelvolliset: Someron Liikunta ry, nuorisotyöntekijät, etsivä nuorisotyöntekijä, sivistysjohtaja, (Someron Kulttuuri ry)</p>
<p>Toiminta-ajatus</p> <p>Liikuntatoimi</p> <p>Jokaisella somerolaisella on mahdollisuus liikkua ja harrastaa parhaassa liikuntaympäristössä.</p> <p>Nuorisotoimi</p> <p>Nuorisotoimi tarjoaa Someron nuorille (alle 29-vuotiaille) laadukkaita ja monipuolisia vapaa-ajan palveluita yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Toiminnot suunnitellaan nuorille ja nuorten kanssa yhdessä mahdollisuuksien mukaan nuoria kuunnellen.</p> <p>Etsivä nuorisotyö tarjoaa tukea ja ohjausta 15-29 -vuotiaille nuorille, jotka ovat ilman opiskelutyöpaikkaa. Tarkoitus ohjata nuoret oikeiden palveluiden piiriin.</p>

Kulttuuritoimi

Someron Kulttuuri ry on yhdessä Someron kaupungin kanssa perustettu kulttuuriharrastamisen kattojärjestö. Sen tehtävänä on edistää kulttuuriharrastusta ja tuottaa kulttuuripalveluja toiminta-alueellaan yhteistyössä jäsenyhdistystensä sekä alueen muiden toimijoiden kanssa.

Haasteet ja epävarmuustekijät**Liikuntatoimi**

Korkeatasoisten liikuntapalvelujen turvaaminen kustannustehokkaasti myös tulevaisuudessa. Haasteena vähän liikkuvien liikunta-aktiivisuuden lisääminen ja vapaaehtoistoimijoiden määrän riittävyys seuratoiminnassa.

Nuorisotoimi

Nuorisotoimen suurimmat haasteet ovat henkilöstön hajautuminen yhteisten toimistotilojen puuttuessa, uusien tilojen käyttöönotto sekä nuorten saaminen toimintojen piiriin. Nuorisotoimi siirtyy talven 2018 aikana uusiin tiloihin uuteen koulukeskukseen. Uusien tilojen käyttöönotto ja niiden riittävyys toiminnan järjestämiselle sekä bänditiloiminnan tilaratkaisut (perintövarojen käyttösuunnitelma) mahdollisessa erillisessä tilassa ovat suuri haaste.

Nuorten saaminen osallistumaan heille järjestettyihin tilaisuuksiin on suuri haaste. Nuorten osallistaminen ja markkinoinnin kohdentaminen nuorten käyttämiin kanaviin on ensiarvoisen tärkeää. Nuorten saaminen myöskin nuorisotilalle on haaste, joka on ilmiönä tuttu myös osassa ympäruskuntia. Hyvien käytäntöjen levittäminen onkin seudullisella yhteistyöllä tärkeää.

Vuonna 2017 aloitetun ZempPARI-toiminnan rahoituksen turvaaminen tulevina vuosina on tärkeää. Nuorisotoimen toiminnan digitaalisuus on edennyt mm. pelinkehitys- ja ohjelmointikurssien ja kerhojen kautta. Haasteena on kaupungin laitteiston ikä ja painotus toimistotyökentelyyn visuaalisten toimintojen sijasta.

Etsivä nuorisotyö:

Haasteena on ollut toimitilojen hajaantuminen nuorisotoimen sisällä, kun työntekijät sijaitsevat eri pisteissä. Uusien tilojen käyttöönotto voi olla asiakkaille haastava, koska toimipiste sijaitsee koulun tiloissa, jotka osa asiakkaita voi kokea ahdistavana paikkana.

Asiakastyön haasteena on, ettei Somerolla ole esim. nuorten työpajatoimintaa. Asiakaskunnalle ei ole mitään paikkaa, jonne heidät voisi ohjata esim. pitkien sairauslomien aikana tai silloin, kun opiskelemaan lähteminen tai töihin meno eivät ole ensisijaisia vaihtoehtoja.

Kulttuuritoimi

Kulttuuri- ja liikuntapalvelujen ulkoistamisen myötä yhteistyön merkitys Someron Kulttuuri ry:n ja Someron Liikunta ry:n sekä muiden toimijoiden välillä korostuu. Myös uusien vapaaehtoisten löytäminen on tärkeää. Tulevina vuosina on keskityttävä toiminnan sopeuttamiseen, myös ulkoisissa palveluissa, kiristyvää taloustilanne huomioiden. Kulttuuri ry on vakinaistanut paikansa ja tavoitteena on toimia alueen suurimpana kulttuuripalveluiden tuottajana jatkossakin. Sijaisten vaihtuvuus asettaa omat haasteensa toiminnalle.

Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet**Liikuntatoimi**

Kaupungin liikuntastrategian laatiminen ja käyttöönotto

- Terveyttä edistävän liikunnan lisääminen
- Liikuntaneuvonta

Liikunta ry:n painopisteenä on sopimuksen mukaisesti liikuntapaikkojen hoito ja ylläpito, liikuntapalvelujen tuottaminen sekä seurayhteistyö

Liikunta ry:n painopisteenä on myös koulu yhteistyön tiivistäminen Liikkuva koulu –hankkeen tiimoilta. Hanke käynnistyi elokuussa 2017 ja päättyi keväällä 2020.

Monitoimitalon peruskorjauksen suunnittelua varten nimetään ohjausryhmä ja käynnistetään suunnittelutyö.

Yhdistyksen oman varainhankinnan suhteellisen osuuden lisääminen mm. palvelutarjontaa lisäämällä. Henkilöstöressin lisääminen ohjattuun liikuntaan

Nuorisotoimi

Vuonna 2018 toiminnan painopisteet ovat nuorisotoimen kehittämissuunnitelman jalkauttaminen sekä siirtyminen uusiin tiloihin ja toimintojen käynnistäminen niissä.

Hyvin alkaneita ZempPARI-toimintaa, matalankynnyksen liikuntakerhoa sekä erilaisia ryhmätoimintoja vakiinnutetaan.

Pitkällä tähtäimellä nuorisotoimi laajentaa toimintojaan kaupungin keskusta-alueen ulkopuolelle yhteistyökumppanien kautta.

Kehittämiskohteena ovat etsivän nuorisotyön asiakaskunnalle soveltuvien toimintamuotojen kehittäminen. Vuoden 2018 aikana käynnistetään avoin ryhmätoiminta. Vuosien 2018-2019 aikana keskiössä on nuorten työpajan perustamisen selvittäminen (2018-2019).

Vuoden 2018 kehittämiskohteena on myös yhdistysten kanssa tehtävä yhteistyö.

Kulttuuritoimi

Someron Kulttuuri ry kehittää kaupungin kulttuuritoimintaa monipuolisten ja kaikkia ikäryhmiä palvelevien tapahtumien avulla. Yksittäisten tapahtumien lisäksi yhdistys järjestää kerho-, koulutus- ja kurssitoimintaa. Yhdistys järjestää tapahtumia itsenäisesti, mutta pääasiassa yhteistyökumppaniensa kanssa. Yhteistyötä paikkakunnan toimijoiden kanssa on kehitetty viime vuosina onnistuneesti ja saavutettuja kumppanuuksia ylläpidetään samalla, kun uusia synergiaetuja haetaan.

Someron Kulttuuri ry järjestää vuosittain vähintään 15 tapahtumaa yhteistyökumppaneineen tai itsenäisesti. Vuonna 2018 suurimman huomion tulee viemään Kiiruun tilan vapautuminen kulttuurikäyttöön. Tilan kehittäminen sekä kulttuuritoiminnan alkuun saattaminen vaativat paljon resursseja, minkä vuoksi yhdistys harkitsee Leader-hankkeen hakemista. Myös vuonna 2017 valmistuneen kulttuuristrategian jalkauttamista, toteuttamista jatketaan.

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet	TP 2016	TA 2017	Taloussuunnitelma		
			2018	2019	2020
Liikuntatoimi					
Lipputulot:					
Uimahalli (1000 €)	192	196	200	200	
Kuntosali (1000 €)	29	28	30	32	
Ohjatut ryhmät (1000 €)	43	40	50	55	
Kulttuuritoimi					
Järjestettävien tapahtumien lukumäärä	20	20	15	15	15
Mittarit:					
Liikuntatoimi					
Kävijämäärät:					
Uimahalli (1000 henkeä)	78	80	80	80	
Kuntosali (1000 henkeä)	17	18	20	22	
Ohjatut ryhmät (1000 henkeä)					
Asiakastyytyväisyyskysely	4,6	>3,7	>3,7	>3,7	
Nuorisotyö					
Talotyön käyttäjämäärien kasvu (hlö/nuorten ilta)	0-8	10-15	15-20	15-20	15-20
Asiakasmäärät (etsivä nuorisotyö)	31	38	40	40	40
Kulttuuritoimi					
Tapahtumien kävijämäärät	7 000	7 000	5 000	5 000	5 000

Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa

Liikuntatoimi:

Yhdistyksen palvelutuotantorakenteisiin ei ole suunniteltu merkittäviä muutoksia vuodelle

2018. Henkilöstöresursseja on suunniteltu lisättäväksi liikunnanohjaukseen. Liikuntapalvelujen järjestämismallien arviointi sivistystoimessa / hoitosopimuksen päivittäminen 31.12.2018 mennessä.

Nuorisotoimi

Työntekijöiden roolit ja tehtävänkuvat selkiytyneet kehittämissuunnitelman mukaisesti.

Toinen nuorisotyöntekijä palannut opiskelemasta täyspäiväiseksi työntekijäksi

Etsivä nuorisotyö

Yhteistyö Ecotekolan työpajan kanssa on arvioitava henkilöstöressurssien suhteen.

Kulttuuritoimi:

Yhdistyksellä on palkattu kokopäiväinen kulttuurituottaja, jonka tehtävänä on johtokunnan päätösten toimeenpano ja operatiivinen toiminta. Yhdistys tarjoaa myös harjoittelupaikkoja kulttuurialasta kiinnostuneille. Määräaikaisia työntekijöitä palkataan projektikohtaisesti. Palvelutuntorakenteissa ja henkilöstöresursseissa ei ole tarpeen tehdä muutoksia, mutta toimintaa joudutaan sopeuttamaan vallitsevan taloustilanteen ja nykykehityksen mukaan.

Vastuualue	TP 2016	TA 2017	Ltk:n ehdotus	KH 2018
Liikuntatoimi				
- Tulot	250 766	256 500	259 065	259 100
- Menot	-941 054	-929 700	-938 997	-928 600
- Netto	-690 288	-673 200	-679 932	-669 500
Nuorisotoimi				
- Tulot	31 435	23 900	24 100	24 100
- Menot	-123 654	-135 630	-131 820	-131 470
- Netto	-92 219	-111 730	-107 720	-107 370
Kulttuuritoimi				
- Tulot	0	100	100	100
- Menot	-64 367	-65 700	-66 300	-66 300
- Netto	64 367	-65 600	-66 200	-66 200

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2018

Liikuntatoimi (Someron Liikunta ry.)

1. Someron liikuntastrategian laatiminen ja käyttöönotto

Mittarit: Liikuntastrategia on valmis ja otettu käyttöön vuoden 2018 loppuun mennessä.

2. Liikuntasalien käyttövuorojen uudelleen organisoiminen Kiiruun koulun käyttöönoton yhteydessä.

Mittarit: Salivuorojen käyttöaste (%)

3. Liikkuva koulu –yhteistyö Someron alakoulujen kanssa.

Mittarit: Erityyppisten yhteistyömuotojen monipuolisuus ja määrä lukuvuodessa

4. Hankerahoitumahdollisuuksien selvittäminen ja hakeminen.

Mittarit: Haettu/saatu

Nuorisotoimi

1. *Uuden tilan käyttöönotto ja toimintakulttuurin luominen. Tässä osana myös markkinoinnin ajantasaistaminen ja laajentaminen niin menetelmien, kanavien kuin myös edellytysten osalta.*

Mittari: Uusiin tiloihin siirrytty ja toiminnot uusissa tiloissa aloitettu, markkinointi ajantasaistettu, toimintaohjeet ja niiden käyttöönotto

7. *Testamenttivarojen käyttösuunnitelman laatiminen ja käyttö suunnitelman mukaisesti (Marja-Liisa Mäkelän perintö)*

- bändikerhotilat
- lasten ja nuorten musiikki- ja teatterikerhotoiminta sekä kulttuuritapahtumat

Mittari: Testamentin käyttösuunnitelma valmis ja varojen suunnitelmallinen käyttöönotto

8. *Nuorisotoimen kehittämissuunnitelman jalkauttaminen*

- Seutuyhteistyön kehittäminen

Mittari: Yhteistyön muodot ja yhteisten tilaisuuksien määrä.

9. *Avoimen ryhmätoiminnan käynnistäminen vuonna 2018*

Mittari: Toiminta käynnistynyt.

10. *Yhteistyö paikallisten kolmannen sektorin toimijoiden kanssa vakauttaa toiminnan edellytyksiä*

Mittari: Yhteistyömuodot.

11. *Uusien tilojen käyttöönotto ja siihen liittyvä suunnittelutyö*

Mittari: Toimintojen aloittaminen uudessa Kiiruun koulukeskuksessa, toimintaohjeet

Kulttuuritoimi (Someron Kulttuuriyhdistys ry.)

1. *Kiiruun tilan kehittäminen*

- Kulttuuritoiminnan mahdollisuuksien kehittäminen

Mittari: Tilan käyttösuunnitelma ja suunnitelman pohjalta tehtävät toimenpiteet, Leaderhankemukset

2. *Lasten ja nuorten kulttuuritoiminnan kehittäminen testamenttivaroin*

- Lasten ja nuorten erityinen huomioiminen kohderyhmänä kulttuuritoiminnassa

Mittari: Perintövarojen käyttösuunnitelma valmis, tapahtumien/toiminnan lukumäärä ja kävijämäärä

3. *Kulttuuristrategian jalkauttaminen*

- Kulttuurisen monimuotoisuuden lisääminen

Mittari: Tapahtumien/tilaisuuksien määrä

4. *Hankerahoitusmahdollisuuksien selvittäminen ja hakeminen.*

Mittarit: Haettu/saatu

	TP 2016	TA 2017	LTK:n esitys	TA 2018
Ulkoiset				
Toimintatuotot	282 201	280 500	283 265	283 300
Toimintakulut	-1 129 074	-1 131 030	-1 137 117	-1 126 370
Toimintakate	-846 874	-850 530	-853 852	-843 070
Sumupoistot	-6 038	0		0
Sisäiset kulut	-933 341	-947 600	-947 600	-928 300

Olennaiset toiminnan muutokset suunnittelukaudella ja perustelut määrärahojen muutoksille.

Vuonna 2017 aloitetun ZempPARI toiminnan vakiinnuttaminen. ZempPARI-toiminnalle ei vuodelle 2017 oltu resurssoitu varoja talousarviossa, vaan toiminta toteutettiin kolmannen sektorin ja paikallisen yrittäjän tukemana. Vuodelle 2018 nuorisotoimen budjettiin on ZempPARI-toiminnalle resurssoitu 2.500 €, mikä kattaa koulutukset ja kouluttajan matkakulut.

Testamenttivarojen käyttösuunnitelma tehdään vuoden 2018 aikana ja suunnitelman pohjalta toteutetaan toimintoja.

Kulttuuri ry määrittelee kulttuurituottajan palkkakustannukset. Mikäli Kulttuuri ry nostaa kulttuurituottajan palkkaa, kulttuuritoimintaan jää rahoitusta 2 200 euroa. Toteutettavia tapahtumia olisivat tällöin ainoastaan itsenäisyyspäivän juhla, veteraanipäivän juhla, kaatuneiden muistopäivä, suviheinäviikkojen avajaiset ja Härkäpatsaan lakitus vappuaattona. Vuoden 2018 aikana tehdään suunnitelma perintövaroista, joita voidaan käyttää kulttuuritapahtumien ja -toiminnan järjestämiseen (toiminnallinen tavoite 2018). Tulevina vuosina kulttuuritoimintaa voidaan järjestää osittain perintövaroista käyttösuunnitelman pohjalta.

Varhaiskasvatus

Kustannuspaikat: 6931, 6941 – 6945, 6951, 6971					
Tilivelvolliset: Kasvatuspäällikkö					
Toiminta-ajatus					
Lakisääteisten ja laadukkaiden varhaiskasvatuspalvelujen tarjoaminen asiakaslähtöisesti ja kustannustehokkaasti.					
Haasteet ja epävarmuustekijät					
Osaavan ja pätevän henkilöstön saatavuus ja pysyvyys. Vaihtelevaan varhaiskasvatustarpeeseen vastaaminen.					
Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet					
Esimiestoiminnan ja pedagogisen johtajuuden kehittäminen. Henkilöstön työhyvinvoinnin kehittäminen. Lasten ja huoltajien osallisuuden vahvistaminen.					
Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2016	2017	2018	2019	2020
<i>Päiväkotihoido</i>					
– lapsia	161	150	150	146	146
– läsnäolopäiviä	31899	29700	29700	28900	28900
<i>Perhepäivähoito</i>					
– lapsia	67	60	70	70	70
– läsnäolopäiviä	10784	9657	112 600	112 600	112 600
<i>Esiopetus</i>					
– lapsia	78	97	80	87	76
– läsnäolopäiviä	12827	15613	12877	14000	12232

<i>Kotihoidon tuen hakijat</i>	78	86	78	78	78
– lapsia	139	143	139	139	139
Osittaista / joustavaa hoitorahaa hakeneet	21	10	21	21	21
– lapsia	21	10	21	21	21
Kotihoidontuen kuntalisää hakeneet	59	58	58	58	58
– lapsia	107	105	105	105	105
Yksityisenhoidontuen hakijat	2	1	2	2	2
– lapsia	2	1	2	2	2
Henkilöstö tehtävälueittain					
– kasvatuspäällikkö, päiväkodin johtaja	3	3	3	3	3
– osastonsihtööri	1	1	1	1	1
– varhaiskasvatuksen erityisopettaja	2	2	2	2	2
– lastentarhanopettaja	22	22	22	22	22
– päivähoitaja, lastenhoitaja, kiertävä hoitaja	28	28	28	28	28
– erityisavustaja	6	6	6	6	6
– perhepäivähoitaja	19	17	20	20	20
Mittarit					
Täyttöaste (%)	95	100	100	100	100
Käyttöaste (%)	78	85	85	85	85
Kotihoidontukea saavien					
- perheiden määrä	78	86	78	78	78
- lasten määrä	139	143	139	139	139
Osittaista / joustavaa hoitorahaa hakeneet	21	10	21	21	21
- lapsia	21	10	21	21	21
Kuntalisää saavien					
- perheiden määrä	59	58	58	58	58
- lasten määrä	107	105	105	105	105
Yksityisen hoidon tuen saajien määrä	2	1	2	2	2
– lapsia	2	1	2	2	2
Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa					
Varhaiskasvatukseen hakeutuneiden lasten määrän kasvaessa ja vastaavasti perhepäivähoitajien määrän vähentyessä luonnollisen poistumisen tai perhevapaiden vuoksi, päiväkotipaikkoja on ollut tarve lisätä. Vanhusten asuintalo (Sairaالاتie 6A) on muutettu määräaikaiseksi 21 lapselle tarkoitetuksi päiväkodiksi. Samalla on kaksi perhepäivähoidon vakanssia muutettu päiväkodin lakisääteiksi vakansseiksi lakisääteisen henkilöstömitoituksen toteuttamiseksi.					

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2018

1. *Kuntakesun eli koulutuksen järjestäjän kehittämissuunnitelman jalkauttaminen*

(Laadinta talousarvion valmistelun aikaan käynnissä 2017)

- Uusi esiopetuksen opetussuunnitelma otettiin käyttöön 1.8.2016
- Uusi varhaiskasvatussuunnitelma otettiin käyttöön 1.8.2017
- Laatujärjestelmän luomisen valmistelu (valmis vuonna 2019)

Mittari: mm. koulutukset ja kyselyt.

2. *Sähköisten palveluiden kehittäminen*

- Sähköisten lomakkeiden kehittäminen

Mittari: Sähköisiä lomakkeita käytössä keväällä 2018.

3. *Varhaiskasvatukselle testamentattujen varojen suunnittelu ja käyttö*

- Pitkän aikavälin suunnitelma testamentilla saatujen varojen käytöstä.

Mittari: Varojen suunnitelmallinen käyttöönotto vuonna 2018.

	TP 2016	TA 2017	LTK:n esitys	TA 2018
Ulkoiset				
Toimintatuotot	511 864	561 300	524 600	528 900
Toimintakulut	-3 744 661	-3 636 210	-3 857 891	-3 848 280
Toimintakate	-3 232 796	-3 074 910	-3 333 291	-3 319 380
Sisäiset tuotot	12 486	15 000	2 300	7 300
Sisäiset kulut	-875 703	-876 600	-974 300	-906 100

Olennaiset toiminnan muutokset suunnittelukaudella ja perustelut määrärahojen muutoksille.

Varhaiskasvatuspalvelut osana lapsiperheiden palvelu- ja tukijärjestelmää sekä osana sivistystoimen kasvatus- ja koulutusjärjestelmää järjestää varhaiskasvatusta ja esiopetusta. Esiopetusta järjestetään päiväkodeissa. Varhaiskasvatusta järjestetään päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa.

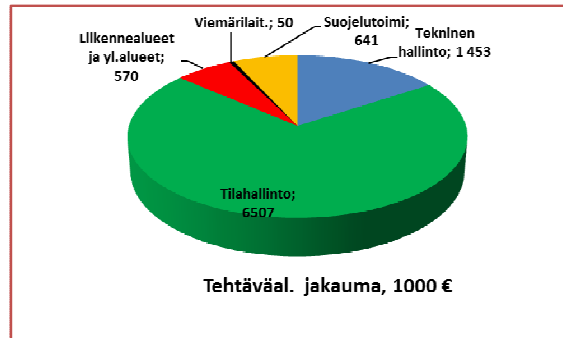
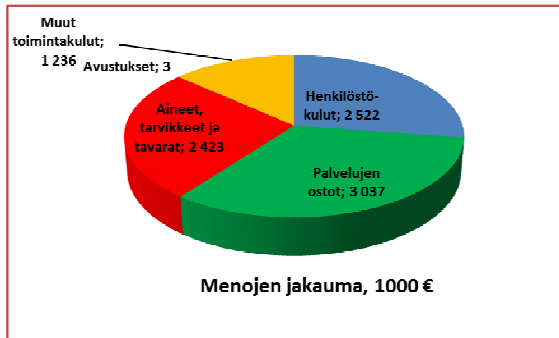
Syksyllä 2016 on otettu käyttöön keväällä valmistunut Someron esiopetuksen opetussuunnitelma ja syksyllä 2017 otettu käyttöön saman vuoden keväällä valmistunut Someron paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma. Esiopetuksen opetussuunnitelman ja varhaiskasvatussuunnitelman jalkauttamiseen panostetaan edelleen muun muassa koko varhaiskasvatushenkilöstön täydennyskoulutuksilla.

Varhaiskasvatuslain mukaan kunnan on huolehdittava siitä, että lasten päivähoidon henkilöstö peruskoulutuksen pituudesta, työn vaativuudesta ja toimenkuvasta riippuen osallistuu riittävästi sille järjestettyyn täydennyskoulutukseen. Täydennyskoulutuksia järjestetään henkilöstön osaamisen kehittämiseen muun muassa käyttäen apuna Opetus- ja kulttuuriministeriön laatimaa ”Varhaiskasvatuksen kehittämisen tiekarttaa vuosille 2017-2030”.

Varhaiskasvatukseen hakeneiden määrä on vuonna 2016 ollut nousujohteinen ja syksyllä 2016 perustettiin erillinen esiopetusryhmä lakisääteiseen maksuttomaan esiopetukseen osallistuville lapsille. Erillinen esiopetusryhmä jatkaa toimintaansa vuoden 2018 kevään loppuun. Alkuvuodesta ja kevään 2017 aikana perhepäivähoitajien määrä on vähentynyt luonnollisen poistuman ja perhevapaille siirtymisen vuoksi, jolloin on ollut tarve lisätä päivähoitopaikkoja. Syksyllä 2017 aloitti toimintansa määräaikainen 21 lapselle tarkoitettu päiväkotitervapääsky (Sairaallatie 6A), johon sivistyslautakunta 18.4.2017 (§ 45) myönsi täyttöluvat yhdelle lastentarhanopettajan ja kahdelle päivähoitajan toistaiseksi voimassa olevalle vakanssille. Vuoden 2018 talousarvion raami perustuu vuoden 2016 tilinpäätökseen ja raamista puuttuvat päiväkotitervapääskyn perustamisesta johtuvat henkilöstökulut (lastentarhanopettaja ja kaksi päivähoitajaa), toisen varhaiskasvatuksen erityisopettajan palkkakulut ja toisen kiertävän hoitajan palkkakulut eli yhteensä noin 145.000 euroa. Vuoden 2018 talousarvion raamista puuttuvat myös päiväkotitervapääskyn muut kulut ja tulot. Päiväkotitervapääsky on perustettu määräaikaisena heinäkuun 2018 loppuun asti, mutta toimintatuotot ja -kulut on talousarviossa huomioitu vuoden 2018 loppuun saakka.

Laki varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista ja laki varhaiskasvatuslain 13 §:n muuttamisesta tulivat voimaan 1.3.2017. Voimaan tullut asiakasmaksulaki vaikutti pienituloisten kahden ja kolmen hengen perheiden asiakasmaksujen pienentämiseen maksunmääräämisen perusteena olevien tulojen korotusten takia. Opetus- ja kulttuuriministeriö on lähettänyt lausuntokierrokselle luonnoksen hallituksen esitykseksi varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta. Varhaiskasvatuksen maksuja alennettaisiin 1.1.2018 alkaen ja tämä on osaltaan huomioitu vuoden 2018 talousarvion laadinnassa asiakasmaksukertymän vähentymisenä.

Tekninen lautakunta

Tekninen hallinto

Kustannuspaikat: 8011 ja 8021

Tilivelvolliset: Tekninen johtaja (Tietohallintopäällikkö)

Toiminta-ajatus

Tekniseen hallintoon kuuluu tietohallinto, toimihenkilöiden palkkoja ja erilaisia asiantuntipalveluja. Teknisen hallinnon tehtävänä on hallinnollisten palvelujen tuottaminen teknisen toimen palvelujen ja asiakaspalvelun toiminnan varmistamiseksi.

Tietohallinnon tehtävänä on välittää, tuottaa ja ylläpitää tietotekniikkaan liittyviä palveluja Someron kaupungin eri toimialoille.

Haasteet ja epävarmuustekijät

Taloudellisia haasteita muodostavat ohjelmistojen ylläpito- ja tukikustannusten nousu, laitehankintojen kasvu, toimialojen uudet ohjelmistot ja sähköisen asioinnin hankkeet, sekä valti-onohjauksessa olevien hankkeiden ja projektien myötä syntyvät uudet velvoitteet ja toimintamallit. Tietohallinnon tuottamien palveluiden käytettävyyteen liittyvät haasteet kasvavat laitteiden lukumäärän lisääntyessä – kasvaviin kapasiteettivaatimuksiin tulee varautua taloudellisesti. Nämä seikat vaikuttavat sekä suoraan että välillisesti tuleviin kustannuksiin.

Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet

Pyritään riittävillä keinoilla ja resursseilla varmistamaan tietohallinnon, sekä toimittajien ylläpitämille palveluille paras mahdollinen käytettävyyssaste (yli 95 %). Esimerkiksi nostamalla sopimusten SLA-tasoja.

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritukset

Työasemien lukumäärä lautakunnittain (kpl)

	TP 2016	TA 2017	Taloussuunnitelma		
			2018	2019	2020
Kaupunginhallitus	13	13	20	20	20
Maaseutulautakunta	5	5			
Elinkeinolautakunta	2	2			
Perusturvalautakunta	165	165	165	165	165
Sivistyslautakunta (ei sisällä oppilaskoneita)	136	550	156	156	156
Tekninen lautakunta	28	28	28	28	28
Ympäristölautakunta	12	12	12	12	12

Mittarit

Kustannus /työasema lautakunnittain (€):

Kaupunginhallitus	155	155	190	192	197
Maaseutulautakunta	135	135			
Elinkeinolautakunta	156	156			
Perusturvalautakunta	230	230	274	276	278
Sivistyslautakunta	186	196	193	195	197
Tekninen lautakunta	208	208	224	226	229
Ympäristölautakunta	215	215	263	264	265

Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa

Tietohallinnon henkilöstömäärä on vähentynyt vuoden 2017 aikana yhdellä työntekijällä, mutta

vastaavasti työmäärä ei. Tämä voi johtaa operatiivisten riskien konkretisoitumiseen tietohallinnon ylläpitämässä toiminnassa.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2018

- Kaikessa toiminnassa ja toiminnan suunnittelussa otetaan huomioon kaupungin ilmastohjelman tavoitteet.***

Tietohallinto:

- Jatketaan asiakaspalvelukyselyjä ja dokumentoidaan tulokset***
- Kehitetään sähköisiä asiointi-, hakemus- ja osallistamispalveluja***

	TP 2016	TA 2017	LTK:n esitys	TA 2018
<i>Ulkoiset</i>				
Toimintatuotot	15 307	5 100	5 100	5 100
Toimintakulut	-1 178 377	-1 489 230	-1 502 070	-1 452 830
Toimintakate	-1 163 070	-1 484 130	-1 496 970	-1 447 730
Sisäiset tuotot	884 424	894 100		1 001 700
Sisäiset kulut	-56 576	-56 300		-51 600

Tilahallinto

Kustannuspaikat: 8111 - 8151

Tilivelvolliset: Tilakeskuksen päällikkö

Toiminta-ajatus

Tilahallinnon tulosityksikköinä toimivat kiinteistöjen ylläpito ja vuokraus, tilakeskuksen hallinto, ruokahuolto- ja siivouspalvelut sekä rakennuttamispalvelut. Toiminnassa ja toiminnan suunnittelussa huomioidaan Someron kaupungin ilmasto-ohjelma.

Tilahallinto ja kiinteistöjen kunnossapito

Tilahallinnon toiminta-ajatuksena on järjestää kaupungin toimielinten käyttöön tarkoituksenmukaiset ja hyvätasoiset toimitilat tontteineen kilpailukykyiseen hintaan ja huolehtia kaupungin rakennusomaisuuden arvon säilyvyydestä ja tuottavuudesta.

Vuokra-asuntojen osalta tilakeskuksen tarkoituksena on luoda ja ylläpitää tarvetta vastaava huoneistotyyppijakautumaltaan tarkoituksenmukainen asuntokanta huomioiden, että vanhuk- silla ja liikuntarajoitteisilla on mahdollisuus käyttää osaa asunnoista. Kartoitetaan olemassa olevien kiinteistöjen muutosmahdollisuuksia esteettömyysvaatimusten mukaisesti

Toiminta-ajatustaan tilahallinto toteuttaa ostamalla, myymällä, rakennuttamalla ja vuokraamalla kiinteistöjä ja huoneistoja tilantarpeiden tyydyttämiseksi mahdollisuuksiensa mukaan. Tilojen hankinta nykyisen tilanteen mukaan painottuu olemassa olevien tilojen uudistamiseen ja saneeraamiseen niin, että kyetään toteuttamaan muun toimialan palvelun tuottajalle mahdollisimman toimivat alakohtaiset tilaratkaisut. Lisäksi tilahallinto tuottaa erillispalveluina ruoka- ja siivouspalveluja.

Ruokahuolto

Ruokapalvelujen toiminta on lailla säädettyä. Ruoan tarjoamisen tarkoituksena on edistää asi-

akkaiden hyvinvointia ja tarjota asiakasryhmille ravitsevaa sekä mieluisaa ruokaa. Päiväkohteissa ja kouluissa ruoan lisäksi ruokakasvatus on olennainen osa oppimista. Ikääntyville ruoka on päivän kohokohta auttaen paranemaan sairauksista. Ruokapalveluilla on tärkeä rooli hyvinvoinnin, terveyden, arjessa jaksamisen, kasvatuksen ja elämysten luomisessa. Raaka-aineiden hankinnassa etusija on turvallisilla, kotimaisella ja lähialueella tuotetuilla elintarvikkeilla.

Siivouspalvelut

Siivouspalvelujen toiminta-ajatuksena on luoda omalta osaltaan toimintaedellytykset kaupungin tiloissa työskenteleville ja toimiville asiakkaille. Siivouspalvelut ylläpitävät ja parantavat tilojen puhtaus- ja hygieniatasoa vaikuttaen terveyteen, hyvinvointiin sekä toimintaympäristön viihtyvyyteen.

Haasteet ja epävarmuustekijät

Tilahallinto ja kiinteistöjen kunnossapito

Kiinteistöjen kasvava korjausvelka yhdessä kiristyvän taloustilanteen kanssa. Someron kaupungin, tilahallinnon vastuualueelle siirtyneiden tilojen käyttöasteiden tehostaminen. Lisäksi olemassa olevien kiinteistöjen, jotka eivät enää palvele käyttäjiään, kokonaistaloudellinen realisointi sekä aiheeseen liittyvien avustumahdollisuuksien kartoittaminen.

Ruokahuolto

Ikääntyvien osalta hoitosuunnitelmissa ravitsemuksen tarve ja siihen liittyvät toimenpiteet tulee ottaa huomioon.

Kaupungin talouden heikkeneminen aiheuttaa haastetta toiminnan suunnittelemiseen. Talouden heiketessä voidaan helposti ajatella kustannussäästöjä vain operatiivisella tasolla. Tärkeää on ymmärtää, että vain asiakaslähtöisyys on lääke tuloksellisuuden parantamiseen. Siihen tulee panostaa: toimialat, ruokapalvelu sekä asiakkaat on otettava mukaan toiminnan suunnittelemiseen ja toiminnan laadun ylläpitämiseen.

Siivouspalvelut

Työntekijöiden ikääntyminen ja pätevän motivoituneen työvoiman saaminen on haasteellista.

Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet

1. Huolehtia omistajan intressistä kaupungin omistamissa, sekä kaupungin omistukseen tulevissa kiinteistöissä niin, että ne säilyttävät arvonsa teknisesti ja toiminnallisesti sekä ovat turvallisia käyttää.
2. Luoda järjestelmä, jonka avulla hallitaan kiinteistöomaisuutta ja sen käyttöä sekä vuokrausta niin, että kaupunginvaltuuston/-hallituksen asettama tuottovaatimus saavutetaan.
3. Luoda kannustava sisäinen vuokrausjärjestelmä, joka tuo esiin kiinteistöjen todelliset käyttökustannukset ja samalla ohjaa vuokralaisia tilojen tarkoituksenmukaiseen ja taloudelliseen käyttöön.
4. Huolehtia ammattitaitoisen kiinteistöhoitohenkilöstön ja palveluyrittäjien avulla kiinteistöjen hoitoon liittyvistä tehtävistä.
5. Huolehtia ammattitaitoisen kunnossapitohenkilöstön ja palveluyrittäjien avulla rakennusten kunnossapitotöistä, joilla rakennuksista poistetaan vikoja ja kuluneisuutta.
6. Tuottaa ammattitaitoisen ruokapalveluhenkilöstön avulla taloudellisesti terveellistä, maukasta ja vaihtelevaa ruokaa ottaen huomioon asiakasryhmien erityistarpeet.
7. Tuottaa ammattitaitoisen siivouspalveluhenkilöstön avulla taloudellisesti laadukkaita siivouspalveluita siten, että kiinteistöjen kunto säilyy hyvänä mahdollisimman pitkään ja puhtaustaso vastaa toimintojen edellyttämää tasoa.
8. Keskittää tilakeskukseen johtamis- ja osaamisresurssit huolehtimaan kaikesta kiinteistöomaisuuteen liittyvistä kysymyksistä; hankeselvitykset, suunnittelu, rakennuttaminen, isännöinti, vuokraus sekä ruoka- ja siivouspalvelu.
9. Vuokra-asunnot ja asuinalueet tehdään sosiaalisesti heterogeenisiksi ja asuinympäristöt viihtyisiksi sekä lapsiystävällisiksi mm. varaamalla pihoihin riittävän laajat viheralueet ja leikkipaikat. Asukkaiden omatoimisuutta asuinympäristön kehittämisessä tuetaan mm. huolehtimalla siitä, että asuntoalueille tulevat riittävät tilat yhteisiä toimintoja varten.

Ruokahuolto					
10. Kotimaisen ja lähiruoan käyttämisen edistäminen hintakilpailusta huolimatta.					
11. Keittiöverkon ja ruokatuotannon suunnittelu järkevästi					
Siivouspalvelut					
Toiminnan painopistealueena on toimiminen yhteistyössä eri toimialojen kanssa toimialakohtaisten vaatimusten mukaisesti.					
Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet	TP	TA	Taloussuunnitelma		
	2016	2017	2018	2019	2020
Kiinteistöjen kerrosalaneliöt (m ²)	65 255	65 255	75 637	74 718	74 718
Mittarit					
Kiinteistöjen k-pitomenot (€/m ²)	13,27	20,25	16,00	20,45	20,45
Kiinteistöjen hyödykemenot (€/m ²)	21,10	23,95	18,58	24,50	24,50
Kouluaterian hinta/oppilas (€)	2,73	3,16	3,25	3,34	3,43
Perusturvan aterian hinta/henkilö (€)	3,91	3,87	3,98	4,09	4,20
Lähiruokapäivät (kpl/kk)	5	5	5	5	5
Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa					
Tilapalvelut					
Tilapalveluiden vastuualueella on ollut henkilöstöä 1.1.2000 yhteensä 5,5 + 10 henkilöä ja vuoden 2016 lopussa 6 henkilöä. Kesällä 2017 on palkattu tilakeskuksen palvelukseen rakennusmestari jonka resursseja on kohdistettu kiinteistöjen kuntoarvioihin, sekä huoltotoimiin.					
Tällä hetkellä tilapalveluissa hankitaan ostopalveluina mm. osittain vuokrien perintä, osa kiinteistöhoito- ja kunnossapitopalveluista. Muut vastuualueen tehtävät pyritään hoitamaan omana työnä, sekä tarvittaessa ostopalveluna.					
Rakennuttamispalvelut					
Rakennuttamispalvelut, sekä hankesuunnittelut hoidetaan samalla organisaatiolla ja ostopalveluna. Palkkakustannukset kohdennetaan lähes kokonaan investointikohteille, joten ne eivät rasita käyttötalousmenoja. Kustannusarviot hoidetaan osittain omana työnä kohteen laajuudesta riippuen, eli laajemmissa kohteissa rajallisten resurssien vuoksi käytetään ostopalvelua. Erikoissuunnittelu ja -urakointi hoidetaan vain ostopalveluina.					
Ruokahuolto					
Uudistettu terveystieteiden keittiö uusine laitteineen antaa mahdollisuuksia toiminnan tehostamiseen ja mahdollisesti sitä kautta henkilöstömäärän tarkentamiseen. Lisäksi toiminnan laadun tasaisuuteen pyritään panostamaan tarkemmin palautteen kautta.					
Siivouspalvelut					
Toimitilamuutokset tuovat mukanaan myös muutoksia siivouspalveluihin.					
Kohteiden palvelukuvaukset ajan tasalle kohdekohtaisesti.					

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2018

Kiinteistöjen kunnossapito:

- Kiinteistöjen kuntoa ylläpidetään suunnitelmallisella korjaus- ja huoltotoiminnalla ja kiinteistöjen arvoa ja kehittymistä seurataan mm. järjestämällä kiinteistössä vähintään yhden (1) kerran vuodessa kiinteistökatselemus yhteistyössä käyttäjien kanssa.**

Mittari: Käsitellään toimialojen kanssa hyödykemenojen sisältöä, sekä pohditaan menetelmiä toimialakohtaisesti hyödykemenojen pienentämiseen.

- Huoltokirjan käyttöä parannetaan.**

Mittari: Kaikki kunnossapidon toimenpiteet kirjataan huoltokirjaan ja käyttöä valvotaan säännöllisesti.

3. Kiinteistöille laaditaan kiinteistöstrategia.

Mittari: Laaditaan PT –suunnitelmat kiinteistöille

Mittari: Listataan ja arvotetaan kaikki kaupungin kiinteistöt ja osakehuoneistot. Myydään tarpeettomat, käytetään maanvaihdoissa tai viime kädessä puretaan.

Mittari: Laaditaan kiinteistöille energiatehokkuussuunnitelmat.

Siivous:

4. Seurataan siivouksen suoritteiden arvoja

5. Tehdään asiakastyytyväisyyskysely

6. Laaditaan kiinteistökohtaiset palvelukuvaukset.

Ruokahuolto:

7. Vähennetään jäteruoan määrää.

8. Lähiruokapäiviä viisi kertaa kuukaudessa, sekä hyödynnetään lähiseudun tuottajien tuotteita mahdollisimman paljon.

9. Seurataan ruokahuollon suoritteiden arvoja ja erikseen lähiruokapäivien suoritteiden arvoja.

10. Tehdään asiakastyytyväisyyskysely.

	TP 2016	TA 2017	LTK:n esitys	TA 2018
Ulkoiset				
Toimintatuotot	1 249 252	1 239 800	1 462 100	1 463 900
Toimintakulut	-6 041 793	-6 488 730	-6 685 300	-6 507 420
Toimintakate	-4 792 541	-5 248 930	-5 223 200	-5 043 520
Sumupoistot	-1 601 764	-1 628 000	-1 842 600	-1 982 600
Sisäiset tuotot	7 654 122	7 702 000	2 826 829	8 726 350
Sisäiset kulut	-222 910	-221 800	-68 450	-223 850

Liikennealueet ja yleiset alueet

Kustannuspaikat: 8211 -8511

Tilivelvolliset: Tekninen johtaja

Toiminta-ajatus

Katujen kunnossapidossa huolehditaan katuverkoston rakenteellisesta kunnosta, talvi- ja kesäkunnossapidosta ja pyritään siten parantamaan liikenneturvallisuutta.

Katuvalaistuksessa ylläpidetään ja uusitaan olemassa olevaa katuvaloverkkoa sekä rakennetaan uutta.

Puistoalueilla tarjotaan kaupungin asukkaille mahdollisuuksia ulkoiluun ja lisätään viihtyvyyttä asuinalueilla.

Leikkipaikoilla lisätään puistojen käyttöastetta ja tarjotaan kasvaville lapsille virikkeitä fyysi-

<p>seen aktiviteettiin. Tori tarjoaa paikan paikallisten tapahtumien pitopaikkana sekä toimii säännöllisenä myyntipaikkana pientuottajille. Muut yleiset alueet (esim. matonpesupaikat, pulkkamäet) tarjoavat kuntalaisille mahdollisuuden omatoimiseen aktiviteettiin. Jätehuollossa vanhojen kaatopaikkojen sekä maankaatopaikkojen näytteidenotot ja tilan seuranta.</p>																																						
<p>Haasteet ja epävarmuustekijät Kaupungin alueella on tiestöä, jonka rakennekerrokset on rakennettu 40 – 50 vuotta tai jopa sitä vanhemman ajan liikennemäärien ja ajoneuvopainojen mukaan. Elohopealamppuja ei enää valmisteta, vaan ne tulee korvata muilla valaisintyypeillä. Valaisimia on n. 2 000 kpl, joista elohopeavalaisimia on n. 1 200 kpl. Leikkipaikkojen leikkivälineiden hankintaan on panostettu viime vuosina. Haasteena on keskipitkällä aikavälillä jatkaa välineiden uusimista tasaisesti.</p>																																						
<p>Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet Katujen osalta lisätään liikenneturvallisuutta rakentamalla kevytväyliä. Puistojen ja kiinteistöjen piha-alueiden suunnitelmallisempaa kohentamista ja toteutusta varten on palkattu puutarhuri. Puutarhuri toimii myös työllistämisen eri tehtävissä. Katuvaloverkoston kohdalla tullaan poistamaan vanhoja elohopeavalaisimia ja uusissa rakennuskohteissa käytetään energiatehokkaampia ja toimintavarmempia ratkaisuja (LED-teknologia). Kulttuuri ry:n kautta ja sen avustuksella lisätään erilaisten tapahtumien organisointia torilla. Leikkivälineitä uusitaan pienissä erissä jatkuvasti, jolloin vältytään ”kerta rysäykseltä.”</p>																																						
<p>Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2"></th> <th rowspan="2">TP 2016</th> <th rowspan="2">TA 2017</th> <th colspan="3">Taloussuunnitelma</th> </tr> <tr> <th>2018</th> <th>2019</th> <th>2020</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Kunnossapidettävät kaavatiet (km)</td> <td>56</td> <td>56</td> <td>56</td> <td>56</td> <td>56</td> </tr> <tr> <td>kevyen liikenteen väylät (km)</td> <td>20</td> <td>21</td> <td>21</td> <td>21,5</td> <td>22</td> </tr> <tr> <td>puistot (ha)</td> <td>29</td> <td>29</td> <td>29</td> <td>29</td> <td>29</td> </tr> <tr> <td>katuväläistuspisteet (kpl)</td> <td>2060</td> <td>2080</td> <td>2080</td> <td>2100</td> <td>2100</td> </tr> </tbody> </table>							TP 2016	TA 2017	Taloussuunnitelma			2018	2019	2020	Kunnossapidettävät kaavatiet (km)	56	56	56	56	56	kevyen liikenteen väylät (km)	20	21	21	21,5	22	puistot (ha)	29	29	29	29	29	katuväläistuspisteet (kpl)	2060	2080	2080	2100	2100
	TP 2016	TA 2017	Taloussuunnitelma																																			
			2018	2019	2020																																	
Kunnossapidettävät kaavatiet (km)	56	56	56	56	56																																	
kevyen liikenteen väylät (km)	20	21	21	21,5	22																																	
puistot (ha)	29	29	29	29	29																																	
katuväläistuspisteet (kpl)	2060	2080	2080	2100	2100																																	
<p>Mittarit</p> <table border="1"> <tbody> <tr> <td>Katujen kunnossapitomenot (€/km)</td> <td>3800</td> <td>3800</td> <td>3800</td> <td>3800</td> <td>3800</td> </tr> <tr> <td>Puistojen ylläpitokustannukset (€/ha)</td> <td>4800</td> <td>4800</td> <td>4800</td> <td>4800</td> <td>4800</td> </tr> </tbody> </table>						Katujen kunnossapitomenot (€/km)	3800	3800	3800	3800	3800	Puistojen ylläpitokustannukset (€/ha)	4800	4800	4800	4800	4800																					
Katujen kunnossapitomenot (€/km)	3800	3800	3800	3800	3800																																	
Puistojen ylläpitokustannukset (€/ha)	4800	4800	4800	4800	4800																																	

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2018

Katujen kunnossapito:

- Huolehditaan katuverkostosta, sen rakenteellisesta kunnosta sekä liikenneturvallisuudesta.**
- Seurataan katujen kunnossapitomenoja**
- Kehitetään kevyenliikenteen väylästä (investointisuunnitelman mukaan).**

Puistot ja leikkipaikat:

- Huolehditaan kaikkien puistojen siisteydestä, sekä leikkipaikkojen turvallisuusasiat huomioidaan (leikkikenttien turvatarkastukset).**

	TP 2016	TA 2017	LTK:n esitys	TA 2018
Ulkoiset				
Toimintatuotot	47 514	34 100	16 100	16 100
Toimintakulut	-503 721	-597 980	-600 660	-570 280
Toimintakate	-456 207	-566 310	-584 560	-554 180
Sumupoistot	-876 060	-984 700	-918 800	-918 800
Sisäiset kulut	-34 397	-32 100		-27 000

Viemärilaitos

Kustannuspaikat tai vastualueet: 8711 ja 8712

Tilivelvolliset: Tekninen johtaja

Toiminta-ajatus

Vesihuoltolaitos perii kunnalta vesihuoltolain 19 a §:n mukaisesti korvauksen yleisten alueiden huleveden viemäroinnistä (lakimuutos 1.9.2014).

1.1.2018 alkaen huleveden hallinta on siirtymässä kaupungin vastuulle Someron Vesihuolto Oy:ltä, lakimuutoksen 1.9.2014 myötä. Someron Vesihuolto Oy ylläpitää hulevesijärjestelmää asemakaava-alueella erillisen operointisopimuksen mukaisesti. Yleisellä hulevesimaksulla katetaan hulevesijärjestelmien käyttö-, kunnossapito- ja investointikustannukset.

	TP 2016	TA 2017	LTK:n esitys	TA 2018
Ulkoiset				
Toimintatuotot	0	1 800	226 800	176 800
Toimintakulut	0	-9 000	-49 830	-49 800
Toimintakate		-7 200	176 970	127 000
Sumupoistot	-3 266	-3 000	-3 000	-3 000
Sisäiset kulut	-2 500	-2 500		-2 700

Suojelutoimi

Kustannuspaikat: 8811

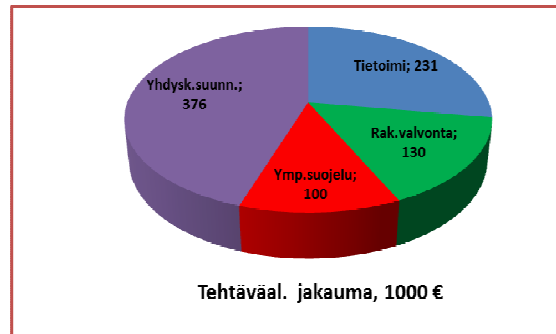
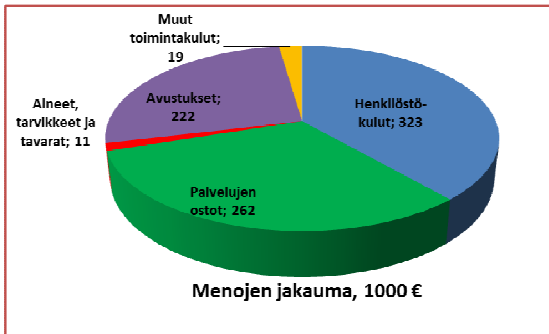
Tilivelvolliset: tekninen johtaja

Toiminta-ajatus

Alueellisen pelastustoimen järjestäminen yhteistyössä Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen kanssa.

	TP 2016	TA 2017	LTK:n esitys	TA 2018
Ulkoiset				
Toimintatuotot	15 919	8 000	0	0
Toimintakulut	-660 864	-653 000	-659 600	-640 800
Toimintakate	-644 945	-645 000	-659 600	-640 800

Ympäristölautakunta

Tietoimi

Kustannuspaikat tai vastualueet: 9011

Tilivelvolliset: Maankäyttöinsinööri

Toiminta-ajatus

Tietoisessa valmistellaan järjestäytyneiden yksityisteiden kunnossapito- ja perusparannusavustushakemukset sekä seurataan yksityistieverkon kuntoa ja annetaan tiekunnille ja yksityisteiden käyttäjille yksityisteihin liittyvää ohjausta ja neuvontaa. Tietoisuuteen sisältyvät myös tielautakunnan lakisääteiset tehtävät.

Haasteet ja epävarmuustekijät

Tiekuntien haasteena on toiminnan jatkuvuus. Tietoisuuden haasteena on omalta osaltaan vastata tiekuntien mahdolliseen kasvavaan ohjaus- ja neuvontatarpeeseen. Toteutuessaan kaavailut yksityistielainsäädännön muutokset edellyttävät perehtymistä säädöksiin sekä niiden vaikutuksiin tietoisuuden osalta.

Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet

Tietoisuudessa pyritään ensisijaisesti ohjeistuksella ja neuvonnalla motivoimaan ja kannustamaan tiekuntia jatkuvaan hyvään tienpitoon ja yksityisteitä koskevan lainsäädännön noudattamiseen. Pysyvän asutuksen harventuessa yhä useamman yksityistien varressa tulee etsiä keinoja, jotta tiekunnille turvattaisiin toimintaedellytysten säilyminen ja siten tiestön hyvä kunto ja laatu.

Tehtävääalueen keskeisimmät suoritteet	TP 2016	TA 2017	Taloussuunnitelma		
			2018	2019	2020
Avustettavat yksityistiekilometrit (km)	515	516	516	516	516
Mittarit					
Avustusten piirissä oleva osuus yksityisteistä, %	67	65	65	65	65
Avustus/avustettava km, * 1. luokan tie n. €	490	490	490	490	490

^{*)} Yksityistiet jaettu luokkiin 1-5 ja luokkakohtainen avustus pienenee luokan alentuessa.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2018

- Järjestäytyneiden yksityisteiden kunnossapitoavustushakemukset valmistellaan päätettäväksi voimassa olevien avustusperiaatteiden mukaisesti.**

2. *Täydellisenä jätetyt perusparannusavustushakemukset valmistellaan päätettäväksi kuuden kuukauden kuluessa siitä kun kaikki hakemuksen käsittelyssä tarvittavat asiakirjat liitteineen on jätetty kaupungille.*
3. *Seurataan yksityistieverkon kuntoa pääosin vuotuisin tarkastuksin sekä tarvittaessa ilmoitusten perusteella.*
4. *Tiekunnille ja yksityisteiden käyttäjille annetaan ohjausta ja neuvontaa ympäri vuoden.*

	TP 2016	TA 2017	LTK:n esitys	TA 2018
Ulkoiset				
Toimintatuotot	0	200	250	200
Toimintakulut	-194 754	-225 200	-231 520	-231 520
Toimintakate	-194 754	-225 000	-231 270	-231 320
Sisäiset kulut	-1 614	-700		-700

Olennaiset toiminnan muutokset suunnittelukaudella ja perustelut määrärahojen muutoksille.

Toimintakuluissa on varauduttava vuotuisen 4 200 euron (+ mahdollinen kustannustason korotus vuodesta 2018 alkaen) menolisäykseen yksityisteiden internet-pohjaisen hallintajärjestelmän ylläpidon osalta.

Rakennusvalvonta

<p>Kustannuspaikat tai vastualueet: 9111</p> <p>Tilivelvolliset: Rakennustarkastaja</p>
<p>Toiminta-ajatus</p> <p>Rakennusvalvonnan tavoitteena on turvata hyvän ja viihtyisän rakennetun ympäristön säilyminen sekä edistää hyvää rakennustapaa ja ympäristöönsä sopivan rakennuskannan syntymistä.</p> <p>Rakennusvalvonnan toimintaa säätelee maankäyttö- ja rakennuslaki ja -asetus, Suomen rakentamismääräyskokoelma ja kunnan rakennusjärjestys. Rakennetun ympäristön ja maiseman suojelua koskevat myös esimerkiksi rakennussuojelulaki ja luonnonsuojelulaki.</p> <p>Somerolla rakennusvalvontaviranomaisena toimii kaupungin ympäristölautakunta. Sen alaisena toimii rakennusvalvontatoimisto.</p>
<p>Haasteet ja epävarmuustekijät</p> <p>Haasteena on jatkuvasti muuttuva lainsäädäntö. Yhden viranhaltijan on hallittava päätöksentekoon liittyvä juridiikka kokonaisuudessaan päätöksenteon oikeudenmukaisuuden varmistamiseksi.</p> <p>Organisaatiosta puuttuu erityislainsäädännön lakimies, josta johtuen päätöksentekoon liittyvä juridiikka on hallittava kokonaisuudessaan päätöksenteon oikeudenmukaisuuden varmistamiseksi.</p>
<p>Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet</p> <p>Rakennusvalvonnan palvelutaso ja asiakastyytyväisyys pyritään säilyttämään. Muuttuvan normiston ja lainsäädännön osalta päivitetään tietoja.</p>

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet	TP 2016	TA 2017	Taloussuunnitelma		
			2018	2019	2020
Rakennuslupahakemukset, kpl	52	100	80	80	80
Toimenpidelupahakemukset, kpl	37	40	40	40	40
Rakentamiseen johtavat ilmoitukset, kpl	161	60	100	100	100
Rakentamiseen liittyvät katselmukset, kpl	255	350	250	250	250
Mittarit					
Rakennusluvan keskimääräinen käsittelyaika, pv	11	21	21	21	21
Toimenpideluvan keskimääräinen käsittelyaika, pv	7	21	21	21	21
Rakentamiseen johtavan ilmoituksen keskimääräinen käsittelyaika, pv	6	14	14	14	14
Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa					
Rakennusvalvonnan henkilökunnasta osa-aikainen rakennusneuvoja on jäänyt eläkkeelle alkuvuodesta 2017.					
Tekniseen toimeen on palkattu henkilö, jonka tehtäviin sisältyy rakennusvalvontatehtäviä.					

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2018

- Rakennuslupahakemukset käsitellään neljän viikon aikana siitä, kun hakemus on täydellisenä liiteasiakirjoineen jätetty rakennustoimistoon ja pyydetty katselmukset suoritetaan viikon kuluessa katselmuksen tilaamisesta lukien.***
- Rakentamisen yleistä ohjausta ja neuvontaa annetaan kahtena päivänä viikossa osan päivästä.***
- Rakennusjärjestyksen päivittäminen***

	TP 2016	TA 2017	LTK:n esitys	TA 2018
Ulkoiset				
Toimintatuotot	55 623	81 800	66 800	66 800
Toimintakulut	-139 098	-164 880	-130 190	-129 820
Toimintakate	-83 475	-83 080	-63 390	-63 020
Sisäiset kulut	-27 898	-25 600	-25 800	-24 500

Olellaiset toiminnan muutokset suunnittelukaudella ja perustelut määrärahojen muutoksille

Yleisesti lisääntynyt rakentamisen määrä Suomessa ei ole nähtävissä Someron rakentamisen määrässä. Rakennuslupien ja rakentamisen aloittamisen kuutiomäärien lisäystä ei ole vielä Somerolla havaittavissa.

Ympäristönsuojelu

Kustannuspaikat tai vastualueet: 9211, 9213
Tilivelvolliset: Ympäristönsuojelusihteeri
Toiminta-ajatus
Ympäristölautakunta toimii kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisena, jonka tehtävänä on huolehtia eri lainsäädännössä sille määrätystä tehtävistä. Lisäksi sen tulee mm. huolehtia omalta osaltaan ympäristönsuojelun suunnittelusta ja kehittämisestä, ympäristön tilan seurannasta ja siihen liittyvistä selvityksistä ja tutkimuksista ja ympäristönsuojelua koskevasta tiedot-

tamisesta, valistuksesta ja koulutuksesta. Sen tulee osallistua ympäristönsuojelua koskevan ohjauksen ja neuvonnan järjestämiseen, antaa lausuntoja sekä tehdä esityksiä ja aloitteita muille viranomaisille ja edistää kunnan yhteistyötä muiden viranomaisten ja yhteisöjen kanssa.

Haasteet ja epävarmuustekijät

Ympäristönsuojelua koskeva lainsäädäntö ja hallinto on jatkuvassa muutostilassa. Aluehallintovirastolta on siirretty joitakin ympäristölupa-asioita kunnille ja kehitys saattaa jatkua. Nykyisten Ely-keskusten henkilöstön vähentäminen saattaa myös lisätä kuntien ympäristönsuojelutehtäviä ja heikentää valtion viranomaisilta saatavaa neuvontaa. Uusittu YSL edellyttää ympäristöluvanvaraisten laitosten järjestelmällistä valvontaa, mikä lisää osaltaan merkittävästi työmäärää.

Ympäristönsuojelullinen näkökulma on huomioitava kaikilla toimialoilla, koska useimmat kaupunkia koskevat ympäristökysymykset, kuten esim. kaavoitus, rakentaminen, kaupungin metsien käsittely, viemärointi, hankinnat jne. ratkaistaan muualla kuin ympäristötoimen alla.

Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet

Ympäristönsuojelun erityslaeissa määrätyt lupa- ja valvontatehtävät säilyvät toiminnan ensisijaisena painopisteenä. Ympäristöluvanvaraisten säännöllinen valvonta aloitetaan 2018.

Someron kaupungin voima on arvokkaassa ympäristössä: luonnossa, vesistöissä ja pohjavesissä ja ympäristön viihtyvyys on tärkeää esim. markkinoitaessa Someroa uusille asukkaille. Meidän tulee ottaa huomioon luontoarvot ja kehittää luonnonsuojelua kaupungin omilla mailla, kannustaa järvien rannoilla asuvia ja lomailevia työhön järvien vesienlaadun parantamiseksi ja varmistaa, että pohjavesiä ei pilata. Luontoa on myös suojeltava liialliselta pohjaveden ottamiselta. Hyppärän harjualueen metsäjärvien vedenkorkeus on laskenut huolestuttavasti Salon kaupungin aloitettua alueelta vedenoton ja myös rehevöityminen näyttää joissakin järvissä lisääntyneen.

Paimionjoki on keskeinen vesistöalue Somerolla ja sen vesiensuojelullista tilaa ja virkistyskäyttöä tullaan edelleen edistämään yhteistyössä Paimionjoki-yhdistyksen kanssa.

Jätehuollossa olisi runsaasti kehittämistarvetta ja tavoitteena tulee olla jätemäärän vähentäminen ja jätteen kierrätysmahdollisuuksien parantaminen.

Viemäroimättömillä alueilla olevien vanhojen asuinkiinteistöjen jätevesien käsittelyä on pohjavesialueilla ja vesistöjen lähistöllä tehostettava muutaman vuoden kuluessa. Valvonnan kannalta jätevesijärjestelmien uusimisvelvoite on merkityksellinen. Paras ratkaisu olisi mahdollisuuksien mukaan johtaa jätevedet kaupungin puhdistamolle, mutta esimerkiksi Länsi-Someron jätevesiosuuskunnan kohdalla viemärin rakentaminen osoittautui mahdottomaksi. Viemärin laajentaminen myös Somerniemen suuntaan olisi tarpeellista. Kaupungin roolia viemäriverkon rakentamisessa tulee uudelleen harkita. Vesihuollon toiminta-alueet jätevesiviemäroinnin osalta tulee saada pikaisesti ajan tasalle ja ratkaistuksi, jotta asukkaat ja rakentajat osaavat suunnitella omat jätevesiratkaisunsa. Toisaalta kaupungin viemäriverkoston pääsee runsaasti sade- ja sulamisvesiä, jotka aiheuttavat ylivuotoja suoraan vesistöön ja heikentävät puhdistamon toimivuutta. Verkosto on saatava kuntoon ja tarkoituksella viemäriverkoston kiinteistöiltä johdetut sadevedet on saatava johdetuksi muualle.

Ilmastonmuutos on koko maapallolla keskeinen ongelma ja kaikkien tulee tehdä voitavansa sen hallitsemiseksi. Someron kaupungin ilmasto-ohjelma on hyväksytty.

Ympäristönsuojelussa, samoin kuin kaupungin kaikkien hallintokuntien, tulee ottaa huomioon vuoden 2018 toiminnassa toimenpiteet, jotka ilmasto-ohjelmaan on merkitty.

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet	TP 2016	TA 2017	Taloussuunnitelma		
			2018	2019	2020
Ympäristöluvat ja lupaehtojen tarkistaminen, (kpl)	1	7	7	7	7
Valvonta- ym. käynnit erilaisissa kohteissa, kpl.	60	70	70	70	70
Valvontakäynnit ympäristöluvanvaraisissa laitoksissa (kpl)			16	16	16
Mittari					
Ympäristöluvan keskimääräinen käsittelyaika, kk	>3	3	3	3	3

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2018

1. *Ympäristölupahakemukset käsitellään rutiininomaisissa tapauksissa kolmen kuukauden kuluessa hakemusten jättämisestä.*
2. *Toteutetaan ympäristönsuojelun valvontasuunnitelmaa mm. tekemällä tarkastuskäynti 16-17 ympäristöluvanvaraisella laitoksella.*
3. *Ympäristölautakunnan alainen viranhaltija on omalla työpanoksellaan mukana edistämässä ympäristönsuojeluun tehtävää toimintaa toimimalla yhteistyössä Paimionjokiyhdistyksen, Valonian, Varsinais-Suomen –ELY-keskuksen, järvien hoitoyhdistysten ja vastaavien sekä kaupungin oman organisaation kanssa.*
4. *Toteutetaan kaupungin ilmasto-ohjelmassa ympäristönsuojelun osalle määrätyt vuotta 2018 koskevat toimenpiteet.*

	TP 2016	TA 2017	LTK:n esitys	TA 2018
Ulkoiset				
Toimintatuotot	20 655	1 300	4 000	4 000
Toimintakulut	-111 650	-91 850	-99 860	-99 510
Toimintakate	-90 995	-90 550	-95 860	-95 510
Sisäiset kulut	-12 263	-11 000	-11 000	-10 300

Lupahakemusta Hovirinnankosken säännöstelypadon purkamiseksi. Luonnonmukaisen pohjapadon rakentamiseksi Hovirinnankoskeen ja Palikaisiin, Rautelankosken kunnostamiseksi sekä vedenjohtamista Paimionjoesta koskevien määräysten muuttamiseksi alettaneen käsitellä vuoden 2018 aikana. Hanketta on valmisteltu yhteistyössä Turun ja Someron kaupungin, Turun Seudun Vesi Oy:n, Turun Vesihuolto Oy:n ja Varsinais-Suomen Ely-keskuksen kanssa. Tarkkoja kaupungille tulevia kustannuksia ja ajankohtaa, jolloin kustannukset tulevat maksettaviksi ei voida tässä vaiheessa vuoden 2018 osalta arvioida, mutta talousarvioon on esitetty 12 120 euron määrärahaa, josta mahdollisuuksien mukaan ja oletettavasti jää jonkin verran käytettäväksi myös joihinkin muihinkin välttämättömiin asiantuntijapalveluihin.

Yhdyskuntasuunnittelu

Kustannuspaikat tai vastualueet: 9311, 9312, 9314,9315

Tilivelvolliset: Maankäyttöinsinööri

Toiminta-ajatus

Kaavoitus

Kaavoituksessa tuotetaan toimivaa, taloudellista ja ympäristöön sopivaa yhdyskuntarakenteen suunnittelua Someron kaupungin, sekä maankäyttösopimukseen perustuvien järjestelyin myös yksityisten maanomistajien tarpeisiin. Lisäksi annetaan kaavoitukseen liittyvää neuvontaa ja ohjausta sekä hoidetaan kaavoitukseen liittyviä viranomaistehtäviä.

Mittaus- ja kiinteistötoimi

Mittaus- ja kiinteistötoimessa tuotetaan ja ylläpidetään kartta- ja paikkatietoaineistoja sekä toimitetaan edellä mainittuja aineistoja kaupungin oman organisaation ohella muidenkin tarpeisiin. Lisäksi toimitaan kaupungin edunvalvojana Maanmittauslaitoksen suorittamissa maanmittaustoimituksissa sekä annetaan yleistä neuvontaa ja ohjausta kiinteistöihin liittyvissä maankäyttöön liittyvissä kysymyksissä.

Pohjakartta

Ylläpidetään kaavan pohjakarttaa.

Maa-ainesvalvonta

Maa-ainesvalvontaan sisältyvät erilaiset maa-ainelain mukaiset maa-ainesten ottoon liittyvät viranomaistehtävät, kuten lupien ja ilmoitusten käsittely ja valmistelu sekä aineidenoton valvonta. Lupiin liittyvää valvontaa suoritetaan ensisijaisesti vuotuisin tarkastuskierroksin. Muuta maa-ainesten ottamiseen liittyvää valvontaa suoritetaan saatujen ilmoitusten ja muiden maastokäyntien yhteydessä tehtävien havaintojen perusteella.

Haasteet ja epävarmuustekijät**Kaavoitus**

Suurimmat haasteet kohdistuvat riittävien henkilöresurssien ohjaamiseen vireillä oleviin hankkeisiin. Toisena haasteena on asemakaavojen ajanmukaisuus. Kunnan on lain mukaan jatkuvasti suoritettava asemakaavojen ajanmukaisuuden arviointia ja tarvittaessa kunnan on ryhdyttävä toimenpiteisiin vanhentuneiden asemakaavojen uudistamiseksi, mikäli kaava on merkittävältä osalta toteuttamatta.

Mittaus- ja kiinteistötoimi

Suuria paineita kohdistuu asemakaavassa yhteiseen käyttöön osoitettujen, mutta yksityisomistuksessa olevien yleisten alueiden lunastamiseen kaupungille. Lunastustarve koskee erityisesti katualueita. Tarvittavien toimenpiteiden aiheuttama työmäärä sekä niiden edellyttämät taloudelliset ja henkilöresurssit huomioiden asian kuntoon saattaminen kestää vuosia.

Pohjakartta

Jatkuva ylläpito ei ole vallinneessa toimintaympäristössä ollut mahdollista.

Maa-ainesvalvonta

Suurena haasteena on laajemmassa kuvassa mm. maa-ainesresurssien järkevän ja kestäväen käytön ohjaaminen ja maa-ainesten oton jälkeisten ennallistamistöiden onnistuminen. Maa-ainesten oton lupakohteita on Somerolla ollut viime aikoina vajaat parisenkymmentä ja kotitarveottoilmoitukseen perustuvia kohteita lähes yhtä paljon, joten erityisesti jälkimmäisten kattava ja säännöllinen valvonta ei nykyresurssien ole mahdollista.

Toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet**Kaavoitus**

Kaavoituksen kärkihankkeena on keskustajaman osayleiskaavoitus, johon on varauduttava lisäpanostuksin myös tulevina vuosina kaavoitustoimen talousarviossa. Hankkeen yhteydessä selvitetään samalla asemakaavamuutosten tarpeita. Muita kaavahankkeita viedään eteenpäin tarpeiden ja kulloinkin käytettävissä olevien resurssien mukaan.

Someron kaupungin kaavoituksen toinen tärkeä tehtävä on kaupungin asuin- ja teollisuuskäyttöön tarkoitettujen tonttivarannon turvaaminen. Kaupungin omien asuintonttien supistunutta tarjontaa täydennetään kaupunginhallituksen hyväksymän kaavoitusohjelman mukaisesti. Vaikka tilanne yritysten tarpeeseen kaavoitetun rakennusmaan osalta Ruunalan uuden yritysalueen kaavoittamisen myötä on huomattavasti parempi, tulee käyttöön sopivia maa-alueita jatkossakin saada asemakaavoitettavaksi. Painopiste tulevassa yritysalueiden kaavoittamisessa tulee nimenomaan olla kaavoitettavan alueen sopivuudella käyttötarkoitukseensa maan rakennusominaisuuksien, kulkuyhteyksien ja sijainnin kannalta.

Yhtenä tulevaisuuden kehittämistehtävänä on haja-asutusalueen järkevän maankäytön turvaaminen. Maankäytön suunnittelun keinoin tulee tarvittaessa pyrkiä ohjaamaan pysyvää asutusta hallitusti toimiviin kylätaajamiin.

Mittaus- ja kiinteistötoimi

Jatkuvasti ylläpidettävä, nykyaikainen mittauskalusto ja sen monipuolisen käytön hallitseva ammattihenkilö mahdollistavat maastomittausten tuottamisen tehokkaasti. Mittaustoimen tulevaisuuden haasteet liittyvät olemassa olevien kaupungin tuottamien kartta-aineiston päivittä-

miseen ja ylläpitämiseen, kaupungin ulkopuolelta tulevien velvoitteiden ja tehtävien hoitamiseen, sekä tarvittavien resurssien ohjaamiseen mainittuihin tehtäviin.

Maa-ainesvalvonta

Maa-aineslupiin liittyvistä haasteista lähitulevaisuudessa korostuvat ottoalueiden määrittely ja ottamistoimintaa koskevaan suunnitteluun kohdistuvien vaatimusten kasvu. Someron alueella tulevat harkittavaksi käytettävien maa-ainesresurssien paikantaminen ja luokittelu lupaharkinnan ja valvonnan toimintaedellytyksien turvaamiseksi sekä olemassa olevien maa-ainesresurssien taloudellisen ja järkevän käytön varmistamiseksi - luonnonarvoja ja kestävästä kehitystä kunnioittaen. Myös kotitarveottamiseen kohdistuva ohjeistuksen ja ohjauksen tarve saattaa tulevaisuudessa lisääntyä, jotta ottaminen saataisiin kohdistumaan siihen parhaiten soveltuviin alueisiin.

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet	TP 2016	TA 2017	Taloussuunnitelma		
			2018	2019	2020
Kaavoitetut uudet rakennuspaikat, kpl	-	10	15	30	30
Valmisteltavat kirjaamisasiat (lainhuudot jne), kpl	5	10	10	5	5
Voimassa olevat maa-ainesluvut, kpl*	16	20	20	20	20
Mittarit ja tunnusluvut					
Kaupungin vapaa kaavatonttivaranto**					
- omakotitontit, kpl	14	30	40	-	-
- rivitalotontit, kpl	6	10	8	-	-
- kerrostalotontit, kpl	-	-	-	-	-
- teollisuustontit, kpl	7	10	15	20	20
Vireillä olevat maa-aineslupahakemukset 31.12., kpl (vain lyhyen aikavälin seuranta)	9	7	5	5	5

* Lukumäärään sisältyvät luvat, jotka ovat olleet edes osan vuotta voimassa.

** Kaikki eivät ole kaavassa. Luvuissa eivät ole mukana Somerniemen määräalat.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2018

Kaavoitus

- 1. Tavanomaista rakentamista koskevat ja täydellisenä jätetyt suunnittelutarveratkaisuhakemukset valmistellaan päätettäväksi kahden kuukauden kuluessa siitä kun kaikki hakemuksen käsittelyssä tarvittavat asiakirjat liitteineen on jätetty kaupungille.**
- 2. Osayleiskaavoitus ja kaupunginhallituksen antamien kaavoitustavoitteiden toteutus.**
- 3. Maapoliittisen ohjelman päivittäminen.**

Mittaus- ja kiinteistöpalvelut

- 4. Kaupungin omat mittaustarpeet täytetään sekä mahdollisuuksien mukaan tarjotaan mittauspalveluita myös muihin paikallisiin tarpeisiin.**

Pohjakartta

- 5. Kaavan pohjakartan (kantakartta) uudistaminen.**

Maa-ainesvalvonta

6. Maa-aineslupahakemusten päätöksenteko yhdeksän kuukauden kuluessa hakemuksen jättämisestä.

Mittari: Käsittelyaika.

7. Dokumentoidaan maa-aineslupahakemusten käsittelyvaiheet.

	TP 2016	TA 2017	LTK:n esitys	TA 2018
Ulkoiset				
Toimintatuotot	9 034	6 600	6 900	6 900
Toimintakulut	-241 739	-251 130	-388 444	-376 320
Toimintakate	-232 705	-244 530	-381 544	-369 420
Sumupoistot	-2 780	-2 800	-2 900	-2 900
Sisäiset kulut	-42 935	-42 000		-40 200

Ollenaiset toiminnan muutokset suunnittelukaudella ja perustelut määrärahojen muutoksille.

Pohjakartta –niminen kustannuspaikka (9314) on avattu uudelleen muutaman vuoden tauon jälkeen ja siihen on kirjattu uusi toiminnallinen tavoite ”*Kaavan pohjakartan (kantakartta) uudistaminen*”. Tavoitteen täyttäminen edellyttää 100 000 euron kertaluontoisen määrärahan varaamista vuoden 2018 talousarvioon menokohtaan ”4340 Toimisto- ja asiantuntijapalvelut”. Kantakartta on ollut tapana uudistaa kokonaisuudessaan Somerolla kerran vuosikymmenessä. Hanketta on jo pohjustettu lähtötietojen keruulla eli teettämällä ortoilmakuvaus keväällä 2017. Kantakartan uudistamishanke olisi järkevää saattaa loppuun varsinaisen kartan laadinnan osalta mahdollisimman pian ilmakuvausten jälkeen, jotta täydennettävän tiedon määrä jäisi mahdollisimman vähäiseksi. Varsinaisen kartanlaadinnan kustannusarvio perustuu karkeaan alustavaan arvioon ja saattaa kilpailuttamisen myötä pienentyä huomattavastikin.

Kartoittajan työn määräaikaisesta osa-aikaisuusjärjestelystä sekä osin myös hänen luottamustehtävistään johtuen maankäytön vastuualueen käytettävissä olevat laskennalliset henkilötyöresurssit ovat vähentyneet vuoden 2017 alusta alkaen noin 30 prosenttia. Luottamustehtävien jatkumisesta vuonna 2018 ei ole talousarviovalmistelun tässä vaiheessa tietoa, mutta osa-aikaisuusjärjestely jatkuu joka tapauksessa vielä vähintään puoli vuotta. Edellä kuvatun resurssivajeen paikkaamiseksi esitetään varattavaksi 15 000 euron määrärahaa määräaikaisen henkilöstön menokohtaan.

7. INVESTOINTIOSA

	Käyttö 2016	TA 2017	LTK/KH 2018	TA 2018
KIINTEÄ OMAISUUS				
Kaupunginhallitus				
Maa-alueiden/rakennusten myynti	1 698 711	150 000	2 050 000	2 050 000
Maa-alueiden/rakennusten osto	-117 258	-80 000	-50 000	-50 000
Netto	1 581 453	70 000	2 000 000	2 000 000
AINEETON KÄYTTÖOMAISSUUS				
Kaupunginhallitus				
Osakkeiden myynti	0	100 000	5 000 000	5 000 000
Osakkeiden osto	-4 034 371	-100 000	-50 000	-50 000
Netto	-4 034 371	0	4 950 000	4 950 000
IRTAIN OMAISUUS (Liite)				
Perusturvalautakunta				
Menot yhteensä	-23 991	-123 000	-72 000	-42 000
Tekninen lautakunta				
Tulot yhteensä	39 186			
Menot yhteensä	-256 105	-438 000	-355 000	-355 000
Ympäristölautakunta				
Menot yhteensä			-30 000	-30 000
Nettomenot yhteensä	-240 910	-561 000	-457 000	-427 000
TALONRAKENNUS (Liite)				
Tekninen lautakunta				
Tulot yhteensä	6 600	0	0	0
Menot yhteensä	-6 712 436	-7 170 000	-3 610 000	-3 725 000
Netto	-6 705 836	-7 170 000	-3 610 000	-3 725 000
JULKINEN KÄYTTÖOMAISSUUS (Liite)				
Tekninen lautakunta				
Tulot yhteensä	78 000	45 000	0	0
Menot yhteensä	-1 334 571	-2 665 000	-3 530 000	-3 645 000
Netto	-1 256 571	-2 620 000	-3 530 000	-3 645 000
TULOT YHTEENSÄ	1 822 497	295 000	7 050 000	7 050 000
MENOT YHTEENSÄ	-12 478 732	-10 576 000	-7 697 000	-7 897 000
NETTO	-10 656 235	-10 281 000	-647 000	-847 000

IRTAIMISTON HANKINTAOHJELMA 2018 - 2020

	2018	2019	2020
PERUSTURVALAUTAKUNTA			
Desinfioiva pesukone suun terveydenhuoltoon	12 000		
Hammashuoltoyksikkö		26 000	
Kotihoidon auton vaihto		15 000	
Kuntouttava päivätoiminta, kalusto/kuntolaitteet	30 000		
Yhteensä	42 000	41 000	
TEKNINEN LAUTAKUNTA			
Lifecare 1.0 (Effican korvaava uusi käyttöliittymä) + Lääkitys	10 000		
Suun terveyd.huollon uusi versio	35 000		
Lifecare 2.0	35 000		
eArkisto 2. vaihe	35 000		
Lifecare itseilmoittautuminen	15 000		
Lifecare kansalaisen ajanvaraus	15 000		
Lifecare Omaha-toiminnan lähetykseen	20 000		
Lifecare SMS-muistutukset	15 000		
Lifecare Puheentunnistus	12 000		
Taloushallinto -ohjelmisto	50 000		
Palkka- ja henkilöstöhallinnon -ohjelmisto	85 000		
Opetuksen digitalisaatio (esiopetus, yläkoulu)	28 000		
Sähköinen arkistointi		60 000	60 000
Toiminnanohjausjärjestelmä		25 000	
Yhteensä	355 000	85 000	60 000
YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA			
Takymetrikalusto sekä-ohjelmisto	30 000		
Yhteensä	30 000		
IRTAIMISTO YHTEENSÄ	427 000	126 000	60 000

TALONRAKENNUSINVESTOINNIT 2018 - 2021

	Kust.arvio	Käyttö	2018	2019	2020	2021	Lisäinformaatio
MENOT	alv 0 %						
Kiiruun koulu	16 400 000	13 350 000	3 050 000				Yläkoulun ja lukion uudisrakentaminen
Joensuun koulu	75 000		40 000	35 000			Atrium käytävien lattioiden korjaus, keittiölaitteiden uusiminen
Oinasjärven koulu	80 000			80 000			LVI-saneeraus
Pitkäjärven koulu	510 000		10 000	500 000			Vanhan koulukiint. Peruskorjaus *****)
Pitkäjärven koulu	810 000		10 000	800 000			Uudistilat (suunn./rakentaminen *) VE 1) *****)
Kirkonmäen koulu	510 000			20 000	490 000		Laajennus (suunn./rakent.), mm. erikoisluokka ja pienryhmätilat **) *****)
Oinasjärven päiväkoti	265 000		100 000	165 000			Leppäkertun siirtyminen *) VE 1) *****)
Uusi päiväkotiyksikkö	50 000		50 000	0			Laajennus, Tervapääskyn yhteyteen, Lamminniemen yksikön siirto *****)
Leivonpesän päiväkoti	880 000			30 000	850 000		Peruskorjaus ***)
Palvelutalo Tervaskanto	30 000		30 000				Suunnittelu
Kaupungintalo	835 000				35 000	800 000	K-talo varavoima ja peruskorjaus (suunnittelu, rak., IV, putki, sähkö) Alustava kust.arvio laajuudesta riippuen 800 - 1400 t€
Ahola	60 000		60 000				Iv- peruskorjaus
Monitoimihalli	1 530 000		30 000	800 000	700 000		Peruskorjaus ja monikäyttöisyyden edistäminen *****)
Urheilukenttä	1 520 000			30 000	600 000	890 000	Keskusurheilukentän saneeraus *****)
Sairaalatien rivitalot	90 000		90 000				Esteettömyys muutostyöt
Kiint. kulunvalv./työajanseur./hoivakutsujärj.	180 000		120 000	60 000			TK, päiväkodit
Esteettömyyskorjaukset	70 000		35 000	35 000			Kirjasto, Joensuun koulu
Kiinteistöjen muut korjaukset	400 000		100 000	100 000	100 000	100 000	Varaus (ennalta-arvaamaton)
YHTEENSÄ	24 295 000		3 725 000	2 655 000	2 775 000	1 790 000	
TULOT							
Monitoimihalli peruskorjaus	456 000			228 000	228 000		Valtionavustus
Keskusurheilukentän saneeraus	459 000				229 000	230 000	Valtionavustus
YHTEENSÄ	915 000			228 000	457 000	230 000	
							*) edellyttää selvitystä lukion väistötilan jatkokäytöstä
							**) edellyttää selvitystä yhteistyömahdoll. seurakunnan kanssa
							***) edellyttää selvitystä ulkopuolisesta investoijasta ja keskustan yksiköiden laajemmasta käyttömahdollisuudesta
							*****) edellyttää valtionavustusta
							*****) edellyttää tilatarpeiden kokonais selvitystä sisältäen mm. oppilasennusteet

*) Vaihtoehtoja VE (SoLu):

VE 1) SoLu jaetaan ja siirretään Oinasjärvelle (päiväkoti) ja Pitkäjärvelle (tekninen työ, keittiö- ja ruokailutilat, jumppatila)

VE 2) SoLu myydään ja hankitaan tai vuokrataan tilat Oinasjärvelle ja Pitkäjärvelle

VE 3) SoLu myydään ja ostetaan Pitkäjärven päiväkoti (Sammalniitty) kiinteistö (päiväkoti-, keittiö-, ruokailu- ja teknisen työn tilat) sekä hankitaan tai vuokrataan tilat Oinasjärven päiväkodille

VE 4) SoLu pidetään ja muutetaan käyttötarkoitus Huom! Lupa/kaava

JULKINEN KÄYTTÖMAISUUS 2018 - 2021

	2018	2019	2020	2021	Lisäinformaatio
MENOT					
Kaavateiden kestopäällystys	150 000	90 000	90 000	90 000	Teiden päällystystä, mm. Joensuuntie (90 t€)
Teiden rakentaminen ja peruskorjaus	230 000	180 000	180 000	180 000	Teiden rakentaminen, peruskorjaus, liikenneturv. parant.
Kevyenliikenteenväylät	400 000	410 000	420 000	850 000	Klv suunnittelu ja toteutus
Keskustaajaman liikenneturvallisuuden parant.	100 000				
Katuvalaistus	120 000	120 000	120 000	120 000	Laajentamista ja uudistamista
Puistot	30 000	30 000	30 000	30 000	Puistojen rakentaminen, suunnittelu. Mm. Harju, Ihamäki
Uimarantojen peruskorjaus	10 000	10 000	10 000	10 000	
Ruunalan teollisuusalue kunnallistekniikka	690 000	100 000			Toteutus
Kohnmäki kunnallistekniikka	495 000	100 000			Toteutus
Kyyrätien jatke kunnallistekniikka	195 000				Toteutus
Mäkelän alueen kunnallistekniikka	40 000	300 000	350 000		Suunnittelu ja toteutus
Hypäkiven alueen kunnallistekniikka				35 000	Suunnittelu
Kultelan kaavatiet					Toteutus alueen yhdysk.rak. mukaan. Kust. arvio 2,5 m€
Hulevesiverkoston perusparannus ja laajennus	650 000	650 000	350 000	350 000	Kaislaranta, Turuntie
Hulevesiverkosto	535 000				*) Siirto kaupungille Someron Vesihuolto Oy:ltä
Paimionjoen yläosan säännöstelyn kehitt./toteutus		30 000	30 000	30 000	
Yhteensä	3 645 000	2 020 000	1 580 000	1 695 000	
					*) edellyttää neuvotteluja kaupungin ja VH:n välillä
TULOT					
Turuntien klv (Rankkulantie - Rautela)	0				Valtionosuus
Hämeen Härkätie klv (Ihamäki-Vanha Torrontie)				5 000	Valtionosuus
YHTEENSÄ	0	0	0	5 000	

8. RAHOITUSOSA

	TP 2016	TA 2017	TA 2018
Verotulot			
Tulovero	23 546 453	23 500 000	24 000 000
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 183 922	1 300 000	1 355 000
Kiinteistövero	1 638 665	1 835 000	1 814 000
Verotulot yhteensä	26 369 040	26 635 000	27 169 000
Valtionosuudet yhteensä	26 002 724	25 900 000	25 200 000
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	348	7 000	700
Muut rahoitustuotot	240 589	96 000	103 400
Rahoitustuotot yhteensä	240 937	103 000	104 100
Korkokulut	-69 543	-122 000	-110 000
Muut rahoituskulut	-6 219	-19 700	-18 200
Rahoituskulut yhteensä	-75 762	-141 700	-128 200
RAHOITUSTUOTOT YHTEENSÄ	52 612 701	52 638 000	52 473 100
RAHOITUSKULUT YHTEENSÄ	-75 762	-141 700	-128 200
NETTO	52 536 939	52 496 300	52 344 900

Tavoitteet

Vuosikate/asukas	340 €	73 €	49 €
Lainat/asukas	1 584€	2 854 €	2 657

Vuoden 2017 talousarviossa on talousarviolainaa merkitty otettavaksi 10 milj. euroa. Tästä 8 milj. euron osalta on tehty päätös. Lainaa on nostettu syyskuun loppuun mennessä 4 milj. euroa. Loppuvuonna arvioidaan nostettavan vielä 2 milj. euroa. Loput nostetaan vuoden 2018 tammikuussa. Vuoden 2017 lopussa lainamäärä/asukas tulee olemaan n. 2 100 euroa.

TULOSLASKELMA (sisäiset ja ulkoiset erät)	TP 2016	TA 2017	TA 2018
Toimintatuotot:			
Myyntituotot	5 623 088	5 110 700	5 670 900
Maksutuotot	4 360 310	4 103 600	4 244 100
Tuet ja avustukset	508 186	385 400	287 300
Muut toimintatuotot	7 983 201	8 056 200	9 212 300
Toimintatuotot yhteensä	18 474 785	17 655 900	19 414 600
Toimintakulut:			
Henkilöstökulut	-25 711 905	-26 138 270	-25 566 170
Palkat ja palkkiot	-19 614 610	-20 309 250	-20 055 650
Henkilösivukulut	-6 097 295	-5 829 020	-5 510 520
Palvelujen ostot	-28 407 238	-29 297 710	-31 224 450
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 832 641	-3 852 980	-4 008 580
Avustukset	-3 130 313	-2 905 900	-2 897 380
Muut toimintakulut	-6 862 610	-7 296 940	-7 622 350
Toimintakulut yhteensä	-67 944 706	-69 491 800	-71 318 930
TOIMINTAKATE	-49 469 921	-51 835 900	-51 904 330
Verotulot	26 369 040	26 635 000	27 169 000
Valtionosuudet	26 002 724	25 900 000	25 200 000
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	348	7 000	700
Muut rahoitustuotot	240 589	96 000	103 400
Korkokulut	-69 543	-122 000	-110 000
Muut rahoituskulut	-6 219	-19 700	-18 200
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	165 175	-38 700	-24 100
VUOSIKATE	3 067 018	660 400	440 570
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 662 634	-2 900 000	-3 153 000
Satunnaiset tuotot	3 384 109		3 700 000
Satunnaiset kulut			-1 000 000
TILIKAUDEN TULOS	3 788 492	-2 239 600	-12 430
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	3 788 492	-2 239 600	-12 430
 RAHOITUSLASKELMA			
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	3 067 018	660 400	440 570
Satunnaiset tuotot	3 384 109	0	2 700 000
Tulorahoituksen korjauserät	-128 643	0	-2 700 000
Toiminnan rahavirta yhteensä	6 322 484	660 400	440 570
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-12 478 732	-10 576 000	-7 897 000
Rahoitusosuudet inv.menoihin	123 786	45 000	0
Pys.vast. hyödykk. luovutustulot	1 698 711	250 000	7 050 000
Investoinnit netto	-10 656 235	-10 281 000	-847 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	-4 333 751	-9 620 600	-406 430
 Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset	-82 891	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	10 000	10 000	15 500
Lainakannan muutokset			
Pitkäaik. lainojen lisäys	5 000 000	10 000 000	5 000 000
Pitkäaik. lainojen vähennys	-1 966 345	-1 400 000	-1 990 000
Muut maksuvalmiuden muutokset *	775 434	130 000	-2 870 000
Vaikutus maksuvalmiuteen	-597 553	-880 600	-250 930

* 3 milj. uusia kauppahintasaamisia
130 000 € Vesihuollon kauppahintasaam. lyh.

TALOUSARVIOASETELMA 2018

	Toimielin		Tehtäväalue (Kvalt)		Vastuualue (Ltk)		Tulosityksikkö (Viranhalt.)		Kustannuspaikka
10	Keskusvaaliltk	100	Vaalit	1000	Valtiolliset vaalit	1010	Valtiolliset vaalit	1011	Eduskuntavaalit
						1011	Valtiolliset vaalit	1012	Presidentinvaalit
						1012	Valtiolliset vaalit	1013	Eu-vaalit
						1013	Valtiolliset vaalit	1014	Maakuntavaalit
				1100	Kunnallisvaalit	1110	Kunnallisvaalit	1111	Kunnallisvaalit
20	Tarkastuslautakunta	200	Tilintarkastus	2000	Tilintarkastus	2010	Tilintarkastus	2011	Tilintarkastus
30	Kaupunginhallitus	300	Yleishallinto	3000	Keskushallinto	3010	Keskushallinto	3011	Kaupunginvaltuusto
								3012	Kaupunginhallitus
								3013	Toimikunnat
				3100	Käyttövarausmäärärahat	3110	Käyttövarausmäärärahat	3111	Kaupunginvaltuuston kvmr
								3112	Kaupunginhallituksen kvmr
								3113	Kaupunginjohtajan kvmr
						3120	Työllisyysmäärärahat	3121	Valtion työllisyysmäärärahat
								3122	Kaupungin työllisyysmäärärahat
				3200	Toimistopalvelut	3210	Toimistopalvelut	3211	Keskustoimisto
								3212	Monistamo
				3300	Taloushallinto	3310	Taloushallinto	3311	Taloustoimisto
				3400	Muu yleishallinto	3410	Muu yleishallinto	3411	Verotus
								3412	Velkaneuvonta
								3414	Joukkoliikenne
								3416	Muu Toiminta
		310	Henkilöstöhallinto	3500	Henkilöstöhallinto	3510	Henkilöstöhallinto	3511	Henkilöstön yhteistyöryhmä

Toimielin	Tehtäväalue (Kvalt)	Vastuualue (Ltk)	Tulosyksikkö (Viranhalt.)	Kustannuspaikka
				3512 Työsuojelutoimikunta
				3513 Yhteistyötoimikunta
				3514 TYHY-toiminta
				3515 Muu henkilöstöhallinto
	320 Elinkeinoelämän kehittäminen	3600 Elinkeino toimi	3610 Elinkeino toimi	3611 Elinkeino toimi
			3600 Elinkeino toimi	3612 EU-projektit
	330 Maataloustoimi	3800 Maataloustoimi	3810 Maataloustoimi	3811 Maataloustoimi
	340 Lomatoimi	3850 Lomatoimi	3820 Lomatoimi	3851 Lomatoimen hallinto
	350 Maa- ja metsätilat	3860 Maa- ja metsätilat	3830 Maa- ja metsätilat	3861 Maa- ja metsätilat
50 Perusturvalautak.	500 Perusturvat. hallinto ja huolto	5100 Perusturvatoimen hallinto	5110 Perusturvalautakunta ja toimisto	5111 Perusturvalautak. ja -toimisto
				5113 Varahenkilöstö
				5115 Edunvalvonta
		5200 Perusturvatoimen huolto	5210 Perusturvatoimen huolto	5211 Vaatehuolto
				5212 Kiinteistöhuolto
	510 Ympäristöterveydenhuolto	5300 Ympäristöterveydenhuolto	5310 Ympäristöterveydenhuolto	5311 Terveysvalvonta
				5312 Eläinlääkintähuolto
	520 Kansanterveystyö	5350 Avohoito	5320 Avohoito	5321 Terveysneuvonta
				5322 Työterveyshuolto
				5323 Sairaanhoidon vastaanottotoiminta
				5324 Mielenterveystyö
				5325 Hammashuolto
		5450 Täydentävät palvelut	5420 Täydentävät palvelut	5421 Laboratorio
				5422 Röntgen
				5423 Kuntoutus
				5424 Sairaankuljetus
				5425 Erityistyöntekijät

Toimielin		Tehtäväalue (Kvalt)		Vastuualue (Ltk)		Tulosyksikkö (Viranhalt.)		Kustannuspaikka
		530	Erikoissairaanhoito	5500	Erikoissairaanhoito	5510	Erikoissairaanhoito	5511 Erikoissairaanhoito
		540	Sosiaalityö	5550	Sosiaalitoimisto	5520	Sosiaalitoimisto	5521 Sosiaalitoimisto
				5600	Sosiaalipalvelut	5610	Sosiaalipalvelut	5611 Perhepalvelut
								5612 Lastensuojelu
								5613 Päihdehuolto
								5614 Asumispalvelut
								5615 Vammaispalvelut
						5620	Kuntouttava työtoiminta	5621 Kuntouttava työtoiminta
								5622 Kahvila
						5630	Palveluliikenne	5631 Palveluliikenne
				5600	Toimeentuloturva	5640	Toimeentuloturva	5641 Toimeentulotuki
		550	Vanhustyö	5700	Vanhustyö	5710	Kotihoito	5711 Kotihoito
								5712 Omaishoidon tuki
						5730	Ryhmäkodit	5731 Rauhankallion ryhmäkoti
								5733 Palvelutalo Tervaskanto
								5734 Yksityiset asumispalvelut
								5735 Perhehoito
								5736 Katajakoti
								5738 Palveluasum. Lamminniemi
								5739 Mäntykoti
						5740	Vuodeosastot	5741 Terveyskeskuksen osasto
						5750	Päiväkuntoutus	5751 Kuntouttava päivätoiminta
		560	Kehitysvammatyö	5800	Kehitysvammatyö	5810	Kehitysvammatyö	5811 Toimintakeskus
								5812 Autettu asuminen

Toimielin	Tehtäväalue (Kvalt)	Vastuualue (Ltk)	Tulosyksikkö (Viranhalt.)	Kustannuspaikka			
				5813 Muu kehitysvammatyö			
60	Sivistyslautakunta	600	Sivistystoimen hallinto	6000 Sivistystoimen hallinto	6010 Sivistystoimen hallinto	6011 Sivistystoimen hallinto	6012 Psykologi ja kuraattori
		610	Peruskoulutus	6100 Peruskoulut	6110 Peruskoulut	6112 Joensuu	6113 Kirkonmäki
						6114 Oinasjärvi	6117 Pitkäjärvi
						6119 Yläkoulu	6120 Koulut yhteisesti
		620	Keskiasteen koulutus	6200 Keskiasteen koulutus	6210 Lukio	6211 Someron lukio	
				6300 Ammatillinen koulutus	6310 Ammatillinen koulutus	6311 Ammatillinen koulutus	
				6400 Musiikkikoulutus	6410 Musiikkikoulutus	6411 Musiikkikoulutus	
		630	Vapaa sivistystyö	6500 Kansalaisopisto	6510 Kansalaisopisto	6511 Somero-opisto	
		640	Kirjastotoimi	6600 Kirjastotoimi	6610 Kirjastotoimi	6611 Kirjasto	
		650	Vapaa-aikatoimi	6700 Liikuntatoimi	6710 Liikuntatoimi	6711 Liikuntatoimi	
				6800 Nuorisotoimi	6810 Nuorisotoimi	6811 Nuorisotoimi	
						6812 Nuorisovaltuusto	
						6813 Etsivä nuorisotyö	
				6900 Kulttuuritoimi	6910 Kulttuuritoimi	6911 Kulttuuritoimi	
		660	Varhaiskasvatus	6910 Varhaiskasvatus	6930 Päivähoitotoimisto	6931 Päivähoitotoimisto	
					6940 Päiväkodit	6941 Leivonpesä	
						6942 Leppäkerttu	
						6943 Sammalniitty	

Toimielin		Tehtäväalue (Kvalt)		Vastuualue (Ltk)		Tulosyksikkö (Viranhalt.)		Kustannuspaikka
							6944	Tuulihattu
							6945	Tervapääskyt
						6950	Perhepäivähoito	6951 Perhepäivähoito
						6970	Kotihoidon tuki	6971 Lasten kotihoidon tuki
80	Tekninen ltk.	800	Tekninen hallinto	8000	Tekninen hallinto	8010	Tekninen hallinto	8011 Tekninen hallinto
								8021 Tietohallinto
		810	Tilahallinto	8100	Tilahallinto	8110	Tilakeskuksen hallinto	8111 Tilakeskuksen hallinto
						8120	Kiinteistöjen kunnossapito	8121 Kiinteistöjen kunnossapito
						8130	Siivouspalvelut	8131 Siivous
						8140	Ruokahuolto	8141 Ruokahuolto
						8150	Laskutettavat työt	8151 Laskutettavat työt
		820	Liikennealueet ja yleiset alueet	8200	Liikennealueet	8210	Kunnossapito	8211 Katujen kunnossapito
								8212 Ulkovaistutus
				8300	Puistot ja leikkipaikat	8310	Puistot ja leikkipaikat	8311 Puistot ja leikkipaikat
				8400	Torit ja muut yl. alueet	8410	Torit ja muut yl. alueet	8411 Torit ja muut yl. alueet
				8500	Jätehuolto	8510	Jätehuolto	8511 Jätehuolto
		830	Viemärlaitos	8700	Viemärlaitos	8710	Viemärlaitos	8712 Viemäriverkosto
		840	Suojelutoimi	8800	Suojelutoimi	8810	Palo- ja pelastustoimi	8811 Palo- ja pelastustoimi
90	Ympäristöltk.	900	Tietoimi	9000	Tietoimi	9010	Tietoimi	9011 Tietoimi
		910	Rakennusvalvonta	9100	Rakennusvalvonta	9110	Rakennusvalvonta	9111 Rakennusvalvonta
		920	Ympäristönsuojelu	9200	Ympäristönsuojelu	9210	Ympäristönsuojelu	9211 Ympäristönsuojelu

